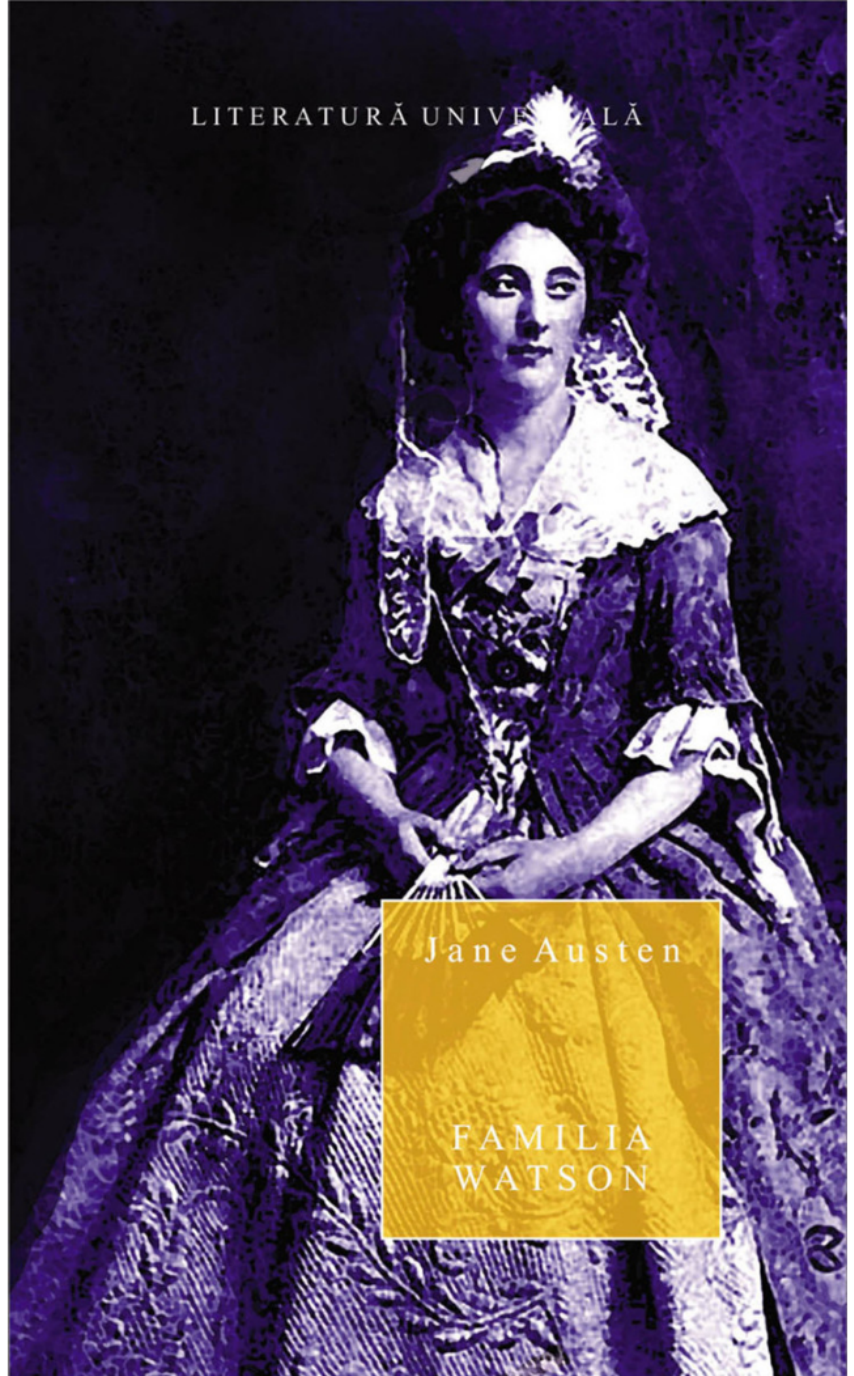

LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Jane Austen

FAMILIA
WATSON

Jane Austen

Familia Watson

Completată de
Merryn Williams

Traducere din limba engleză de
Corina Sofica

Editura ALLFA
2006

Familia Watson

Jane Austen

Copyright © 2006 Editura ALLFA

Editura ALLFA:

Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,

sector 6, cod 060512 – București

Tel.: 021 402 26 00; Fax: 021 402 26 10

Departamentul distribuție:

Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi la: comenzi@all.ro, www.all.ro

ISBN Print: 978-973-724-051-4

ISBN ePub: 978-973-724-508-3

ISBN PDF: 978-973-724-430-7

Redactor: Victor Scoradeț

Coperta: Andra Penescu

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Dedicație

Partea mea din această carte le este dedicată
socrului meu, William Spooner Hemp (1916-2003)
și soacrei mele Dilys.

Capitolul unu

PRIMA ÎNTRUNIRE DE IARNĂ din orașul D., Surrey¹, urma să aibă loc marți, în ziua de treisprezece octombrie, și în general, ne așteptam să fie una foarte reușită; o listă lungă a familiilor din localitate a fost revizuită cu convingerea că acestea vor participa negreșit, și se nutreau profunde speranțe că și familia Osborne avea să fie prezentă.

A urmat invitația familiei Edwards pentru Watsoni, firește. Cei din familia Edwards erau oameni înstăriți ce trăiau la oraș și aveau trăsură proprie; cei din familia Watson locuiau într-un sat la vreo trei mile depărtare, erau săraci și nu aveau acces la vreo căruță undeva prin apropiere; și, de când se organizau baluri prin partea locului, primii erau obișnuiți să-i invite pe cei din urmă să se îmbrace, să cineze și să rămână peste noapte în casa lor, la fiecare eveniment lunar pe tot timpul iernii.

De această dată, cum numai doi dintre copiii domnului Watson erau acasă, iar unul dintre ei trebuia să fie mereu alături de el, căci era bolnăvicios și își pierduse soția, se putea conta doar pe gentilețea prietenilor de familie. Domnișoara Emma Watson, care se întorsese foarte recent în familia ei, după ce îi purtase de grijă unei mătuși care o crescuse, avea să-și facă prima apariție publică în localitate; iar sora ei cea mai mare, a cărei încântare pentru baluri nu fusese micșorată de o experiență de zece ani, avea oarece bunăvoință oferindu-se cu plăcere să o conducă pe ea și toate obiectele ei de podoabă în căruța cea veche în localitatea D, în acea însemnată dimineață.

Pe când se deplasau de-a lungul câmpiei norioase, domnișoara Watson o instruia și o atenționa astfel pe sora ei lipsită de experiență:

„Cutez să spun că va fi un bal foarte reușit și, printre atâtea ofițeri, nu cred că vei jindui după vreun partener. Vei vedea că servitoarea doamnei Edward este foarte dornică să te ajute, și te-aș sfătui să-i ceri părerea doamnei Edwards dacă ești chiar descumpănită, căci are foarte mult bun gust. Dacă domnul Edwards nu-și pierde banii la cărți, poți să rămâi cât de târziu poțtești; dacă îi pierde, poate că te va rezezi până acasă, dar poți fi sigură că te vei bucura de o atmosferă confortabilă. Sper să arăți cum știi tu mai bine. Nu m-ar surprinde să fii considerată drept cea mai drăguță fată din salon, contează foarte mult o figură nouă. Se poate ca Tom Musgrave să te observe, dar te-aș sfătui din tot sufletul să nu-l încurajezi defel. În general acordă atenție oricărei

fete nou-venite, dar îi place la nebunie să flirteze și niciodată nu ia nimic în serios.“

„Cred că te-am mai auzit pomenindu-mi despre el“, spuse Emma.
„Cine e?“

„Un tânăr cu o avere foarte importantă, destul de independent și deosebit de plăcut, preferatul tuturor, oriunde se duce. Majoritatea fetelor de pe aici sunt îndrăgostite de el, sau au fost. Cred că sunt singura dintre ele care a scăpat cu inima întreagă, cu toate că am fost prima căreia i-a acordat atenție când a sosit pentru prima oară în acest ținut, în urmă cu șase ani; și nu mică a fost atenția pe care mi-a dedicat-o. Unii oameni spun că niciodată nu a părut să o mai placă pe vreo fată la fel de mult de atunci, chiar dacă întotdeauna se poartă într-un fel deosebit față de una sau alta“.

„Și cum se face că inima *ta* a trebuit să fie singura care a rămas rece?“, spuse Emma zâmbind.

„A existat un motiv“, răspunse domnișoara Watson, schimbându-se la față. „N-am fost tratată prea bine, Emma, în mijlocul lor. Sper ca tu să te bucuri de mai mult noroc.“

„Dragă soră, iartă-mă dacă, fără să-mi dau seama, ți-am pricinuit suferință“.

„Când l-am întâlnit pentru prima oară pe Tom Musgrave“, a continuat domnișoara Watson fără să pară că ar fi auzit-o, „eram foarte atașată de un tânăr cu numele de Purvis, un prieten deosebit al lui Robert care petrecea mult timp cu noi. Toată lumea credea că ar fi un partener potrivit pentru mine.“

Cuvintele îi fură însoțite de un suspin, pe care Emma îl respectă în tăcere, dar sora ei continuă după o scurtă pauză: „Firește, mă vei întreba de ce nu s-a întâmplat să fim împreună, de ce el este căsătorit cu alta, în timp ce eu sunt încă nemăritată. Dar trebuie să-l întrebi pe el, nu pe mine – și mai trebuie s-o întrebi pe Penelope. Da, Emma, Penelope a fost în spatele tuturor relelor. Crede că soțului i se cuvine orice; am avut încredere în ea, l-a ațâțat împotriva mea, cu gândul să-l câștige pentru ea și, în final, el a încetat să mă viziteze și, curând după aceea, s-a însurat cu altcineva. Penelope e mândră de comportamentul ei, dar *eu* consider că e mizerabilă o astfel de trădare. A însemnat distrugerea fericirii mele. N-am să mai iubesc vreodată un alt bărbat așa cum l-am iubit pe Purvis. Nu cred că Tom Musgrave ar trebui pomenit în același fel cu el“.

„Mă șochezi de-a dreptul vorbind astfel despre Penelope“, spuse Emma. „Ar putea o sora să facă așa ceva? Rivalitate, trădare între surori? O să-mi fie teamă să mai am de-a face cu ea – dar sper că nu a fost așa. Aparențele i-au fost potrivnice—“

„Nu o cunoști pe Penelope. Ar fi în stare de absolut orice ca să se

mărite - și ar ajunge până într-acolo încât să ți-o spună cu gura ei. Să nu te încrezi în ea, să nu-i încredințezi vreun secret de-al tău, ascultă avertizarea mea, să nu ai încredere în ea. Are și părțile ei bune, dar e lipsită de orice umbră de credință, de onoare, de scrupule, dacă poate să-și atingă interesele. Îi doresc din toată inima să aibă parte de o căsătorie fericită. Pot spune că m-aș bucura mai mult s-o văd pe ea măritată decât pe mine însămi!“

„Decât pe tine! Da, îmi pot imagina asta. O inimă rănită cum este a ta poate avea puține înclinații spre mariaj!“

„E adevărat, nu prea multe – dar știi că trebuie să ne mărităm. În ce mă privește, m-aș descurca foarte bine singură. Puțină companie, câte un bal agreabil din când în când, mie una mi-ar fi de-ajuns, dacă am putea rămâne veșnic tinere. Dar tata nu poate să ne întrețină, și e foarte rău să îmbătrânești, să fii săracă și să se râdă de tine. E adevărat, pe Purvis l-am pierdut, dar puțini oameni se căsătoresc cu prima lor iubire. N-aș refuza un bărbat pentru că nu ar fi Purvis. Și nu c-aș ierta-o vreodată pe Penelope.“

Emma scutură din cap aprobator.

„Oricum, Penelope a avut și ea necazurile ei“, continuă miss Watson; a fost profund dezamăgită de Tom Musgrave, care apoi și-a transferat atenția de la mine la ea și pe care l-a plăcut foarte mult; dar el nu caută niciodată ceva serios și, după ce a cochetat destul timp cu ea, a început s-o dea la o parte pentru Margaret iar biata Penelope a fost foarte rănită. Și, de atunci, a tot încercat să se mărite cu cineva din Chichester, nu vrea să ne spună cu cine anume, dar eu cred că este vorba de un anume dr. Harding², bogat și bătrân, unchiul unei prietene pe care ea o tot vizitează, pentru care s-a deranjat foarte mult și căruia i-a acordat o mare parte din timpul ei, deocamdată fără vreun rezultat. Zilele trecute, când s-a dus într-acolo, a spus că este pentru ultima oară. Presupun că nu știai ce interese deosebite o chemau la Chichester, nici nu aveai cum să intuiești ce țel a fi putut să o facă să plece din Stanton, când te-ai întors acasă după o absență de atâția ani.“

„Nu, într-adevăr, nu aveam nici cea mai mică bănuială în această privință. Am considerat angajamentul ei la doamna Shaw tocmai acum drept foarte nefavorabil pentru mine. Speram să-mi găsesc toate surorile acasă, ca să leg de îndată o intimă prietenie cu fiecare.

„Am impresia că medicul a avut o criză de astm, de aceea s-a grăbit ea să plece acolo – familia Shaw o simpatizează mult. Cel puțin așa cred, dar ea nu-mi spune nimic. Se încapățânează să fie propriul ei sfetnic și spune, pe bună dreptate, că „prea mulți bucătari strică fiertura“.

„Îmi pare tare rău de neliniștile ei,, spuse Emma, dar nu-mi plac nici planurile, nici judecățile ei. Am să mă tem de ea. Trebuie să aibă un temperament prea încapățânat și masculin. Să fii atât de legată de căsătorie –

să urmărești un bărbat doar de dragul unei astfel de situații – este genul de lucru care mă șochează; nu îl pot înțelege. Sărăcia este o mare nenorocire, dar pentru o femeie cu educație și simțire, nu ar trebui să fie așa, nu poate fi cea mai mare. Aș prefera să fiu profesoară la o școală (și nu mă pot gândi la ceva mai rău), decât să mă mărit cu un bărbat pe care nu îl plac.“

„Eu aș prefera să fac orice altceva, numai să nu fiu profesoară la o școală“, spuse sora ei. „*Eu* am fost într-o școală, Emma, și știu ce viață duc acolo, *tu* nu ai fost niciodată. Nu mi-ar plăcea să mă căsătoresc cu un bărbat dezagreabil tot așa cum nici ție nu ți-ar plăcea, dar eu nu prea cred că *există* mulți bărbați dezagreabili; cred că aș putea să plac orice bărbat cu o fire veselă și un venit decent. Am impresia că mătușa mea ți-a dat o educație foarte rafinată“.

„Sinceră să fiu, nu știu. Comportamentul meu trebuie să-ți dezvăluie felul în care am fost crescută. Eu însămi nu am cum să-l judec. Nu pot să compar metoda mătușii mele cu cea a altei persoane, pentru că nu cunosc o alta.“

„Dar pot să văd din multe aspecte că ești foarte rafinată. Am observat asta de când ai venit acasă și teamă mi-e că nu va fi spre fericirea ta. Penelope se va amuza tare mult pe seama ta.

„*Asta* nu va fi spre fericirea mea, sunt convinsă. Dacă părerile mele sunt greșite, trebuie să le corectez – dacă sunt superioare condiției mele, trebuie să mă străduiesc să le ascund. Dar mă îndoiesc că sunt ridicole... Penelope e foarte spirituală?“

„Da, e foarte spirituală și niciodată nu-i pasă de ce spune“.

„Margaret e mai amabilă, să-mi imaginez?“

„Da – mai ales în societate; e numai drăgălășenie și gentilețe ori de câte ori e în compania cuiva. Dar e cam irascibilă și perversă când suntem între noi. Biata copilă! e stăpânită de convingerea că Tom Musgrave e mai îndrăgostit de ea decât a fost până acum de cineva și așteaptă dintr-o clipă în alta ca el să-i mărturisească. Este a doua oară anul ăsta când s-a dus să petreacă o lună cu Robert și cu Jane ca să-l pună pe jar prin absența ei – dar sunt sigură că se înșeală și că n-o va urma la Croydon acum, cum n-a făcut-o nici în martie anul trecut. Nu se va însura în veci cu ea, cât timp se poate însura cu cineva de rang înalt; domnișoara Osborne, poate, sau cineva de nivelul ei“.

„Ce-mi povestești despre acest Tom Musgrave, Elizabeth, mă îndeamnă foarte puțin să îl cunosc.“

„Îți este teamă de el. Nu mă miră asta la tine“.

„Nu, să știu. Îl antipatizez și îl disprețuiesc“.

„Să-l antipatizezi și să-l disprețuiești pe Tom Musgrave! Nu, *asta* n-ai

să poți niciodată. Te avertizez să nu te încânte dacă te bagă în seamă. Sper că va dansa cu tine – și înclin să cred că o va face, asta dacă familia Osborne nu va da o petrecere de amplexare, caz în care nu va vorbi cu nimeni altcineva“.

„Pare să aibă cele mai fermecătoare maniere!“, spuse Emma. „Ei bine, vom vedea cât de irezistibili ne vom considera reciproc, domnul Tom Musgrave și cu mine. Bănuiesc că o să-l recunosc îndată ce își va face intrarea în salonul de bal; *trebuie* să aibă ceva din șarmul său pe chip“.

„N-ai să-l găsești în salonul de bal, crede-mă. Te vei duce devreme, ca doamna Edwards să facă rost de un loc bun lângă șemineu, iar el vine întotdeauna abia târziu; și, dacă vine familia Osborne, el va aștepta pe coridor și va intra odată cu ei. Mi-ar plăcea să te privesc, Emma. Dacă tata ar avea o zi bună, m-aș îmbrăca rapid iar James m-ar conduce până acolo, după ce-i voi fi pregătit ceaiul, și aș rămâne cu tine până la începerea dansului.“

„Poftim! Ai veni noaptea târziu în trăsurica asta?“

„Poți fi sigură că aș veni. Vezi, am spus că ești foarte rafinată – *acesta* a fost un exemplu“.

Pentru o clipă, Emma nu răspunse. Apoi, în cele din urmă, spuse: „Mi-aș dori, Elizabeth, să nu faci caz de mersul meu la acest bal; aș dori să te duci tu în locul meu. Plăcerea ta ar fi mai mare decât a mea. Eu sunt o străină pe-aici și, în afară de familia Edwards, nu mai cunosc pe nimeni; așadar mă îndoiesc foarte mult că o să mă distrez. În schimb, tu cu siguranță că te-ai distra, în mijlocul atâtor cunoștințe. Nu e prea târziu să ne răzgândim. S-ar impune niște scuze foarte vagi față de familia Edwards, care ar trebui să se bucure mult mai mult de compania ta decât de a mea, și ar trebui să mă întorc degrabă la tatăl meu și să nu mă tem deloc să conduc această ființă liniștită și bătrână acasă. Aș găsi mijloacele de a-ți trimite hainele.“

„Scumpă Emma,“ strigă cu căldură în glas Elizabeth, „crezi că aș putea face așa ceva?“ Pentru nimic în lume – dar niciodată nu voi uita bunătatea ta de a-mi propune acest lucru. Cu siguranță că ai o fire foarte tandră; n-am mai cunoscut pe cineva asemănător! Și ai fi în stare să renunți la bal, ca să mă pot duce eu? Crede-mă, Emma, nu sunt într-atât de egoistă. Nu, cu toate că am cu nouă ani mai mult decât tine, nu aș fi atât de meschină încât să împiedic ocazia ca tu să fii văzută. Ești foarte frumoasă și ar fi foarte dur ca tu să nu ai, cum am avut toate, șansa ta de a-ți găsi norocul. Nu, Emma, dacă va sta cineva acasă în iarna asta, aceea nu vei fi tu. Sunt convinsă că nu l-aș fi iertat niciodată pe acela care mi-ar fi interzis să merg la bal când aveam nouăsprezece ani.“

Emma își exprimă gratitudinea și, pentru câteva minute, merseă mai departe în liniște. Elizabeth vorbi prima.

„O să fii atentă cu cine va dansa Mary Edwards?“

„Voi ține minte ce parteneri va avea dacă pot, dar știi că pentru mine vor fi cu toții niște străini“.

„Uită-te doar dacă dansează cu căpitanul Hunter mai mult decât o dată; am temerile mele în această privință. Nu că tatălui și mamei ei le-ar plăcea ofițerii, dar, dacă ei îi plac, înțelegi, s-a încheiat totul cu sârmanul Sam. Și i-am promis să-i scriu cu cine o să danseze ea“.

„Sam e atât de legat de Miss Edwards?“

„Nu știai *asta*?“

„De unde să știu? Cum să aflu din Shropshire ce se petrece în Surrey în domeniul ăsta? E puțin probabil ca astfel de detalii fine să facă parte din rarele dăți când am comunicat noi două în ultimii cincisprezece ani“.

„Mă mir că n-am pomenit niciodată în scrisori. De când ai venit acasă, am fost atât de ocupată cu bietul tata și marea inundație de la noi, încât n-am avut deloc răgaz să-ți spun nimic - dar fii sigură că am crezut că știai tot. Sam a fost foarte îndrăgostit de ea în ultimii doi ani și pentru el e o mare dezamăgire că nu poate să meargă mereu la balurile din împrejurimi, iar în perioada asta avem o vreme mizerabilă în Guilford.“

„Crezi că Miss Edwards ar putea să-l placă?“

„Teamă mi-este că nu. Știi că e singură la părinți și pretinde cel puțin zece mii de lire sterline“.

„Și totuși s-ar putea să-l placă pe fratele nostru“.

„O, nu! Cei din familia Edwards ținesc mult mai sus. Tatăl și mama ei n-ar consimți niciodată una ca asta. Sam e doar un medic chirurg, înțelegi. Uneori cred că totuși îl place. Dar Mary Edwards e cam încrezută și tăcută; nu-mi dau seama întotdeauna ce are în gând.“

„În afara cazului în care Sam s-ar simți pe teren sigur în preajma ei, mi se pare că ar fi păcat ca el să se simtă încurajat să se gândească la ea în vreun fel.“

„Un tânăr trebuie să se gândească la cineva“, spuse Elizabeth, „și de ce n-ar fi și el la fel de norocos ca Robert, care are o soție bună plus șase mii de lire?“

„Nu trebuie să pretindem să fim norocoși fiecare în parte. Norocul unui membru al familiei e norocul tuturor celorlalți“.

„Al meu urmează să sosească, sunt sigură de asta“, spuse Elizabeth, suspinând încă o dată la amintirea lui Purvis. „Destul timp am fost ghinionistă și multe nu pot spune în ce te privește, din moment ce mătușa mea iar s-a măritat prosteste. Vei avea parte de un bal frumos, asta pot să spun. La următoarea cotitură vom ajunge la bariera de intrare în oraș. O să poți vedea turnul bisericii peste gardul de sârmă ghimpată, iar White Hart e foarte aproape de ea. O să fiu nerăbdătoare să aflu ce crezi despre Tom Musgrave“.

1 *Prima întrunire de iarnă din orașul D., Surrey.* În cele mai multe orașele de provincie se țineau întruniri lunare, programată în perioada de lună plină, pentru ca oamenii să se poată întoarce acasă pe lumină. Tinerii și tinerele dansau, în vreme ce oamenii mai în vârstă ședeau de-o parte și jucau cărți. Orașul D. se crede a fi Dorking; R. este Reigate.

2 *Doctorul Harding.* Orașul Chichester are catedrală și cred că este posibil ca dr. Harding să nu fie medic, ci cleric, la fel ca dr. Grant din *Mansfield Park*. Cei care, asemenea lui Sam, practicau medicina, aveau o poziție socială modestă în lumea lui Jane Austen.

Capitolul doi

ACESTEA AU FOST ultimele sunete audibile ale glasului domnișoarei Watson, înainte de a trece de barieră și de a coborî pe panta orașului, unde zdruncinăturile și zgomotele făceau orice continuare a conversației absolut de nedorit. Bătrâna iapă galopa cu greu mai departe, încăpățânându-se să nu lase hățurile s-o dirijeze spre dreapta și poticnindu-se o dată, ca să se oprească la modistă, înainte de a se opri în fața ușii domnului Edwards. Dl. Edwards locuia în cea mai bună casă de pe strada aceea, cea mai bună și din localitate dacă domnul Tomlinson, bancherul, ar fi binevoit să planteze niște arbuști în preajma casei recent clădite la capătul orașului și să curețe întreg ținutul. Casa domnului Edwards era mai înaltă decât majoritatea caselor din vecinătate, cu două ferestre de fiecare parte a ușii, păzite de gratii și lanț, iar ușa de la intrare cu un rând de trepte de piatră în față.

„Iată, am ajuns“, spuse Elizabeth, pe când trăsurica încetă să se mai miște, „am ajuns tefere, și, după ceasul din piață, nu ne-a luat decât cinci ore și treizeci de minute să sosim, ceea ce *eu* cred că e destul de bine, deși pentru Penelope nu ar însemna nimic. Nu-i așa că e un oraș drăguț? Familia Edwards are o casă nobilă, precum vezi, și duce un trai de-a dreptul rafinat. Ușa ni se va deschide de către un bărbat în livrea și cu părul pudrat, pot să te asigur“.

Emma nu îi văzuse pe Edwards decât într-o dimineață la Stanton; așadar, pentru ea nu erau decât niște străini și, deși starea ei de spirit era fără îndoială insensibilă la așteptatele bucurii ale serii, se simțea puțin stânjenită gândindu-se la tot ce avea să le preceadă. Chiar conversația ei cu Elizabeth îi creaa anumite sentimente foarte neplăcute referitor la propria ei familie, lucru care o făcuse mai deschisă la unele impresii neplăcute din orice altă pricină și i-a crescut sentimentul de ciudată invadare a intimității unor cunoștințe atât de vagi.

Nu exista nimic în manierele doamnei sau domnului Edwards care să-i schimbe pe dată aceste idei; mama, deși o femeie prietenoasă, avea un aer rezervat și o puternică atitudine formală, iar fiica, o fată drăguță și delicată în vârstă de douăzeci și doi de ani cu părul pus pe moațe, părea că prinsese - în mod firesc - ceva din stilul mamei care o crescuse. Emma avea să afle curând ce anume era, Elizabeth fiind constrânsă să plece numaidecât, și unele remarci foarte, foarte lăncede privind posibila strălucire a balului erau tot ce întrerupea

din când în când o liniște de o jumătate de oră înainte să li se alăture stăpânul casei.

Domnul Edwards avea un aer mult mai simplu și mai comunicativ decât doamnele din familie; aducea aerul proaspăt al străzii și venise pregătit să spună orice ar fi putut fi interesant. După o primire cordială a Emmei, se întoarse către fiica sa cu „Ei bine, Mary, am vești bune pentru tine. Familia Osborne va veni cu siguranță la bal în seara asta. Au fost comandați cai pentru două trăsurile de la White Hart, la Castelul Osborne, în jurul orei nouă.

„Mă bucură acest lucru“, remarcă doamna Edwards, „căci sosirea lor conferă credibilitate întrunirilor noastre. Prezența familiei Osborne la primul bal îi va determina pe foarte mulți să participe și la cel de-al doilea. Este mai mult decât merită, în realitate nu contribuie cu nimic la plăcerea serii, sosesc atât de târziu și pleacă atât de devreme, dar oamenii de rang înalt au întotdeauna șarmul lor.“

Domnul Edwards începu să povestească și cel mai mărunț detaliu al știrilor pe care i le furnizase plimbarea de dimineață iar conversația lor a căpătat mai multă vioiciune, până ce doamna Edwards anunță că e timpul să se îmbrace, și tinerelor domnișoare li s-a atras cu grijă atenția să nu piardă o clipă. Emma a fost condusă într-un apartament foarte confortabil și, îndată ce toate îndemnulile politicoase ale doamnei Edwards se încheiară, lăsând-o singură cu fericita îndeletnicire, prima sclipire a balului începu. Fetele, îmbrăcându-se oarecum împreună, au ajuns inevitabil să se cunoască mai bine; Emma găsi la domnișoara Edwards semnele bunului gust, ale unei minți modeste și neprefăcute și o puternică dorință de a-i îndatora pe ceilalți, iar când se întoarseră în holul unde stătea așezată doamna Edwards, elegant îmbrăcată într-unul din cele două mantouri de satin pe care le purta iarna și cu o pălărie nouă de la modistă, își făcură intrarea cu sentimente mult mai firești și zâmbete mult mai naturale decât aveau când ieșiseră.

Era momentul studierii rochiilor; doamna Edwards admise că era prea de modă veche pentru a accepta orice extravaganță modernă, ce oricum avea să fie aspru judecată și, deși se uită aprobator la frumusețea și eleganța fiicei ei, dădu doar un îndreptățit semn de admirație; iar domnul Edwards, nu mai puțin încântat de Mary, îi făcu unele complimente pline de galanterie și bună dispoziție Emmei, spre încântarea ei. Discuția se animă cu remarci mai intime iar domnișoara Edwards o întrebă amabil pe Emma dacă nu i se spusese adeseori că îi seamănă foarte mult celui mai mic dintre frații ei. Emmei îi păru că întrebarea fu însoțită de o ușoară roșeață în obraji, și modul în care domnul Edwards preluă subiectul făcu situația încă și mai bizară.

„Nu cred că îi faci vreun compliment deosebit domnișoarei Emma, Mary.“, spuse el degrabă. „Domnul Sam Watson este un tânăr de mare clasă,

și pot chiar să spun că este un chirurg foarte înzestrat, dar tenul lui a fost mult prea expus tuturor felurilor de vreme, ca să faci ca asemănarea cu el să fie foarte flatantă“.

Mary își ceru scuze oarecum derutată. Nu se gândise că o asemănare puternică nu ar fi fost deloc compatibilă cu diferite grade de frumusețe. Putea exista o asemănare de expresie, în timp ce tenul, și chiar trăsăturile, să fie foarte diferite.

„Nu știu nimic legat de frumusețea fratelui meu“, spuse Emma, „căci nu l-am mai văzut de când avea șapte ani – dar tata susține că semănăm.“

„Domnule Watson!“, strigă domnul Edwards. „Mă uluiești! Nu există nici cea mai mică asemănare posibilă; ochii fratelui dumitale sunt albaștri, dumneata ai ochii căprui, el are o față prelungă și o gură mare. Draga mea, *tu* întrezărești cea mai mică asemănare?“

„Nicidecum. Domnișoara Emma Watson îmi amintește foarte mult de sora ei cea mai mare, uneori parcă văd aspectul domnișoarei Penelope și, o dată sau de două ori, am întrezărit privirea domnului Robert, dar nu pot percepe nici un fel de asemănare cu domnul Samuel.“

„Eu văd asemănarea foarte accentuată dintre ea și domnișoara Watson“, răspunse domnul Edwards, „dar nu sesizez vreuna cu ceilalți. Cred că nu e ca nimeni din familie, *exceptând-o* pe pe domnișoara Watson, dar sunt foarte sigur că nu există nici o asemănare între ea și Sam“.

Subiectul a fost elucidat, iar ei merseră să cineze.

„Tatăl dumneavoastră, domnișoară Emma, este unul dintre cei mai vechi prieteni ai mei“, spuse domnul Edwards, în timp ce o servea cu vin, când fură invitați cu toții în jurul focului pentru a-și savura desertul. „Trebuie să bem pentru îmbunătățirea sănătății lui. Sunt foarte îngrijorat, vă asigur, că este atât de bolnav. Nu știu pe nimeni care să fie mai încântat de o partidă de cărți în societate decât el, și foarte puțini care să joace mai bine un rober. E mai mare păcatul că este privat de această plăcere. Deocamdată avem un club de whist mic și liniștit, care se întrunește de trei ori pe săptămână la White Hart, ori el, doar sănătate dacă ar avea, ce mult s-ar bucura de el!“.

„Cutez a spune că așa ar fi, domnule, și îi doresc din toată inima să fie în stare să ia parte la el“.

„Clubul vostru ar fi mai potrivit pentru un om bolnav“, spuse doamna Edwards, „dacă nu ați sta atât de târziu“.

Acesta era un regret mai vechi.

„Atât de târziu, draga mea, despre ce vorbești?“, strigă soțul cu convingerea unui copil răsfățat. „Întotdeauna suntem acasă înainte de miezul nopții. Cei de la Osborne Castle ar râde să te-audă că *asta* numești tu târziu; la miezul nopții, ei abia se ridică de la cină.“

„Nu are nici o relevanță,” replică doamna cu calm. „Familia Osborne nu trebuie să fie în nici un caz un model pentru noi. Mai bine v-ați întâlni în fiecare seară și v-ați despărți cu două ceasuri mai devreme“.

Până atunci, subiectul fusese deseori discutat, dar domnul și doamna Edwards erau atât de înțelepți încât să nu depășească niciodată acest punct iar domnul Edwards se grăbi să vorbească acum despre altceva. Trăise destul în atmosfera leneșă a orașului ca să devină cât de cât bârfitor și, cum era curios să afle mai multe lucruri despre tânăra sa musafiră decât îi ajunseseră la urechi, începu astfel:

„Cred, domnișoară Emma, că mi-o amintesc foarte bine pe mătușa dumitale în urmă cu vreo treizeci de ani; sunt aproape sigur că am dansat cu ea în vechile saloane de la Bath, un an înainte de a mă căsători. Atunci era o femeie foarte frumoasă, dar, ca toată lumea, presupun că a mai îmbătrânit puțin de atunci. Sper să aibă șansa de a fi fericită în a doua alegere a sa.“

„Sper că da, cred că da, domnule“, spuse Emma puțin agitată.

„Domnul Turner nu a murit de mult timp, dacă nu mă înșel?“

„În urmă cu vreo doi ani, domnule“.

„Am uitat care este numele ei acum“

„O’Brien.“

„Irlandez! Ah! Mi-aduc aminte, și s-a dus să trăiască în Irlanda. Nu mă miră că nu ai dorit să o însoțești în țara *aceea*, domnișoară Emma, dar trebuie să fie o mare frustrare pentru ea, biata doamnă! După ce te-a crescut ca pe copilul ei!“

„Nu am fost atât de nerecunoscătoare, domnule“, spuse Emma cu o voce caldă, „încât să nu-mi doresc să fiu oriunde, dar cu ea. Nu le-am fost pe plac, nu i-a convenit căpitanului O’Brien ca eu să fac parte din familie.“

„Căpitan!“ repetă doamna Edwards. „Așadar, gentilomul este în armată?“

„Da, doamnă.“

„Ehei! Nimeni nu se pricepe mai bine decât ofițerii voștri să captiveze doamnele, tinere sau bătrâne. Nimic nu poate să-i reziste unei cocarde, draga mea.“

„Sper să nu fie așa, „spuse doamna Edwards grav, aruncând iute o privire spre fiica sa, iar Emma tocmai își revenise din propria tulburare la timp ca s-o vadă pe domnișoara Edwards roșind și, amintindu-și ce îi spusese Elizabeth căpitanului Hunter, să se mire și să compare influența lui cu cea a fratelui ei.

„Doamnele mai în vârstă ar trebui să fie atente când fac o a doua alegere,“ remarcă domnul Edwards.

„Prudența, discreția, nu ar trebui asociate doar cu doamnele mai în

vârstă, sau cu o a doua alegere,” adăugă soția lui. “Sunt la fel de necesare tinerelor, la prima lor alegere.”

„Încă și mai mult, draga mea,” replică el, „dat fiind că tinerele doamne ar putea să resimtă efectele ei pentru mai multă vreme. Când o doamnă în vârstă face o nerozie, nu este în firea lucrurilor să trebuiască să sufere din pricina ei mulți ani.”

Emma își trecu mâna prin dreptul ochilor, iar doamna Edwards, observând-o, schimbă subiectul cu unul mai puțin angoasant pentru toată lumea.

Cum nu aveau nimic de făcut decât să aștepte ora plecării, după-amiaza devenea prea lungă pentru cele două tinere domnișoare și, deși domnișoara Edwards era destul de tulburată chiar de la ora la care mama ei fixase momentul plecării, însăși ora plecării era pândită cu nerăbdare. Apariția tăvii pentru servirea ceaiului la ora șapte fu oarecum un motiv de ușurare și, din fericire, doamna și doamna Edwards obișnuiau să bea întotdeauna o ceașcă în plus și să mănânce o prăjitură în plus când aveau să stea treji până târziu, fapt care prelungea ceremonia aproape până la momentul tânjit. Puțin înainte de ora opt, se auzi trecând trăsura familiei Tomlinson, semnalul constant ca doamna Edwards să dea ordin să fie adusă trăsura ei la ușă și, în doar câteva minute, cu toții erau transportați din căldura liniștită a unui salon confortabil spre agitația, zgomotul și curenții de aer ai unei alei largi de intrare într-un conac.

Doamna Edwards, având mare grijă de propria rochie, în timp ce arăta încă o și mai mare atenție față de umerii și gulerele tinerelor pe care le avea în grijă, deschidea calea sus pe scară, pe când nici un sunet de bal în afara primei scârțâieli de vioară nu binecuvântă urechile celor ce veneau în urma ei, și domnișoara Edwards se hazardă să întrebe cu nerăbdare dacă sosise deja multă lume, un majordom îi spuse, după cum și ea știa, că „Familia domnului Tomlinson se aflau deja în salon”. Când trecură printr-o scurtă galerie către salonul de bal, care acum era inundat de lumini în fața lor, fură abordați de un tânăr îmbrăcat în redingotă, cu ghetе în picioare, care stătea în pragul ușii unui dormitor, tocmai ca să-i poată vedea cum trec.

„Ah! Doamna Edwards, ce mai faceți? Ce mai faceți, domnișoară Edwards?” strigă el cu un aer relaxat. „Sunteți hotărâți să fiți punctuali, văd eu, ca de obicei. Lumânările au fost aprinse chiar în acest moment.”

„Știi, domnule Musgrave, îmi place să-mi ocup un loc bun lângă foc,” răspunse doamna Edwards.

„Mă duc să mă îmbrac chiar în clipa asta”, spuse el. „Îl aștept pe zăpăcitul meu de prieten. O să avem parte de un bal grandios; familia Osborne va veni cu siguranță, puteți conta pe *asta*, azi-dimineață m-am întâlnit cu

lordul Osborne.“

Grupul trecu mai departe. Mantoul de satin al doamnei Edwards aluneca măturând pardoseala curată a salonului de bal înspre șemineu, în celălalt capăt, unde un grup stătea așezat doar formal, iar trei sau patru ofițeri se plimbau împreună, intrând și ieșind din salonul alăturat, destinat jocului de cărți. Acești vecini apropiați au alcătuit o adunare rigidă și, îndată ce s-au așezat din nou comod, Emma, într-o șoptă fină care s-a transformat într-o scenă solemnă, îi spuse domnișoarei Edwards: „Atunci, domnul pe lângă care am trecut pe culoar era domnul Musgrave? Este considerat deosebit de atrăgător, am înțeles.“

Domnișoara Edwards a răspuns, ezitând, „Da – este foarte agreat de multă lume. Dar *noi* nu suntem foarte apropiați.“

„Este bogat, nu-i așa?”

„Are cam opt sau nouă sute de lire sterline pe an, cred. A intrat în posesia lor când era foarte tânăr, iar tatăl și mama mea cred că i-au produs mai degrabă o schimbare în rău. În nici un caz nu este preferatul vreunuia dintre ei.“

Aspectul rece și gol al salonului și aerul rezervat al numărului restrâns de dame la un capăt al lui începu curând să se destrame; se auzi sunetul incitant al altor trăsuri și în continuu intrau grupuri de însoțitori manierați iar șirurile de fete îmbrăcate elegant erau primite înăuntru și, din când în când, câte un tânăr trecător care, dacă nu era destul de îndrăgostit încât să se oprească lângă vreo ființă fermecătoare, părea bucuros să evadeze în salonul de jocuri de cărți. Printre militari din ce în ce mai numeroși, unul își făcu drum spre domnișoara Edwards și, cu un aer afectat, regal, îi spuse hotărât însoțitoarei acesteia, „Sunt Capitanul Hunter“ iar Emma care, într-un astfel de moment, nu putea decât s-o privească, o văzu arătând destul de derutată, dar în nici un caz surprinsă în mod neplăcut și auzi cum se stabilea promisiunea primelor două dansuri, ceea ce o făcu să se gândească la fratele ei Sam ca la un caz definitiv pierdut.

Între timp, la rândul ei, nici Emma nu trecea neobservată sau neadmirată. O față nouă, și încă una foarte frumoasă, nu putea fi neglijată, numele ei era rostit în șoptă de la un invitat la altul și, îndată ce orchestra a dat semnalul creând o anumită atmosferă, ce părea să-i cheme pe tineri să-și facă datoria și pe toată lumea în centrul salonului, ea se trezi că a promis să danseze cu un alt ofițer prezentat de căpitanul Hunter. Emma Watson nu era decât de înălțime mijlocie, bine făcută și corpolentă, cu un aer de vigoare sănătoasă. Pielea ei era foarte închisă la culoare, dar curată, netedă și strălucitoare care, împreună cu o privire plină de viață, un zâmbet dulce și o privire deschisă, o făceau de o frumusețe atrăgătoare și o expresie care, pe

măsură ce o cunoșteai, dădea amploare frumuseții ei. Neavând vreun motiv să fie nemulțumită de partenerul ei, seara începu foarte plăcut pentru ea, iar sentimentele ei corespundeau perfect cu repetata remarcă a celorlalți că balul era excelent.

Primele două dansuri încă nu se încheiaseră când, după o lungă întrerupere, zgomotul trăsurilor atrase din nou atenția tuturor și în tot salonul se auzea repetat „Sosește familia Osborne! Sosește familia Osborne!“ După câteva minute de vânzoleală afară și de curiozitate pândind dinăuntru, invitații de seamă, avându-l în fruntea lor pe amabilul stăpân al conacului grăbit să le deschidă o ușă care nu fusese închisă nici o clipă, își făcură apariția. Grupul era format din: lady Osborne; fiul ei, lord Osborne; fiica ei, domnișoara Osborne; domnișoara Carr, prietenul acesteia, domnul Howard, fost profesor particular al ordului Osborne, acum preot la parohia unde se afla castelul; doamna Blake, o soră văduvă care locuia cu el, fiul ei, un băiat superb de zece ani; și domnul Tom Musgrave care, pesemne încarcerat în propria-i cameră, ascultase cu o amară nerăbdare sunetul muzicii timp de jumătate de oră. Pe măsură ce înaintau în salon, s-au oprit aproape brusc în spatele Emmei, ca să primească complimentele vreunei cunoștințe, și Emma o auzi pe Lady Osborne spunând că unul din motivele pentru care veniseră mai devreme era ca să-i facă pe plac micului băiat al doamnei Blake, extraordinar de pasionat de dans. Emma se uită la ei în timp ce treceau, dar mai ales și cu cel mai mult interes la Tom Musgrave, care era fără îndoială un tânăr bărbat încântător, cu aer nobil. Dintre dame, lady Osborne era pe departe cea mai prezentabilă, deși se apropia de cincizeci de ani, era foarte frumoasă și avea toată demnitatea unei femei de rang înalt.

Lordul Osborne era un tânăr foarte frumos, dar era un aer rece la el, de neglijență, chiar ceva ciudat, care îl făcea să nu pară în elementul său într-un salon de bal. Venise de fapt doar pentru că era considerat în avantajul său să facă pe plac mulțimii din localitate; nu era înnebunit după compania femeilor și nu dansa niciodată. Domnul Howard era un bărbat cu aspect plăcut și avea puțin peste treizeci de ani.

La încheierea celor două dansuri, Emma se trezi, nu înțelese cum, așezată printre membrii familiei Osborne și a fost surprinsă imediat de expresia fină și de gesturile vivace ale micuțului băiat, care stătea în picioare în fața mamei sale, întrebându-se când trebuiau să înceapă.

„Nu te va mira nerăbdarea lui Charles, „ îi spuse doamna Blake, o femeie micuță de statură, plină de viață, cu aspect plăcut, în vârstă de treizeci și cinci sau treizeci și șase de ani, unei femei care stătea lângă ea, „când vei vedea ce parteneră urmează să aibă. Domnișoara Osborne a fost atât de amabilă încât i-a promis primele două dansuri“.

„Oh! Da! – Am stabilit săptămâna asta“, strigă băiatul, „și vom dansa mai bine decât toate cuplurile!“

De cealaltă parte a Emmei, domnișoara Osborne, domnișoara Carr și un grup de tineri bărbați erau implicați într-o discuție foarte aprinsă și, curând după aceea, ea îl văzu pe cel mai elegant dintre ofițeri îndreptându-se spre orchestră ca să comande dansul, în timp ce domnișoara Osborne, trecând prin fața ei, îi spuse degrabă micului ei partener în așteptare: „Charles, iartă-mă că nu mi-am ținut promisiunea, dar voi acorda aceste două dansuri colonelului Beresford. Știu că mă vei scuza și te asigur că am să dansez cu tine după ceai.“

Și, fără să stea să aștepte vreun răspuns, se întoarse din nou spre doamna Carr și, după încă un minut, fu condusă de colonelul Beresford să înceapă dansul cerut. Dacă fețișoara bietului băiețel fusese în fericirea ei demnă de interesul Emmei, era infinit mai interesantă acum, în brusca ei schimbare; totul la el exprima dezamăgire acum: roșu în obraji, buze tremurânde iar ochii privind spre podea. Mama lui, înghițindu-și și ea umiliința, încercă să o potolească pe a lui, cu perspectiva celei de-a doua promisiuni a domnișoarei Osborne, dar, deși se străduia să strige cu efortul unui curaj băiețesc: „O, nu mă supăr!“, era foarte evident din neîncetata agitație a trăsăturilor sale că era mai supărat ca oricând. Emma nu gândea, nici nu reflecta; ea simțea și acționa.

„Voi fi foarte fericită să dansez cu dumneavoastră, domnule, dacă vă face plăcere“, spuse ea, întinzându-i mâna cu cea mai firească bună dispoziție.

Băiatul, revenindu-și într-o clipă la starea de încântare de dinainte, îndreptă o privire veselă către mama sa și, făcând un pas înainte cu un sincer și simplu, „Vă mulțumesc, doamnă“, fu imediat gata să-i acorde atenția noii sale cunoștințe. Recunoștința doamnei Blake era mai măsurată; cu o privire plină de expresivitate și de vie grațitudine, se îndreptă spre cel de lângă ea cu semne repetate de mare simpatie și amabilitate față de băiatul ei. Emma, care o asigură că plăcerea pe care i-o oferea băiatului nu era mai mare decât a ei, și Charles, cu mânușile pe care fusese îndrumat să le poarte în continuare, se alăturară unui grup de dansatori care acum se forma cu repeziciune și cu tot atât de multă plăcere.

Alcătuiau o pereche ce nu putea fi observată fără uimire. Domnișoara Osborne și domnișoara Carr o priviră îndelung în timp ce trecură de ea în pași de dans.

„Ai cuvântul meu, Charles, ești norocos“, (spuse prima în timp ce se îndrepta spre el), „ai o pereche mai bună decât mine“, la care fericitul Charles răspunse „Da“.

Tom Musgrave, care dansa cu domnișoara Carr, îi aruncă multe priviri

pline de interes și, după o vreme, însuși lordul Osborne se apropie și, sub pretextul că vrea să-i vorbească lui Charles, se opri să-i privească partenera. Deși cam tulburată de o asemenea privire, Emma nu putea să-și regrete hotărârea care îi făcuse fericiți atât pe băiat cât și pe mama acestuia, aceasta din urmă căutând mereu prilejul de a i se adresa cu cea mai caldă amabilitate. Apoi văzu că micuțul ei partener, deși concentrat mai ales asupra dansului, nu se ferea să vorbească, atunci când întrebările sau remarcile ei cereau o replică din partea lui și astfel află de la el, printr-un soi de inevitabil chestionar, că avea doi frați și o soră, că ei și mămica lor locuiau cu toții cu unchiul lui la Wickstead, că unchiul lui l-a învățat latinește, că era foarte pasionat de călărie și că avea un cal doar al lui dăruit de lordul Osborne și că deja ieșise o dată la plimbare cu câinii lordului Osborne.

La sfârșitul acestor dansuri, Emma află că avea să se bea ceai; domnișoara Edwards o atenționează să fie prin apropiere, într-un mod care a convins-o cât de important era pentru doamna Edwards să-i aibă pe amândoi aproape de ea când se mutau în salonul pentru ceai, iar Emma se conformă, foarte atentă pentru a-și ocupa locul pregătit. Există întotdeauna ceva plăcut când se adunau cu toții mai agitându-se, mai înghesuindu-se, ca să ia parte la pauza de ceai. Salonul pentru ceai era mic, în incinta salonului pentru jocuri de cărți și, trecând prin cel din urmă, când coridorul devenea mai îngust din cauza meselor, doamna Edwards și prietenii ei au fost pentru o clipă „împinși” înăuntru. S-a întâmplat în apropiere de masa de cazino a lui lady Osborne; domnul Howard care se afla lângă ea îi vorbi nepotului său; iar Emma, simțindu-se obiectul atenției atât al lui lady Osborne cât și a lui, tocmai își întorsese privirea în altă direcție, la timp cât să nu se observe că ar fi putut auzi remarca tânărului ei însoțitor *șoptită* cu glas tare, „O! Unchiule, te rog să te uiți la partenera mea. E atât de frumoasă!” În timp ce au început să pășească din nou, Charles a fost grăbit să intre, fără să poată primi votul unchiului său.

Când intrară în salonul pentru ceai, unde erau pregătite două mese lungi, lordul Osborne putu fi văzut cam singuratic la capătul uneia dintre ele, de parcă s-ar fi retras cât mai departe putea de bal, ca să se bucure de propriile-i gânduri și să contemple totul în voie. Charles i-l arată îndată Emmei.

„Iată-l pe lordul Osborne. Să mergem amândoi și să ne așezăm lângă el.”

„Nu, nu”, spuse Emma râzând. „Tu trebuie să stai lângă prietenii mei”.

Charles era acum destul de liber încât să se hazardeze să pună la rândul lui câteva întrebări.

„Cât să fie ceasul?”

„Unsprezece.“

„Unsprezece! Și nu mi-e somn câtuși de puțin. Mama a spus că ar trebui să adorm înainte de ora zece. Crezi că domnișoara Osborne își va ține promisiunea față de mine, după servirea ceaiului?“

„O, da, bănuiesc că da“ – deși își dădu seama că nu putea să-i dea motive mai bune în comparație cu acelea pentru care domnișoara Osborne *nu-și* ținuse promisiunea mai devreme.

„Când ai să vii la castelul Osborne?“

„Probabil niciodată. Nu sunt o cunoștință de-a familiei.“

„Dar poți veni la Wickstead s-o vizitezi pe mama, iar ea te poate conduce la castel. E acolo o vulpe împăiată, stranie, monstruoasă, și un viezure – oricine ar crede că sunt vii. Ar fi păcat să nu-i vezi.“

Când s-au ridicat de la ceai, iar a fost o învâlmășeală provocată de plăcerea de a fi primul care părăsește în încăpere, întâmplător amplificată de una sau două partide de cărți ce tocmai se încheiau iar jucătorii se separaseră și urmau să se așeze exact în partea opusă. Printre aceștia erau domnul Howard, sora sa care se sprijinea de brațul lui și, îndată ce s-au aflat destul de aproape de Emma, doamna Blake i-a atras atenția atingând-o prietenește, spunându-i: „Bunătațea dumitale față de Charles, dragă domnișoară Watson, atrage toată simpatia familiei către dumneata. Îngăduie-mi să ți-l prezint pe fratele meu, domnul Howard.“

Emma făcu o reverență, gentilomul, o plecăciune – îi ceru în grabă onoarea de a-i oferi mâna la următoarele două dansuri, la care tot în grabă primi răspuns afirmativ și, imediat după aceea, amândoi s-au îndreptat hotărâți în direcții opuse. Emma era foarte plăcut surprinsă de această împrejurare; era un aer de liniște dar și de voieșie, de gentilom la domnul Howard, care ei îi era pe plac și, câteva minute după aceea, valoarea angajamentului ei crescuseră când, cum stătea în sala de jocuri de cărți, întrucâtva vizibilă printr-o ușă, îl auzi pe lordul Osborne, care se recrea la o masă liberă din apropierea ei, chemându-l lângă el pe Tom Musgrave și spunându-i: „De ce nu dansezi cu frumoasa Emma Watson? Vreau să dansezi cu ea, iar eu voi veni și voi sta în apropiere.“

„Chiar în clipa asta mă decideam să fac acest lucru, my lord; îi voi fi prezentat și voi dansa cu ea numaidecât.“

„Așa să faci – iar dacă vezi că nu prea are chef de vorbă, poți să mi-o prezinți și mie, așa, în treacăt.“

„Prea bine“, my lord. Dacă e la fel ca surorile ei, nu va dori decât să se audă vorbind. Mă duc la ea chiar acum. Am s-o găsesc în salonul pentru ceai. Scorțoasa aia bătrână, domnișoara Edwards, n-a făcut ceai niciodată“.

Și dispăru, cu lordul Osborne în urma lui, iar Emma nu zăbovi o

secundă ca să se repeadă afară din colțisorul ei, exact în cealaltă direcție, uitând în graba aceea că o lăsase în spatele ei pe doamna Edwards.

„Te pierduserăm de-a binelea,” spuse doamna Edwards, care o urmă împreună cu Mary, în mai puțin de cinci minute. „Dacă preferi salonul acesta, nu văd de ce n-ai sta aici, dar ar fi mai bine să stăm laolaltă cu toții”.

Emma scăpă de deranjul de a se mai scuza, prin apariția imediată a lui Tom Musgrave care li se alătură și care, rugând-o cu voce tare să-i facă onoarea de a i-o prezenta pe domnișoara Emma Watson, nu-i lăsă bieteii doamne de ales în această privință, decât să dovedească prin atitudinea sa rece că nu o făcea de bună voie. Onoarea de a dansa cu ea i-a fost solicitată fără întârziere, iar Emma, oricât de multă plăcere îi făcea să fie considerată de lorzi sau de oameni de rând ca fiind o fată frumoasă, era atât de puțin încântată să îi facă pe plac tocmai lui Tom Musgrave, încât simți o mare satisfacție declarând că-și păstrează angajamentul dinainte.

El fu în mod vizibil surprins și dezolat. Stilul ultimului ei partener îl făcuse probabil să creadă că Emma nu excela în privința capacității de a alege.

„Micul meu prieten Charles Blake”, strigă el, „nu trebuie să spere că vă va acapara întreaga seară! Nu putem suporta așa ceva. Este contrar regulilor grupului nostru și sunt convins că nu va fi tolerat de buna noastră prietenă aici de față, doamna Edwards; ea este pe departe mult prea în măsură să aprecieze atmosfera balului ca să consimtă o atitudine stranie și atât de periculoasă.”

„Nu am să dansez cu master Blake, domnule”.

Gentilomul, puțin deconcertat, nu mai putea spera decât să fie mai norocos altă dată și, nefiind dispus să o părăsească, deși prietenul său lordul Osborne îl aștepta pe coridor ca să afle vestea, pe când Emma părea oarecum amuzată, începu să-i pună întrebări comune privind familia ei.

„Cum se face că nu avem plăcerea de a le vedea pe surorile dumneavoastră aici în această seară? Întunirile noastre s-au obișnuit să fie atât de frumos tratate de ele, încât nu știm cum să ne explicăm această indiferență.”

„Sora mea cea mai mare e singura rămasă acasă, nu putea să-l lase singur pe tata.”

„Domnișoara Watson, singura din casă! Mă uimiți! Parcă alaltăieri le-am văzut pe toate trei în orașul nostru. Dar mă tem că n-am fost un vecin prea bun în ultima vreme. Mi se aduc reproșuri îngrozitoare privind absența mea oriunde mă duc, și mărturisesc că este rușinos de cât amar de vreme n-am mai fost la Stanton. Dar *acum* mă voi strădui să mă recompensez pentru ce-a fost”.

Politețea calmă cu care îi răspunse Emma trebuie să-l fi izbit, nefiind defel asemănătoare căldurii încurajatoare cu care se obișnuise să fie tratat de

către surorile ei și probabil i-a dat vaga senzație că nu s-a comportat suficient de convingător, pentru că și-a dorit mai multă atenție din partea ei decât i-a acordat ea. Dansul reîncepu acum; domnișoara Carr, fiind nerăbdătoare să facă *strigările*, toată lumea a fost rugată să se ridice în picioare, iar curiozitatea lui Tom Musgrave fu zgândărită când îl văzu pe Howard înaintând și cerându-i Emmei mâna. „Asta o să funcționeze și în cazul meu,” remarcă lordul Osborne, când prietenul său îi dădu vestea, și rămase în continuu la brațul lui Howard în timpul următoarelor două dansuri. Frecvența cu care își făcea apariția acolo era singurul inconvenient al alegerii ei, singura obiecțiune pe care putu să i-o aducă domnului Howard. Ca persoană, îl considera la fel de plăcut pe cât arăta; deși discuta despre subiectele cele mai obișnuite avea un mod cerebral, firesc de a se exprima, lucru care le făcea pe toate demne de a fi ascultate, iar ea nu regreta altceva decât că nu se arătase capabil să-i transmită și elevului să manierele sale deosebite.

Cele două dansuri părură foarte scurte și partenerul ei consimți în această privință. La terminarea lor, Osbornii și trăsura lor erau deja în mișcare.

„În sfârșit, plecăm,” îi spuse lordul lui Tom. „Cât ai de gând să mai rămâi în acest loc paradisiac? – Până la răsăritul soarelui?”

„Dumnezeule, nici gând! My lord, m-am cam săturat de el. Te asigur, n-am să mă mai arăt pe aici după ce voi avea onoarea de a o conduce pe Lady Osborne la trăsura ei. Mă voi retrage cât mai discret cu putință în cel mai îndepărtat colț al casei, unde am să comand o porție zdravănă de stridii și mă voi simți cât se poate de răsfățat.”

„Haide să ne întâlnim curând la castel și să-mi aduci vești despre cum arată ea la lumina zilei.”

Emma și doamna Blake se despărțiră ca două cunoștințe vechi iar Charles îi strânse mâna și îi strigă „la revedere” de cel puțin zece ori. De la domnișoara Osborne și domnișoara Carr primi un salut fugar când trecură de ea, chiar și lady Osborne îi aruncă o privire de simpatie, iar lordul chiar se întoarse după ce toți ceilalți părăsiseră încăperea, ca să-i „ceară scuze” și ca să-și caute pe scaunul de la fereastra din spate mânușile pe care le ținea în mod vizibil strâns în mână.

Cum Tom Musgrave n-a mai fost văzut, putem presupune că planul îi reușise, și să ni-l imaginăm, sfidător, cu stridiile lui în față, într-o singurătate deplorabilă, sau ajutând-o bucuros pe proprietară la bar să pregătească niște vin fiert proaspăt pentru fericii dansatori de la etaj. Emma nu putea să nu lipsească din mijlocul celor care îi acordaseră atenție, în anumite privințe în mod neplăcut, iar cele două dansuri care urmară și încheiară balul fură destul de plicticoase în comparație cu celelalte. Domnul Edwards avusese noroc la joc; ei erau cam ultimii rămași în încăperea.

Capitolul trei

„IATĂ-NE, ne-am întors aici, trebuie să remarc“, spuse Emma cu părere de rău, pe când pășea în sufragerie, unde masa era pregătită iar impecabila servitoare-șefă aprindea lumânările. „Draga mea domnișoară Edwards, cât de repede s-a sfârșit! Aș vrea să începă totul din nou!“

Un puternic sentiment de amabilitate și plăcere reieșea din mărturisirea ei de a se fi simțit atât de bine în seara aceea, iar domnul Edwards era la fel de călduros ca și ea elogiind plenitudinea, strălucirea și vivacitatea evenimentului, deși el stătuse tot timpul nemișcat la aceeași masă, în aceeași cameră, își schimbase locul o singură dată, s-ar fi părut că nu băgase de seamă toate acestea. Dar câștigase la whist patru robere din cinci și totul îi mersese bine. Fiica lui simți avantajul stării sale pline de gratitudine, în înșiruirea de remarci și gânduri retrospective ce au urmat acum, la binevenita supă.

„Cum de nu ai dansat cu nici unul dintre domnii Tomlinson, Mary? întrebă mama ei.

„Eram întotdeauna ocupată când mă invitau.“

„Am crezut că urma să-i acorzi domnului James ultimele două dansuri; doamna Tomlinson mi-a spus că el s-a dus să te invite – iar eu auzisem cu două minute înainte cum ai spus că *nu* erai ocupată.

„Da, dar – a fost o greșeală – înțelesesem greșit – nu știam că dansul meu era promis. Credeam că fusesem ocupată pentru cele două dansuri de după aceea, dacă stăteam atât de mult, dar căpitanul Hunter m-a asigurat că era vorba chiar de acelea.“

„Așadar, ai încheiat balul cu căpitanul Hunter, Mary?“ , spuse tatăl ei. „Și cu cine l-ai început?“

„Cu căpitanul Hunter“ repetă ea, pe un ton foarte umil.

„Hmm...! Asta înseamnă să fii constant, la urma urmei. Dar cu cine altcineva ai mai dansat?“

„Cu domnul Norton, și cu domnul Styles“.

„Cine sunt?“

„Domnul Norton este un văr de-al căpitanului Hunter.“

„Și cine e domnul Styles?“

„Unul dintre prietenii săi preferați“.

„Toți din același regiment,“ adăugă doamna Edwards. „Mary a fost

înconjurată de uniforme roșii cât a fost seara de lungă. Mi-ar fi făcut mai multă plăcere s-o văd dansând cu unul din vechii noștri vecini, sinceră să fiu“.

„Da, da, nu trebuie să ne neglijăm vechii vecini. Dar dacă soldațiiăștia sunt mai sprinteni decât alții într-un salon de bal, ce să facă tinerele fete?“

„Cred că nu este bine să promită atât de multe dansuri dinainte, domnule Edwards.“

„Nu, poate că nu, dar îmi amintesc, draga mea, când noi doi am făcut la fel.“

Doamna Edwards nu mai spuse nimic, iar Mary își trase sufletul. Au urmat o mulțime de remarci pline de umor, iar Emma s-a dus la culcare foarte bine dispusă, dar cu mintea încărcată de Osborni, Blakes și Howarzi.

Dimineața următoare sosi cu o mulțime de oaspeți. Așa era obiceiul prin partea locului, întotdeauna să se meargă în vizită la doamna Edwards după un bal, și tendința aceasta fu sporită acum de o curiozitate generală în ceea ce o privea pe Emma, căci toată lumea voia să o revadă pe fata care fusese admirată în noaptea precedentă de lordul Osborne.

Fu examinată de multe perechi de ochi, cu diverse grade de aprobare. Unii nu vedeau nici un defect, alții nici urmă de frumusețe. Pentru unii, pielea ei maronie îi anihila orice finețe, pe când alții n-au putut fi convinși în nici un fel că ea era pe jumătate la fel de frumoasă cum fusese Elizabeth Watson în urmă cu zece ani. Dimineața se scurse liniștită în discuții privind calitățile balului cu toată suita de invitați, iar Emma fu brusc înmărmurită când văzu că era deja ora două și nu auzise nimic despre trăsura tatălui ei. După această descoperire se duse de două ori la fereastră să privească în stradă, și era pe punctul de a cere permisiunea să sune clopoțelul ca să afle ce se întâmplă, când se auzi sunetul discret al unei trăsură ce se îndrepta spre poartă și îi veni inima la loc. Păși din nou spre fereastră, dar în loc de așteptatul dar foarte lipsitul de eleganță „echipaj“ familial, auzi o prezentare fastuoasă. Domnul Musgrave fu anunțat imediat după aceea și doamna Edwards luă cea mai aspră înfățișare când auzi. Deloc stânjenit de aerul ei înghețat, le făcu complimente doamnelor cu o naturalețe dezarmantă și, continuând prin a se adresa Emmei, îi întinse un bilet pe care avea onoarea să i-l aducă din partea surorii ei; dar la care trebui să susțină că un post scriptum verbal din partea lui era absolut neesar.

Biletul, pe care Emma începuse să-l citească *înainte* ca doamna Edwards s-o îndemne să nu se formalizeze câtuși de puțin, conținea câteva rânduri de la Elizabeth anunțând-o că tatăl lor, dat fiind că se simțea neobișnuit de bine, luase brusca hotărâre de a merge în vizită în ziua aceea și, cum drumul lui era cam departe de R, era imposibil ca Emma să se întoarcă

acasă înainte de dimineața următoare, asta dacă nu o trimiteau cei din familia Edwards, lucru greu de sperat, sau dacă nu găsea cumva vreo trăsură de ocazie sau dacă nu o deranja să meargă atât de mult pe jos.

Nici nu apucase să citească totul, când se văzu constrânsă să asculte continuarea explicației lui Tom Musgrave. „Am primit acest bilet din frumoasele mâini ale domnișoarei Watson, chiar acum zece minute,, spuse el; „Am întâlnit-o la Stanton, unde steaua mea norocoasă m-a îndemnat să întorc caii în altă direcție; în acel moment, tocmai ruga pe cineva să-i facă acest comision, iar eu am fost suficient de onorat s-o conving că nu avea cum să găsească un mesager mai binevoitor și mai rapid decât mine. Vă rog să rețineți, nu afirm că nu aș avea și eu un interes. Recompensa mea este să mi se îngăduie să vă conduc la Stanton în trăsura mea. Deși nu este scris, vă asigur că sora dumneavoastră m-a rugat acest lucru.“

Emma se simți derutată; nu-i plăcea propunerea; nu dorea să rămână în intimitate cu autorul propunerii și, totuși, temându-se să nu abuzeze de ospitalitatea familiei Edwards și dorind să se întoarcă acasă, era total descumpănită, neștiind cum să-i refuze oferta. Doamna Edwards rămase tăcută, fie pentru că nu înțelesese situația, fie că aștepta să vadă ce ar fi putut dori să facă tânăra domnișoară. Emma îi mulțumi, dar declară că nu dorea câtuși de puțin să accepte un asemenea deranj din partea lui. Deranjul îi oferea, desigur, onoare, plăcere, încântare. Ce aveau de făcut el sau caii lui? Cu toate acestea, ea ezita. Se gândea că trebuie să refuze insistent sprijinul lui – îi era cam teamă de genul acela de trăsură. Distanța nu era de neparcurs pe jos. Doamna Edwards nu mai tăcu. Ascultă toate amănuntele, după care spuse:

„Vom fi cât se poate de încântați, domnișoară Emma, dacă ne puteți oferi plăcerea companiei dumneavoastră până mâine, dar, dacă nu puteți face acest lucru, trăsura noastră vă stă la dispoziție, iar lui Mary îi va face plăcere să aibă ocazia de a o vedea pe sora dumneavoastră.“

Era exact ce-și dorise Emma, și acceptă oferta cu multă recunoștință, dându-și seama că Elizabeth, fiind complet singură, își dorea ca ea să se întoarcă acasă la cină. Planul a fost respins cu amabilitate de vizitator.

„Nu pot fi de acord. Nu trebuie să fiu privat de fericirea de a vă însoți. Vă asigur că nu există nici un motiv să vă temeți de caii mei. Ați putea să-i mânați chiar dumneavoastră. *Surorile dumneavoastră* știu toate cât de liniștiți sunt; nici una dintre ele nu are nici cea mai mică ezitare să meargă cu mine, chiar și la o cursă. Credeți-mă“, adăugă el, coborând glasul, „sunteți în siguranță, doar *eu* sunt în pericol.“

Emma nu se mai simți dispusă să-i mulțumească pentru toate acestea.

„Iar în privința trăsorii doamnei Edwards, să fie folosită a doua zi după bal, acesta e un lucru chiar neobișnuit, vă asigur – n-am mai auzit așa

ceva – bătrânul birjar va fi la fel de negru la față ca și caii lui. Nu-i așa, doamnă Edwards?”

Nu i s-a acordat nici o atenție. Doamnele păstrară tăcerea, iar gentilomul se simți obligat să renunțe.

„Ce bal fastuos am avut azi-noapte!”, strigă el, după o scurtă pauză. „Cât timp ați continuat, după ce au plecat Osbornii și cu mine?”

„Au mai fost două dansuri”.

„Cred că a fost prea obositor, să stai treaz atât de mult. Bănuiesc că nu a participat multă lume”.

„Ba da, mai multă lume ca oricând, cu excepția Osbornilor. Părea să nu mai fie loc liber nicăieri și toată lumea a dansat cu o neobișnuită bună dispoziție până la sfârșit”.

Emma spuse acestea, deși conștiința ei se împotrivi.

„Chiar așa! Poate că ar fi trebuit să vă caut din nou, dacă mi-aș fi dat seama că așa stau lucrurile, căci îmi place mult să dansez. Domnișoara Osborne e o fată încântătoare, nu-i așa?”

„Eu nu o consider frumoasă”, răspunse Emma, căreia îi erau adresate mai toate acestea.

„Poate că nu este de o frumusețe spectaculoasă, dar are un comportament încântător. Iar Fanny Carr este o micuță făptură cât se poate de interesantă. Nu-mi imaginez nimic mai *naïve* sau *piquante*. Dar ce părere aveți despre lordul Osborne, domnișoară Watson?”

„Că ar fi chipeș, chiar și dacă *nu* ar fi lord – și, poate - dacă ar fi mai bine crescut, mai dornic să placă și dacă și-ar arăta încântarea la locul adecvat”.

„Pe onoarea mea, sunteți severă în privința prietenului meu! Vă asigur că lordul Osborne este un om tare de treabă”.

„Nu îi pun în discuție calitățile – dar nu-mi place aerul său nepăsător”.

„Dacă aș face o mărturisire,” răspunse Tom cu o privire gravă, „poate că aș reuși să câștig o părere mai favorabilă despre bietul Osborne.”

Emma nu-l încurajă câtuși de puțin, și el se văzu obligat să păstreze secretul prietenului său. Și, în plus, fu constrâns să își încheie vizita; doamna Osborne ordonase să vină trăsura și nu era vreme de pierdut, Emma trebuia să se pregătească. Domnișoara Edwards o însoți acasă, dar cum era ora cinei la Stanton, rămase cu ele doar câteva minute.

„Scumpa mea Emma”, spuse domnișoara Watson, îndată ce rămaseră singure, „trebuie să-mi povestești până la sfârșitul zilei, fără întrerupere, sau voi fi nemulțumită. Dar mai întâi de toate Nanny va aduce cina. Biata de tine! Nu o să cinezi ca ieri, căci nu avem decât niște friptură de vacă. Ce bine arată

Mary Edwards în tunică ei cea nouă! Și acum spune-mi ce părere ți-ai făcut despre toți, dacă îi plăci, și ce să-i scriu lui Sam. Mi-am început scrisoarea, Jack Stones o să treacă mâine după ea, căci unchiul lui se duce poimâine la o milă de Guildford.“

Nanny aduse cina. „O să ne servim singure“, continuă Elizabeth, „după care n-o să pierdem o clipă. Așadar, nu ai vrut să vii acasă cu Tom Musgrave?“

„Nu. Mi-ai spus atâtea lucruri în defavoarea lui, încât nu am dorit, nici din obligație, nici din cauza intimității ce s-ar fi creat între noi călătorind în aceeași trăsură. Nu mi-ar fi plăcut nici impresia care s-ar fi produs.“

„Ai făcut foarte bine, deși mă mir că ai rezistat, cred că eu însămi n-aș fi reușit asta. Părea atât de dornic să te aducă, încât n-am putut să-i spun nu, deși era cam împotriva voinței mele să vă pun laolaltă, atât de bine îi cunosc șiretlicurile, dar eram nerăbdătoare să te văd și era un mod înțelept de a te aduce acasă; în plus, nu e bine să fii prea amabil. Nimeni nu s-ar fi gândit vreodată că familia Edwards ți-ar oferi trăsura lor, când caii fuseseră pe drumuri până târziu. Dar ce trebuie să-i spun lui Sam?

„Dacă ții seamă de mine, nu-l vei încuraja să se gândească la domnișoara Edwards. Tatăl este clar împotriva lui, mama nu manifestă nici un fel de simpatie față de el și mă îndoiesc că ar fi interesat în vreun fel de Mary. A dansat de două ori cu căpitanul Hunter și cred că în general îl încurajează foarte mult, în funcție de starea ei de spirit și de împrejurări. A pomenit o dată de Sam, cu siguranță cam vag, dar asta poate pur și simplu pentru că știe că el o place, lucru de care probabil a aflat.“

„Vai de mine, da! A auzit multe despre asta de la noi toți. Bietul Sam! E ghinionist ca atâtia alții. Pentru Dumnezeu, Emma, nu pot să nu sufăr pentru cei care nu au noroc în dragoste. Ei bine, acum începe, povestește-mi totul așa cum s-a întâmplat.“

Emma i se supuse, iar Elizabeth ascultă aproape fără întreruperi, până când auzi de domnul Howard ca partener de dans.

„Să dansezi cu domnul Howard – Dumnezeule mare! Nu mai spune! Este unul dintre cei mai mari și mai importanți. Nu ți s-a părut foarte îngâmfat?“

„Pe mine, manierele sale mă fac să mă simt mult mai la largul meu și să am mai multă încredere în el decât în Tom Musgrave.“

„Bine, continuă. Aș fi speriată până peste poate dacă aș avea vreo legătură cu ‘clanul’ familiei Osborne.“

Emma își încheie narațiunea.

„Așadar, chiar nu ai dansat cu Tom Musgrave deloc? Dar trebuie să-ți fi plăcut, la urma urmei cred că te-a frapat.“

„Nu îl plac, Elizabeth. Recunosc că pare o persoană bună și manierele lui sunt bune până la un punct – felul său de a vorbi mai degrabă – e plăcut. Dar nu văd nimic altceva de admirat la el. Din contră, pare foarte vanitos, foarte îngâmfat, cât se poate de nerăbdător să iasă în evidență și absolut de compătimit din pricina mijloacelor pe care le folosește ca să obțină asta. E de un ridicol care reușește să mă amuze, dar compania lui nu-mi stârnește vreo altă emoție plăcută.“

„Scumpa mea Emma! Te deosebești de oricine pe lumea asta. Ce bine că nu e Margaret prin preajmă. Pe *mine* nu mă jignești, deși zău dacă știu cum să fac ca să te cred. Dar Margaret nu ar ierta niciodată asemenea cuvinte.“

„Aș fi vrut ca Margaret să-l fi auzit cu câtă tărie afirma că nu știe că e plecată din regiune; a declarat că i se părea că o văzuse în urmă cu doar două zile.“

„Da, este exact stilul lui, și cu toate astea acestea el este bărbatul despre care ea își închipuie că este îndrăgostit cu disperare de ea. Nu este vreun preferat de-al meu, Emma, dar trebuie să-l găsești agreabil. Poți să-mi spui că nu, cu mâna pe inimă?“

„Crede-mă că pot, cu amândouă mâinile, și să le întind cât pot eu de mult.“

„Mi-aș dori să știu care e bărbatul pe care îl *consideri* agreabil.“

„Îl cheamă Howard.“

„Howard! Vai de mine, pe *el* nu mi-l pot imagina decât jucând cărți cu Lady Osborne, cu un aer mândru. Oricum, slavă Domnului, este o ușurare pentru mine să descopăr că vorbești în felul ăsta despre Tom Musgrave; inima îmi spunea că s-ar putea să-l plăci prea mult. Ai vorbit atât de ferm despre el înainte de a-l cunoaște, încât mă temeam cu amărăciune că trufia ta va fi pedepsită. Sper doar să dureze și că nu va veni să-ți acorde multă atenție; e un lucru greu pentru o femeie să reziste flatării unui bărbat, când acela și-a propus s-o facă să-l placă.“

Pe când își terminau scurta lor masă liniștit-sociabilă, domnișoara Watson nu putu să nu observe cât de plăcut trecuse. „E atât de încântător pentru mine“, spuse ea, „să văd cum totul se petrece în liniște și bună dispoziție. Nimeni nu știe cât de mult urăsc certurile. Iată, deși nu am mâncat altceva decât friptură de vită, cât de bun ni s-a părut totul. Aș vrea ca toată lumea să fie ca tine, să se mulțumească cu puțin, dar biata Margaret e foarte arțăgoasă, iar Penelope pare să prefere certurile, decât să nu se întâmple nimic.“

Domnul Watson se întoarse seara, tocmai când ziua era pe sfârșite, în consecință încântat de ceea ce a făcut și bucuros să povestească despre asta la gura focului. Emma nu se simțea deloc interesată de cele petrecute în timpul

unei vizite, dar când auzi că domnul Howard este pomenit ca „predicatorul“, și că le-a oferit o slujbă minunată, nu se putu abține să asculte cu mai mare atenție.

„Nu știu când am auzit un discurs mai aproape de spiritul meu,“ continuă domnul Watson, „sau unul mai bine rostit. Citește extraordinar de frumos, cu mare talent și fără vreo grimasă teatrală sau violență. Mărturisesc, nu-mi place multă forfotă în altar – nu-mi plac aerul studiat și inflexiunile artificiale ale vocii cu care sunteți foarte obișnuite și pe care le au predicatorii admirați în general. O rostire simplă este mult mai bine gândită să inspire devoțiune, și dovedește mai mult bun gust. Domnul Howard a citit ca un învățat și un gentilom.“

„Și ce ați servit la cină, domnule?“, spuse fiica lui cea mai mare.

A enumerat mâncărurile și le-a spus ce a mâncat el. „În general“, adăugă el, „am avut o zi foarte plăcută; vechii mei prieteni au fost foarte surprinși să mă vadă printre ei și trebuie să spun că toată lumea mi-a acordat multă atenție și păreau că suferă pentru invaliditatea mea. M-au pus să mă așez lângă foc și, cum potârnicile erau gata, dr. Richards a pus să fie trimise la celălalt capăt al mesei, ca să nu se simtă jignit domnul Watson, gest care mi s-a părut foarte amabil. Dar nimic nu mi-a plăcut mai mult decât atenția domnului Howard. Există un rând de trepte destul de înclinat spre camera unde s-a cinat, ceea ce nu prea era în avantajul piciorului meu bolnav de gută, iar domnul Howard a mers pe lângă mine de jos până în capăt și mi-a oferit brațul său. M-a uimit și mi s-a părut foarte potrivit pentru un bărbat atât de tânăr, dar sunt sigur că nu pot să declar că mă așteptam la asta, căci nu-l mai văzusem în viața mea. Din când în când, mă întreba de una dintre fiicele mele, dar nu știu de care. Presupun că voi știți.“

Capitolul patru

A TREIA ZI după bal, pe când Nanny, pe la ora trei fără cinci minute, începuse să se agite prin hol cu tava și suportul pentru cuțite, fu strigată pe neașteptate la ușa din față de zgomotul ritmat pe care doar un bici de călărie putea să-l facă și, cu toate că doamna Watson îi ordonase să nu lase pe nimeni să intre, ea se întoarse în jumătate de minut, cu o privire de ciudată uimire, lăsând ușa holului deschisă ca să poată intra lordul Osborne și Tom Musgrave.

Surpriza tinerelor domnișoare este de imaginat. Într-un asemenea moment, nici un oaspete nu ar fi fost binevenit, dar oaspeți ca aceia – cel puțin unul ca lordul Osborne, de neam nobil, și un străin – situația era cu adevărat stânjenitoare. El însuși părea puțin încurcat, căci atunci când fu prezentat de către volubilul, ușuraticul său prieten, el îngăimă ceva cum că ar fi onorat să-l aștepte pe domnul Watson. Deși Emma nu putu decât să-și atribuie în întregime meritele pentru flatanta vizită, era departe de a se bucura de ea. Simțea discrepanța dintre asemenea cunoștințe și stilul umil de viață în care erau ei constrânși să trăiască și, cum în casa mătușii ei fusese obișnută cu o viață unde nu lipseau extravaganțele, era pe deplin conștientă de tot ceea ce putea părea ridicol în ochii celor mai bogați în casa ei de acum.

Despre durerea unor astfel de emoții, Elizabeth avea o foarte vagă idee; gândirea ei simplă sau simțul justiției mai puternic la ea o scuteau de o astfel de umilință și, deși cuprinsă de un complex general de inferioritate, nu se simți neapărat rușinată. Domnul Watson, după cum cei doi gentilomi aflaseră deja de la Nanny, nu se simțea destul de bine încât să fi coborât. Își ocupară locurile cu multă grijă, lordul Osborne lângă Emma, și domnul Musgrave, relaxat și bine dispus și conștient de propria-i importanță, de cealaltă parte a șemineului, alături de Elizabeth. *El unul* nu își pierduse câtuși de puțin verva, dar, când lordul Osborne spuse că spera ca Emma să nu fi răcit la bal, nu mi avu nimic de spus pentru un timp și putu doar să-și răsfețe ochii aruncând priviri furișe frumoasei sale vecine.

Emma nu era dispusă să se străduiască prea mult să-i fie pe plac și, după un mare efort de gândire, el își exprimă doar părerea că fusese o zi tare frumoasă, după care adăugă o întrebare de genul „Ați fost la plimbare în dimineața aceasta?”

„Nu, my lord. Ni s-a părut prea murdar pe jos.”

„Ar trebui să purtați cizme scurte. Nimic nu protejează o gleznă fină mai bine ca niște cizme scurte; nanchin lucios cu negru arată foarte bine. Nu vă plac cizmele scurte?”

„Ba da, dar numai dacă sunt destul de rigide încât să nu se urâtească; nu sunt potrivite pentru drumurile de țară.”

„Doamnele ar trebui să călărească pe vreme noroioasă. Știți să călăriți?”

„Nu, my lord.”

„Mă întreb de ce nu știu toate doamnele. O femeie nu arată niciodată mai bine decât călare pe cal.”

„Dar poate că nu tuturor femeilor le place, sau nu toate își permit.”

„Dacă ar ști cât de mult le avantajează, tuturor le-ar plăcea și, odată cu pasiunea aceasta, mijloacele ar urma în mod firesc.”

„Dumneavoastră vă închipuiți că noi obținem întotdeauna ceea ce ne dorim. *Acesta* este un aspect în privința căruia doamnele și domnii au fost îndelung în conflict. Dar, fără pretenția de a generaliza, aș spune că există împrejurări pe care nici *femeile* nu le pot controla. Dacă femeile ar fi econoame, asta ar conta mult, dar tot nu ar putea face dintr-un venit mic, unul mare.”

Lordul Osborne fu redus la tăcere. Atitudinea ei nu fusese nici sentențioasă nici sarcastică, dar era un ceva anume în blânda ei sobrietate, ca și în cuvintele propriu-zise, care îi dădură lordului de gândit și, când vorbi din nou, o făcu cu o autoritate chibzuită, cu totul altfel decât în stilul un pic ciudat, un pic îndrăzneț, al remarcilor de dinainte. Era ceva nou pentru el să-i fie pe plac unei femei; era pentru prima dată când simțise cum se cuvenea să se poarte cu o femeie în situația Emmei. Dar cum nu ținea nici să i se dea dreptate, nici să se bine dispună, nu rămase indiferent.

„Nu sunteți de multă vreme în ținutul nostru, înțeleg“, spuse pe tonul unui gentilom. „Sper că sunteți încântată de el“.

Fu recompensat de un răspuns amabil și de o imagine mai detașată a întregului ei chip, decât i se oferise până atunci. Nefiind obișnuit să se prefacă și fericit să o poată contempla, rămase apoi în tăcere câteva minute, în timp ce Tom Musgrave încropea o conversație cu Elizabeth, până ce fură întrerupți de apariția lui Nanny, care, întredeschizând ușa și afișându-și capul, spuse:

„Doamnă, vă rog, stăpânul dorește să știe de ce nu i se servește cina.”

Cei doi gentilomi, care până atunci neglijaseră orice eventualitate a apropierei orei cinei, oricum binevenită, se repeziră acum cu scuze, în timp ce Elizabeth îi strigă cu asprime lui Nanny să-i spună „lui Betty să se ocupe ea“.

„Îmi pare rău că s-a întâmplat așa“, adăugă ea, întorcându-se bine dispusă înspre Musgrave, „dar știți cât de devreme obișnuim să cinăm“.

Tom nu avea nimic de spus în ceea ce-l privea; știa obiceiul foarte bine și o simplitate atât de sinceră, un adevăr atât de lipsit de sfială, îl uimea mult. Complimentele de despărțire ale lordul Osborne durară ceva timp, înclinația sa pentru discurs părănd să crească odată cu micșorarea intervalului de timp îngăduit. Recomandă antrenarea pentru a face față vremii noroioase, rosti din nou un elogiu al cizmelor scurte, imploră să i se permită surorii lui să îi trimită Emmei numele cizmarului ei și conchise spunând, „Voi veni la vânătoare cu câinii mei săptămâna viitoare în acest ținut – cred că vor ajunge în Stanton Wood miercuri la ora nouă. Spun asta în speranța că veți fi dornice să aflați ce mai e nou. Dacă dimineața este blândă, vă rog să ne faceți onoarea de a ne transmite personal urările de rigoare.“

Surorile se uitară una la alta cu uimire, după ce oaspeții se retrăseseră.

„Iată o onoare de nedescris! Strigă în cele din urmă Elizabeth. Cine și-ar fi închipuit că lordul Osborne va veni la Stanton? E foarte chipeș, dar Tom Musgrave este fără nici o îndoială cel mai elegant și mai la modă bărbat dintre cei doi. Mă bucur că nu mi-a adresat o vorbă; n-aș fi vrut să vorbesc cu un bărbat ca el pentru nimic în lume. Tom era foarte plăcut, nu-i așa? Dar l-ați auzit întrebând unde sunt domnișoara Penelope și domnișoara Margaret, de cum a intrat? Mă bucur că Nanny nu pusese fața de masă, oricum, ar fi arătat atât de bizar; doar tava n-a contat prea mult.“

A spune că Emma nu s-a simțit flatată de vizita lordului Osborne ar însemna să faci o afirmație neadeverată și s-o descrii ca pe o tânără foarte stranie, dar gratitudinea ei a fost fără doar și poate absolută; venirea lui a fost un fel de atenție care i-a mângâiat vanitatea; dar nu se potrivea cu mândria ei, și ar fi preferat să-l știe dornic să le facă o vizită fără să îndrăznească să o facă, decât să-l vadă venit la Stanton. Printre alte sentimente neplăcute, i s-a întâmplat o dată să se întrebe de ce domnul Howard nu își acordase același privilegiu de a veni și nu l-a însoțit pe lord, dar dorea să creadă fie că n-a știut nimic despre asta, fie că refuzase orice participare la un gest care implica tot atâta impertinență în felul ei ca și bună creștere.

Domnul Watson era departe de a fi încântat când a aflat ce se întâmplase; puțin iritat de o durere bruscă și prost dispus ca să poată fi împăcat, nu răspunse decât: „Ca să vezi! Ce ocazie l-o fi făcut pe lordul Osborne să vină? Trăiesc aici de paisprezece ani fără să fiu băgat în seamă de cineva din familia lor. Trebuie să fie vreun șiretlic al leneșului ăla de Tom Musgrave. Nu îi pot întoarce vizita. N-aș face asta nici dacă aș putea.“ Și, când a avut loc o nouă întâlnire cu Tom Musgrave, i s-a dat ca misiune să transmită scuze la castelul Osborne, la invocarea mai mult decât suficientă a stării precare de sănătate a domnului Watson.

O săptămâna sau zece zile s-au scurs în liniște după această vizită,

când un nou prilej de agitație întrerupse, chiar și pentru o jumătate de zi, liniștită și drăgăstoasă relație ce evolua între cele două surori, al căror interes reciproc creștea pe măsură ce, ca urmare a acestei relații, ajungeau să se cunoască mai bine. Prima împrejurare care a întrerupt atmosfera senină a fost primirea unei scrisori de la Croydon, în care se anunța rapida întoarcere a lui Margaret, și o vizită de două sau trei zile din partea domnului și a doamnei Robert Watson, care și-au luat sarcina de a o aduce acasă și doreau s-o vadă pe sora lor Emma.

O așteptare care le ocupa gândurile surorilor de la Stanton și care îi umplea ceasurile cel puțin uneia dintre ele, căci Jane fusese o femeie cu stare, pegătirile pentru ca ea să se simtă bine erau considerabile și, cum Elizabeth avusese întotdeauna mai mult bunăvoință decât tact în gospodărirea casei, nu putea face nici o schimbare fără gălăgie.

O absență de paisprezece ani făcuse din Emma o străină pentru frații și surorile ei, dar când se gândea la întoarcerea lui Margaret, așteptarea îi trezea sentimente ciudate de alienare, căci auzise tot soiul de lucruri care o făceau să-i fie groază de întoarcerea ei, iar ziua în care grupul sosi la Stanton îi păru ca momentul în care aproape tot ceea ce fusese plăcut în acea casă ar fi putut lua sfârșit.

Robert Watson era avocat la Croydon și cariera lui era în ascensiune, era autosuficient tocmai din această pricină și pentru că se căsătorise cu singura fiică a avocatului căruia îi fusese angajat, cu o avere de șase mii de lire. Doamna Robert nu era mai puțin încântată de ea însăși, căci avusese acele șase mii de lire și pentru că acum era în posesia unei case foarte elegante din Croydon, unde dădea petreceri de adevărat rafinament și se afișa în haine elegante. Nu era nimic remarcabil la persoana ei; comportamentul ei era abrupt și îngâmfat. Margaret nu era lipsită de frumusețe; avea o înfățișare delicată, drăguță și mai degrabă ar fi avut nevoie de delicatețe decât de trăsături armonioase, dar expresia ascuțită și angoasată a feței făcea ca frumusețea ei să treacă în general aproape neobservată. La întâlnirea cu mult-așteptata ei soră, ca la orice ocazie publică, atitudinea sa era foarte afectată iar vocea-i numai gentilețe; zâmbea neconținut și vorbea foarte rar atunci când se hotăra să se facă plăcută.

Acum era „atât de încântată s-o vadă pe scumpa, scumpa de Emma“, încât abia dacă putea rosti un cuvânt pe minut. „Sunt convinsă că vom deveni bune prietene“, remarcă, punând atâta suflet, când stăteau așezate împreună. Emma cu greu își dădea seama ce ar fi trebuit să răspundă la o asemenea afirmație, iar în ceea ce privește modul în care îi vorbise, încercarea de a-l egala i se păru inutilă. Doamna Robert Watson o măsoara cu privirea cu o curiozitate foarte familiară și cu o triumfătoare compasiune; pierderea averii

mătușii ei predomina obsesiv în mintea ei în clipa întâlnirii și nu putea decât să simtă ce privilegiu era să fii fiica unui gentilom cu stare din Croydon, decât nepoata unei femei în vârstă ce se aruncase în brațele unui căpitan irlandez.

Robert era de o amabilitate rece, căci devenise un bărbat prosper și frate; îl preocupa mai mult să tranșeze problema cu mesagerul, tunând și fulgerând împotriva creșterii exorbitante a tarifelor poștale și cugetând asupra unei jumătăți de coroană asupra căreia plana îndoiala, decât asupra întâmpinării unei surori care nu mai avea șansa vreunei proprietăți de care să se ocupe el.

„Drumul pe care îl ai de parcurs prin sat este înfiorător, Elizabeth“, spuse el, „mai rău decât a fost vreodată. Pentru Dumnezeu! L-aș reconstrui, dacă aș locui aproape de tine. Cine mai e supraveghetor acolo?“

La Croydon era o tânără nepoată, de care întrebă apoi cu mare gentilețe Elizabeth, regretându-I foarte tare absența.

„Ești foarte gentilă“, replică mama acesteia, „și te asigur că mi-a fost greu s-o conving pe Augusta să vină cu noi fără ea. Am fost nevoită să-i spun că nu mergeam decât până la biserică și i-am promis să ne întoarcem după ea numaidecât. Dar știi că nu e posibil s-o luăm fără servitoarea ei, iar eu țin acum mai mult ca oricând să fie tratată cum se cuvine“.

„Scumpa de ea!“, strigă Margaret. „Mi s-a frânt inima că a trebuit să o lăsăm acasă“.

„Atunci de ce te grăbeai atât de mult să pleci de lângă ea?“, strigă doamna Robert. „Ești o fată jalnic de meschină. M-am contrazis cu tine tot drumul înapoi, nu-i așa? N-am pomenit în viața mea o astfel de vizită ! Știi cât de bucuroși suntem să vă avem pe toți alături, chiar pentru câteva luni. Și îmi pare rău“ (cu un zâmbet plin de înțelese) „că n-am fost în stare să facem din Croydon un loc agreabil în toamna asta“.

„Prea scumpa mea Jane, nu mă copleși cu toate fleacurile tale. Știi la câte insistențe am rezistat ca să vin acasă. Scutește-mă, te rog; nu vreau să fiu ținta învinuirilor tale.“

„Bine, dar nu vreau decât să nu-ți stârnești vecinii împotriva aceluia loc. Poate că Emma ar fi tentată să vină înapoi cu noi și să rămână până de Crăciun, dacă nu te amesteci tu.“

Emma se arătă profund recunoscătoare.

„Te asigur că avem o comunitate foarte plăcută la Croydon. Eu una nu prea merg la baluri, sunt cam prea pestrițe, dar petrecerile noastre sunt foarte selecte și agreabile. Săptămâna trecută am dat șapte dineuri în salonul meu de recepții. Îți place ținutul? Cum ți se pare la Stanton?“

„Îmi place foarte mult“, răspunse Emma, care se gândi că un răspuns rezonabil era cel mai convenit. Văzu cum cumnata ei își afișă de îndată

disprețul. Doamna Robert Watson se întreba sincer cu ce fel de casă fusese obișnuită Emma în Shropshire și se gândi fără ezitare că sigur mătușa ei nu avusese niciodată șase mii de lire.

„Cât de încântătoare este Emma!“ îi șopti Margaret doamnei Robert pe cel mai lung ton de care era în stare. Emma era destul de derutată de un asemenea comportament și nu-l găsi cu nimic mai plăcut nici când o auzi pe Margaret după cinci minute spunându-i lui Elizabeth pe un ton ascutit, repezit, complet diferit de cel de dinainte:

„Ai vreo veste de la Penelope de când a plecat la Chichester? Eu am primit o scrisoare de la ea zilele trecute. Nu cred că o să rezolve ceva. Îmi închipui că se va întoarce tot „domnișoara Penelope“, la fel cum a plecat.

Astfel, se temu ea, avea să sune glasul obișnuit al lui Margaret, când noutatea apariției ei se va fi consumat; tonul unei artificiale sensibilități nu era de așteptat așadar. Doamnele fură invitate la etaj ca să se pregătească pentru cină.

„Sper ca totul să ți se pară cât de cât confortabil, Jane“, spuse Elizabeth când deschise ușa dormitorului neocupat.

„Scumpă și gentilă fată,“ răspunse Jane, „nu te formaliza câtuși de puțin cu mine, insist. Sunt genul de persoană care întotdeauna acceptă lucrurile așa cum sunt. Sper să-mi găsesc un mic apartament pentru două sau trei nopți fără prea mare dificultate. Întotdeauna îmi place să fiu tratată *en famille* când vin să vă vizitez, iar acum sper că nu ați pregătit o cină grandioasă pentru noi. Amintește-ți că noi nu mâncăm niciodată seara.“

„Presupun,“ îi spuse Margaret pe un ton cam grăbit Emmei, „că noi două vom sta împreună, Elizabeth are grijă întotdeauna să ocupe o cameră numai pentru ea.“

„Nu, Elizabeth împarte camera ei cu mine.“

„Oh“ (cu o voce blândă și oarecum stânjenită să afle că pe ea nu o deranja), „îmi pare rău că nu am plăcerea companiei tale, mai ales că sunt agitată când sunt prea singură“.

Emma era iarăși prima femeie care-și făcu apariția în hol; când intră, îl găsi pe fratele ei singur.

„După cum se pare, Emma“ spuse el, „tu ești complet străină acasă. Trebuie să ți se pară destul de ciudat că te afli aici. „Frumoasă bravură a reușit să facă mătușa Turner! Pe cinstea mea! Unei femei n-ar trebui niciodată să i se încredințeze bani. Mereu am spus că ar fi trebuit să-ți cedeze și ție o parte, imediat după moartea soțului ei.“

„Dar asta ar fi însemnat ca *mie* să mi se încredințeze bani“, răspunse Emma, „ori *eu* tot femeie sunt“.

„Ar fi putut fi păstrați ca să te folosești de ei în viitor, fără să ai acces

la ei acum. Ce lovitură cruntă trebuie să fi fost pentru tine! Să te trezești, în loc de moștenitoarea a opt sau nouă mii de lire, trimisă înapoi ca povară pentru familia ta, fără un sfanț. Sper ca bătrâna aia să plătească pentru asta“.

„Nu vorbi nerespectuos despre ea. A fost foarte bună cu mine, iar dacă a făcut o alegere imprudentă, ea va suferi mai mult de pe urma ei decât voi suferi *eu* vreodată.“

„Nu vreau să te simți stânjenită, dar știi că toată lumea o consideră cu siguranță o bătrână nebună. Din câte știam, Turner era considerat un om extraordinar de rațional și de înțelept. Cum dracului a ajuns să facă un asemenea testament?“

„Rațiunea unchiului meu nu a fost deloc alterată, după părerea mea, de atașamentul lui față de mătușa mea. A fost o soție minunată pentru el. Mințile cele mai liberale și mai luminate sunt întotdeauna și cele mai încrezătoare. Evenimentul a fost nefericit, dar amintirea unchiului meu îmi este, dacă e cu puțință, mai dragă prin dovada sa de profund respect față de mătușa mea.“

„Ciudat fel de a vorbi! Putea să-i lase o avere decentă văduvei sale, fără să-i lase toată averea sa, ca să dispună de ea după bunul plac.“

„Poate că mătușa mea a greșit,“ spuse Emma cu căldură, „da, *a greșit* – dar atitudinea unchiului meu a fost fără cusur. Eram unica ei nepoată și ei i-a lăsat puterea și plăcerea de a mă întreține.“

„Numai că, din nefericire, ea i-a lăsat plăcerea de a te întreține tatălui tău, mai puțin puterea. Asta e povestea de la cap la coadă. După ce te-a ținut departe de familia ta o perioadă atât de îndelungată încât între noi s-a șters orice afecțiune firească și, după ce ți-a oferit (presupun) un stil de viață mai bun, iată-te înapoi pe mâinile lor fără un sfanț.“

„Știi,“ răspunse Emma, căznindu-se să-și stăpânească lacrimile, „starea gravă a sănătății unchiului meu. Era mai invalid decât tata. Nu putea ieși din casă.“

„Nu vreau să te fac să plângi,“ spuse Robert, înduioșat oarecum și, după o scurtă tăcere, schimbând subiectul, adăugă: „Tocmai am coborât din camera tatei: pare foarte nepărtinitor. Va fi o puternică ruptură când va muri. Ce păcat că nici una dintre voi nu vă puteți căsători! Trebuie să vii la Croydon ca toate celelalte, să vezi ce poți rezolva acolo. Cred că, dacă Margaret ar fi avut o mie sau o mie cinci sute de lire, s-ar fi găsit un tânăr care să se gândească la ea.“

Emma se bucură când li s-au alăturat ceilalți; era mai plăcut să-i admire podoabele cumnatei ei decât să-l asculte pe Robert, care o iritase și o rănise în egală măsură. Doamna Robert, la fel de elegantă cum fusese la petrecerea ei, începu prin a-și cere scuze pentru rochia ei. „N-am vrut să vă

fac să așteptați“, spuse ea, „așa încât am îmbrăcat primul lucru pe care l-am zărit. Teamă mi-e că nu arăt bine. Dragă domnule Watson“ (îi spuse soțului ei) „nu ți-ai pudrat deloc părul.“

„Nu – nici nu am de gând. Cred că în părul meu e deja destulă pudră și pentru soția mea și surorile ei.“

„Dar ar trebui să faci câteva schimbări în privința îmbrăcămînții înainte de cină când te afli în vizită, chiar dacă acasă nu obișnuiești.“

„Prostii.“

„E foarte ciudat că nu-ți place să faci ce fac alți gentilomi. Domnul Marshall și domnul Hemmings își schimbă hainele zilnic înainte de cină, fără excepție, de când sunt. Și ce rost a avut să-ți aranjez cea mai nouă haină, dacă tu n-ai s-o îmbraci niciodată?“

„Te rog, fii mulțumită că arăți tu bine și lasă-l pe soțul tău în pace.“

Ca să pună capăt acestei altercații și să domolească vizibila supărare a cumnatei sale, Emma (deși fără vreun chef pentru o situație atât de stupidă) începu să-i admire rochia. Obținu pe dată o reacție de gratitudine.

„Îți place?“ spuse ea. „Mă bucur nespus. A fost admirată foarte mult, dar uneori găsesc că imprimeul e prea mare. Măine am să îmbrac una pe care cred că o vei prefera. Ai văzut-o pe cea pe care i-am dăruit-o lui Margaret?“

Fu adusă cina și, exceptând clipa când doamna Robert se uită spre capul soțului ei, ea continuă să fie veselă și dezinvoltă, muștrând-o pe Elizabeth pentru masa prea încărcată și protestând vehement împotriva „intrării“ curcanului la cuptor, singura excepție de la „Poftă bună la cină“. „Vă rog și recomand să nu văd apărând vreun curcan astăzi. Sunt deja înspăimântată peste poate de numeroasele feluri de mâncare aduse deja. Hai să renunțăm la curcan, vă implor.“

„Draga mea,“ replică Elizabeth, „curcanul e fript și poate la fel de bine să fie adus aici sau să rămână în bucătărie. În plus, dacă va fi tăiat, nădăjduiesc că tata ar putea fi tentat să mănânce puțin, e unul din felurile lui preferate.“

„Îți dau voie să spui să-l aducă, draga mea, dar te asigur că n-am să mă ating de el.“

Domnul Watson nu se simțise prea bine ca să se alăture celor de la cină, dar fu rugat să coboare și să bea ceai cu ei.

„Sper să putem juca o partidă de cărți în seara asta,“ îi spuse Elizabeth doamnei Robert, după ce își văzu tatăl așezat confortabil în fotoliul său.

„Nu și cu mine, draga mea, te rog. Știi că nu sunt deloc amator de cărți. Cred că o conversație călduroasă e infinit mai binevenită. Mereu spun că jocul de cărți are sens uneori, ca să apropie un cerc formal, dar între prieteni nu-și are niciodată rostul“.

„Mă gândeam că ar fi putut să-l amuze pe tata“, răspunse Elizabeth, „dacă nu îți displacea ție. El spune că nu s-ar concentra la o partidă de whist, dar poate dacă am juca un joc de societate ar fi tentat să rămână cu noi.“

„Fără doar și poate, scumpa me fiică. Vă stau la dispoziție, numai să nu mă puneți să aleg eu jocul, asta e tot. *Speculation* este singurul joc de societate la modă în Croydon acum, dar pot juca orice. Când nu sunteți decât unul sau doi dintre voi acasă – cred că sunteți cam derutați neștiind cum să-l amuzați – de ce nu îl invitați să joace *cribbage* Margaret și cu mine am jucat *cribbage* în mai toate nopțile când stăteam acasă.“

Un zgomot ca de trăsură îndepărtată se auzi în acea clipă; toată lumea asculta; deveni mai definit; sigur se apropia. Era un sunet neobișnuit la Stanton în orice moment al zilei, căci satul nu se afla pe lângă vreun drum public și nu era locuit de nici o familie mai distinsă în afară de cea a rectorului. Roțile se apropiară cu repeziciune; în două minute, așteptarea generală primi răspuns; se opriseră cam la poarta grădinii casei parohiale.

„Cine ar putea fi?“ – în mod cert era un poștalion. Penelope era singura ființă la care se puteau gândi. Poate că găsisse vreo ocazie neașteptată să se întoarcă. Urmă o pauză plină de suspans. Se auziră pași clari, mai întâi pe alea pavată ce ducea până sub ferestrele casei, la ușa din față, iar mai apoi pe coridor. Erau pași de bărbat. Nu avea cum să fie Penelope. Probabil era Samuel.

Ușa se deschise dându-l la iveală pe Tom Musgrave în straie de voiaj. Fusese la Londra, iar acum era în drum spre casă și se abătuse jumătate de milă de la drumul său doar ca să facă o vizită de zece minute la Stanton. Adora să ia oamenii prin surprindere, cu vizite bruște în momente neobișnuite, iar în împrejurările de acum avea un motiv în plus, acela de a-i putea spune domnișoarei Watson, pe care se bizuia acum găsind-o stând liniștită după ceai, că se întorcea acasă la o cină de la ora opt.

Întâmplarea făcu să nu ofere o mai mare surpriză decât primi, când, în loc să fie condus în micul salon ca de obicei, ușa celui mai elegant salon, mult mai spațios decât celălalt, fu deschisă larg și se văzu într-un cerc de oameni eleganți, pe care nu-i putu recunoaște imediat, așezați cu toată somptuozitatea unor musafiri în jurul focului, iar domnișoara Watson așezată la cea mai bună masă de Pembroke, cu cel mai bun set pentru ceai în fața ei. Stătu pentru câteva clipe într-o tăcută uimire.

„Musgrave!“; erupse Margaret cu o voce tandră.

El își reveni și păși înainte, încântat să găsească un astfel de cerc de prieteni și binecuvântându-și norocul pentru indulgența nesperată. Dădu mâna cu Robert, se plecă în fața doamnelor și le zâmbi, și făcu fiecare gest cu dragălașenie, dar, în privința vreunei adresări sau emoții deosebite față de

Margaret, Emma, care îl observa îndeaproape, nu percepu nimic care să nu îndreptățească părerile lui Elizabeth, cu toate că zâmbetele măsurate ale lui Margaret păreau să spună că acaparase meritele acelei vizite pentru ea.

Fu convins fără mare strădanie să-și azvârle mantaua de pe el și să bea ceai cu ei. Căci fie că ar fi cinat la opt sau la nouă, după cum remarcă el, „era un fapt de minimă importanță”; și fără să pară că o face intenționat, nu se dădu la o parte de lângă scaunul apropiat de Margaret pe care ea i-l oferea cu neobosită insistență. În acest fel, ea îl ferise de surorile ei, dar nu stătea tocmai în puterea ei să-l apere de revendicările fratelui ei, dat fiind că venea (cum aproape că jurase) de la Londra și o părăsise în urmă cu doar patru ceasuri, ultimul raport de știri și de opinii generale ale zilei trebuia înțeles, înainte ca Robert să-și poată lăsa atrasă atenția de cererile cu un mai slab caracter național și de mai mică importanță ale femeilor.

În cele din urmă, totuși, era liber să-i asculte glasul blând al lui Margaret, care se temea că el întreprinsese cea mai înfiorătoare, rece, întunecată, terifiantă călătorie.

„Așa este, n-ar fi trebuit să pornești la drum atât de târziu“.

„Nu puteam pleca mai devreme,“ răspunse el. „Am fost reținut de o discuție la Bedford, cu un prieten. Pentru mine, toate orele sunt la fel. De cât timp sunteți în localitate, domnișoară Margaret?“

„Ne-am întors abia azi-dimineață. Bunul meu frate și buna mea soră m-au adus acasă chiar în dimineața aceasta. Uimitor, nu-i așa?“

„Ați fost plecată multă vreme, nu-i așa? Două săptămâni, dacă nu mă înșel?“

„Poți să numești două săptămâni multă vreme, domnule Musgrave,“ spuse doamna Roberts cu înțelepciune, „dar *noi* considerăm o lună drept foarte puțin timp. Te asigur că o aducem acasă la sfârșitul lunii mai mult în pofida voinței ei“.

„O lună! E adevărat că ați fost plecată timp de o lună! E surprinzător cum zboară timpul.“

„Vă puteți imagina,“ spuse Margaret ca în șoaptă, „ce senzații am aflându-mă din nou la Stanton. Știți că nu sunt un vizitator grozav. Și eram atât de nerăbdătoare s-o văd pe Emma; îmi era groază de momentul întâlnirii, iar în același timp tânjeam după el. Nu înțelegeți un asemenea simțământ?“

„Câtuși de puțin!“, strigă el. „Niciodată nu mi-ar putea fi groază de o întâlnire cu domnișoara Emma Watson – sau cu oricare dintre surorile ei.“

Mare noroc că a adăugat finalul acela.

„Vorbeați cu mine?“ spuse Emma, care își auzise în treacăt numele.

„Nici vorbă,“ răspunse el. „Dar mă gândeam la dumnevoastră, așa cum mulți dintre cei aflați mai departe probabil că fac în clipa aceasta. Ce

vreame frumoasă, senină, domnișoară Emma! Un minunat sezon de vânătoare.“

„Emma este încântătoare, nu-i așa?“, șopti Margaret. „Am descoperit-o cu mult peste cele mai calde speranțe ale mele. Ați văzut vreodată ceva de o mai rară frumusețe? Cred că până și *dumneavoastră* o să vă lăsați convertit de un ten mai închis.“

El ezită; Margaret avea ea însăși pielea albă și nu își dorea în mod deosebit să-i aducă complimente; dar domnișoara Osborne și domnișoara Carr aveau la rândul lor tenul deschis, iar devotamentul lui față de ele era total.

„Tenul surorii dumneavoastră,“ spuse el în cele din urmă, „este pe cât de frumos poate fi un ten închis, dar eu îmi mențin preferința pentru un ten alb. Ați văzut-o pe domnișoara Osborne? – Ea este modelul meu pentru un ten cu adevărat feminin, și este foarte albă.“

„E mai albă decât mine?“

Tom nu dădu nici un răspuns.

„Pe onoarea mea, doamnelor,“ spuse el, analizându-și cu privirea propria persoană, „vă sunt foarte îndatorat pentru înțelegerea cu care m-ați acceptat în salonul dumneavoastră în această ținută atât de *deshabille*. Eu chiar nu mi-am dat seama cât de nepotrivit sunt aici, căci altfel aş fi stat la distanță. Lady Osborne mi-ar spune că am început să fiu la fel de neglijent ca fiul ei, dacă m-ar vedea într-o asemenea ținută.“

Doamnele nu erau dornice de răspunsuri formale, iar Robert Watson, furând o scurtă imagine a capului său într-un geam de vizavi de el, spuse cu același formalism:

„Nu poți fi mai *desabille* decât mine. Am ajuns aici atât de târziu, încât nu am avut timp nici măcar să-mi dau cu puțină pudră prin păr.“

Emma nu putu să nu simtă ce presupunea ea că simțea cumnata ei în acel moment.

Când serviciul de ceai fu ridicat, Tom începu să vorbească despre trăsura lui, dar de îndată ce fu desfăcută vechea masă pentru jocuri de cărți și doamna Watson aduse un pachet de cărți cât de cât curate și accesoriile pentru joc, glasul întregii adunări îi păru că-i ordonă cu atâta hotărâre să li se alăture, încât fu de acord să-și permită să rămână încă un sfert de oră. Până și Emma era încântată că el avea să mai rămână, căci începea să creadă că o întrunire de familie era cea mai de nedorit adunare, iar ceilalți erau încântați.

„Ce jucați?“, strigă el, în timp ce ei se așezară în jurul mesei.

„*Speculation*, bănuiesc,“ spuse Elizabeth. Sora mea ni-l recomandă și îmi închipui că tuturor ne place. Ție știu că îți place, Tom.“

„Este singurul joc de societate la modă în Croydon acum“, spuse doamna Robert, „nici nu ne mai gândim la un altul. Mă bucur că și ție îți place.“

„Ei, eu!“ strigă Tom. „Orice hotărâți va deveni pe placul *meu*. Am petrecut câteva ceasuri plăcute la viața mea jucând *speculation*, dar nu am mai avut ocazia să joc de mult timp. *Vingt-un* este jocul celor de la Osborne Castle; în ultima vreme n-am mai jucat altceva decât *vingt-un*. Ați rămâne surprinși dacă ați auzi ce gălăgie facem acolo. Salonul vechi, înalt și elegant răsună din nou. Lady Osborne strigă uneori că nu se mai aude vorbind. Lordului Osborne îi place enorm – el e cel mai bun dealer din câți am cunoscut vreodată – atâta repeziciune și istețime! Nu permite nimănui nici să viseze ce cărți are. Mi-aș dori să-l puteți vedea cum se repede să-și înșface cele două cărți ce-i revin. Merită orice pe lumea asta!“

„Dumnezeule!“ strigă Margaret, „noi de ce n-am juca *vingt-un*? Cred că e un joc mult mai bun decât *speculație*. Eu una nu pot spune că mă pasionează *speculation*.“

Doamna Robert nu oferi nici un alt cuvânt în favoarea aceluia joc. Era aproape copleșită, iar obiceiurile la modă de la Osborne Castle se estindeau peste obiceiurile de la Croydon.

„Vă vedeți adesea cu cei din familia parohului din Castle, domnule Musgrave?“ întrebă Emma, în timp ce își ocupau locurile.

„O, da – suntem mai tot timpul acolo. Doamna Blake este o femeie amabilă și bine dispusă, suntem prieteni excelenți, iar Howard este un tip foarte educat, tipul de gentilom! Nu v-a uitat, vă asigur, nici unul din familie. Îmi imaginez că simțiți cum vi se aprind obrajii din când în când, domnișoară Emma. Nu v-a fost cam cald sâmbăta trecută pe la nouă sau zece seara? O să vă spun eu cum a fost. Văd că muriți de curiozitate să aflați. Îi spune Howard lordului Osborne...“

În acest moment interesant, fu chemat de ceilalți să facă jocul și să lămurească un subiect de dispută, iar atenția lui era acum prea concentrată asupra acestei probleme iar apoi de cursul jocului, încât să mai revină la ceea ce spusese mai devreme, iar Emma, deși suferea slavă domnului de curiozitate, nu îndrăzni să-i amintească.

El se dovedi un nou-venit foarte util la masa lor, fără el ar fi fost o adunare de rude atât de apropiate, încât ar fi trezit foarte puțin interes și care poate păstra totuși puțină complezență, dar prezența lui crea varietate și asigura bunele maniere. De fapt, era foarte indicat să strălucească la un joc de societate și în puține situații a avut ocazia unei apariții atât de avantajoase. Făcea jocuri pline de haz, avea o mulțime de lucruri de spus și, deși nu era el însuși spiritual, uneori putea să se folosească de glumele unui prieten care era absent, și avea un mod vivace de a conferi farmec unui loc comun, sau spunând un simplu fleac, cu un efect grozav la o partidă de cărți. Obiceiurile și glumele bune de la castelul Osborne erau acum adăugate obișnuitelor sale

mijloace de a distra lumea; repeta spusele înțelepte ale vreunei doamne, oferea detalii legate de erorile alteia și îi amuza chiar arătându-le, imitându-l, stilul lordului Osborne de a se întrece cu gluma folosind două rânduri de cărți.

Ceasul bătu ora nouă, în timp ce el era absorbit de aceste plăcute îndeletniciri și, când Nanny își făcu intrarea cu castronul de griș de ovăz fiert în lapte pentru stăpânul ei, el avu plăcerea să-i sugereze domnului Watson că ar fi bine să-l lase să-și ia cina, căci și el avea de gând să se ducă acasă la cină. Se dădu ordin să vină trăsura la ușă, și orice insistență ca el să mai rămână nu-și mai avea sensul acum, deoarece știa prea bine că, dacă ar fi rămas, s-ar fi așezat la masă în mai puțin de zece minute, lucru inadmisibil pentru cineva care denumise cu obstinație următoarea sa masă drept „cină“.

Văzându-l hotărât să plece, Margaret începu să-i facă lui Elizabeth cu ochiul și să dea din cap spre ea ca să-l invite la cină a doua zi, iar în cele din urmă Elizabeth, neputând să reziste unor aluzii pe care le aproba aproape în totalitate, ea însăși având o natură ospitalieră și sociabilă, formulă invitația.

„I-ar acorda întâlnirea lui Robert? Ar fi cu toții foarte fericiți.“

„Cu cea mai mare plăcere“, fu primul lui răspuns. Și, o clipă după aceea: „Asta, dacă pot ajunge aici la timp, dar merg la vânătoare cu lordul Osborne și de aceea nu-mi pot lua angajamente. Să nu vă gândiți la mine decât dacă mă vedeți aici.“

Și astfel plecă, încântat de incertitudinea pe care o lăsă în urma lui.

Capitolul cinci

Margaret, cu inima plină de bucurie în acele împrejurări pe care le judeca drept deosebit de propice, ar fi făcut cu dragă inimă o confidentă din Emma, atunci când rămaseră pentru scurt timp singure a doua zi dimineață, și începuse prin a spune nu mai puțin decât: „Tânărul care a fost aici în seara trecută, draga mea Emma, și revine astăzi, e mai interesant decât s-ar putea să realizezi tu...“, dar Emma, prefăcându-se că nu înțelege nimic ieșit din comun din cuvintele acelea, dădu o replică imposibil de interpretat și, ridicându-se brusc, evită un subiect pe care simțămintele ei îl detestau.

Cum Margaret nu accepta nici urmă de îndoială asupra venirii lui Musgrave la cină, se făcură pregătiri cu mult mai presus decât cele considerate necesare în ziua anterioară și, luând întru totul asupra sa rolul de supraveghetore în locul surorii ei, petrecu aproape toată dimineața în bucătărie, dând instrucțiuni și muștrând. După mult timp dedicat gătitului, de nerăbdare și suspans, se văzură totuși nevoite să se așeze la masă fără musafirul lor. Tom Musgrave nu mai veni, iar Margaret nu se chinuia defel să-și ascundă umilința și dezamăgirea, sau să-și reprime proasta dispoziție.

Liniștea adunării pe tot restul zilei și în timpul celei de a doua zi, care includea durata vizitei lui Robert și a lui Jane, a fost în permanență invadată de o înfiorătoare indispoziție și de scurte porniri conflictuale. Elizabeth făcea subiectul ambelor, ca de obicei. Margaret avea doar atâta respect pentru opinia fratelui și a surorii ei, încât să se poarte cum trebuie în preajma lor, dar Elizabeth și servitoarele nu erau niciodată în stare să facă vreun lucru cum trebuie iar Emma, la care ea nu mai părea să se gândească, găsi că purtarea și vocea ei blândă duraseră, după calculele ei, prea puțin. Dornică să stea în mijlocul lor cât mai puțin posibil, Emma era încântată să stea la etaj cu tatăl ei și căuta cu căldură să-i fie în permanență alături în fiecare seară – și, cum Elizabeth adora orice companie numai să nu stea de-o parte, cu orice risc, încât mai degrabă ar fi vorbit cu Jane despre Croydon, cu toate întreruperile perverse ale lui Margaret, decât să stea doar cu tatăl ei, care adesea nu putea să suporte să stea deloc de vorbă, înțelegerea a fost astfel stabilită, de îndată ce ea a putut fi convinsă să nu o considere drept un sacrificiu din partea surorii ei. Pentru Emma, schimbul a fost cât se poate de încântător și de binevenit. Tatăl ei, când se simțea rău, avea nevoie de ceva mai mult decât de

amabilitate și de liniște și, fiind un om înțelept și instruit, era, dacă se putea conversa cu el, o companie binevenită.

În camera *lui*, Emma era ferită de îngrozitoarele umilințe ce porneau de la inegalitatea socială și de la discordia familială – de la îndurarea directă a umilinței provocate de recea prosperitate, de la îngâmfarea meschină și o mulțime de judecăți nedrepte, îi creau o dispoziție nedorită. Încă mai suferea din pricina atunci când contempla modul lor de viață, în amintire și în perspectivă, dar deocamdată încetă să se lase torturată de efectele lor. Era liberă, putea să citească și să se gândească, deși situația ei cu greu putea fi una care să-i facă reflectarea un prilej de mângâiere. Relele provocate de pierderea unchiului ei nu erau nici minore, nici pe cale să se micșoreze și, când gândurile i se înseninară complet, prin contrastul dintre trecut și prezent, ocuparea minții, alungarea ideilor neplăcute pe care doar lectura o putea genera, o făcură să se dedice plină de recunoștință unei cărți.

Schimbarea mediului familial și a stilului de viață, ca urmare a morții unui prieten și a imprudenței altuia, fusese izbitoare. De la a fi principalul motiv de speranță și de sprijin al unui unchi care îi modelase mintea cu grija unui părinte și de la tandrețea unei mătuși care, cu temperamentul ei cald, fusese încântată să-i satisfacă orice dorință, de la a fi suflul și viața unei case unde domneau confortul și eleganța și de la a fi posibilă moștenitoare a unei existențe ușoare, independente, ea devenise o persoană lipsită de importanță pentru toată lumea, o povară a celor la a căror afecțiune nu avea cum să se aștepte, o persoană în plus într-o casă deja supraaglomerată, înconjurată de minți inferioare, o persoană cu acces limitat la confortul casei și prea puține speranțe într-un sprijin în viitor. Era în avantajul ei că avea o fire veselă, căci schimbarea fusese atât de mare, încât ar fi putut să se cufunde într-o stare de slăbiciune și de depresie.

Era foarte adesea presată de Robert și de Jane să se întoarcă împreună cu ei la Croydon și întâmpina dificultăți în acceptarea refuzului ei, ca și cum ei s-ar fi gândit cu prea multă trufie la amabilitatea și la poziția lor, încât să se aștepte ca oferta lor să fie văzută într-o lumină mai puțin avantajoasă de oricine altcineva. Elizabeth le-a acordat interesul cuvenit, deși, evident, împotriva voinței ei, încercând ea însăși s-o convingă pe Emma să plece.

„Nu știi ce refuzi, Emma“, spuse ea, „nici ce vei avea de îndurat aici, acasă. Te-aș sfătui ca neapărat să accepți invitația; întotdeauna se petrece ceva plăcut la Croydon, vei avea companie aproape în fiecare zi, iar Robert și Jane vor fi foarte drăguți cu tine. În ce mă privește, nu mă voi descurca mai greu fără tine decât așa cum fusesem obișnuită, dar comportamentul neplăcut al bieteii Margaret este nou pentru *tine* și te-ai simți mai vexată decât îți imaginezi, dacă ai rămâne acasă“.

Emma a rămas bineînțeles de neinfluențat, doar că a simțit o mai mare stimă față de Elizabeth, datorită intervențiilor ei, iar vizitatorii plecară fără ea.

Capitolul șase

ÎN DIMINEAȚA URMĂTOARE, după ce domnul și doamna Robert Watson plecaseră, Emma primi un bilet de la doamna Blake care o invita să-și petreacă a doua zi la conacul Wickstead. „Charles vorbește foarte mult despre dumneata“, îi scria ea, „iar noi am fi la fel de fericiți să o vedem pe una dintre surorile dumitale, dacă ai posibilitatea să-l lași singur pe domnul Watson“.

N-a trebuit să ezite prea mult ca să se decidă pe care dintre surori să o ia cu ea. Pe când Elizabeth aproape că se temea să stea de vorbă cu cineva despre castelul Osborne, Margaret n-ar fi pierdut niciodată de bună voie prilejul unei vizite de plăcere. După micul dejun, cele două domnișoare Watson mai mici luară trăsura și porniră la un drum de patru mile distanță, vremea promițând o zi rece, dar luminoasă.

Emma își amintea atât de puțin despre ținutul pe care îl părăsise în urmă cu paisprezece ani, încât Margaret era nevoită să o îndrume. Merșeră un interval considerabil de timp de-a lungul zidului din jurul parcului Osborne, ascuns privirii publice de un rând de copaci, în timp ce sora cea mare vorbea aproape fără întrerupere despre Tom Musgrave.

„E foarte timid, Emma – poate pentru că e nesigur de sentimentele mele, căci știi că ar fi o lipsă de modestie din partea mea să le afișez *prea* deschis. Sunt convinsă că acesta este singurul motiv pentru care încă nu mi-a făcut nici o propunere. Dar, dacă se întâmplă să afle că mergem la Wickstead, s-ar putea să găsească un prilej să vină în vizită“.

Emma răspunse amabil, dar cum cu greu se putea gândi la cineva mai puțin timid decât Tom Musgrave și nu întrezărea nici un strop de fericire pentru Margaret din partea lui, spera că nu avea să fie nevoită să-l mai întâlnească. Se mulțumi să contemple peisajul pe care îl lăsa în urmă și care, deși mai puțin deluros decât Shropshire, se gândi că avea multe frumuseți liniștitoare ale lui. Curând ajunseră în satul Wickstead, la marginea parcului Osborne, și dădură de un lac cu rațe, de un rând de case înguste, o bisericuță cu ferestre gotice și, foarte aproape, o clădire solidă, acoperită de iederă, conacul. Charles și sora lui, Caroline, o fată de opt ani, se jucau în grădină cu cercurile și alergară în întâmpinarea lor.

„Sunt atât de bucuros să vă revăd, domnișoară Emma“, spuse Charles cu respirația tăiată, „la fel va fi și unchiul meu după ce se va întoarce din sat,

de la o vizită“.

Doamna Blake le primi cu amabilitate și, după ce le făcu cunoștință cu cei mai mici dintre copiii ei, doi băieți de șase și de cinci ani, se așezară să bea ceai în micul salon. Casa era curată și confortabilă, deși fără vreun semn aparte de bunăstare, iar parcul cu copacii lui grandioși și pajiști netede oferea o perspectivă deosebit de plăcută. Margaret fu îndată fascinată de copii și de priveliște.

„Așadar, ai trăit multă vreme la Stanton, domnișoară Margaret?“, o chestionă doamna Blake.

„Paisprezece ani“, spuse Margaret, „aproape toată viața mea, însă cea mai mare parte a acestui timp Emma a fost departe, așa încât abia dacă o cunosc pe draga mea soră.“

Suspină marcată.

Emma nu știa sigur cât se știa din istoria ei, sau în ce fel ar fi îmbogățit-o povestind. „Mama mea a murit“, explică ea, „foarte curând după ce am venit la Stanton, iar sora ei, mătușa Turner, m-a luat la ea, căci ea și soțul ei nu aveau copii. Am locuit cu ei mulți ani la Shropshire, dar -“

„Unchiul Turner a murit“, interveni Margaret, iar mătușa noastră a cunoscut un bărbat complet străin, un oarecare căpitan O'Brien, la Ludlow Assembly – după patru săptămâni erau căsătoriți – iar acum sunt plecați în Irlanda și pe biata Emma au trimis-o înapoi la noi fără un sfanț. Nu-i așa că e șocant, doamnă Blake?“

Emma era stânjenită că problemele familiei ei erau relatate unor străini. „N-a fost chiar atât de rău pe cât sună“, spuse ea, „mătușa mea era absolut decisă să merg cu ei, dar căpitanul O'Brien n-a consimțit; la acea vreme erau căsătoriți, iar ea era obligată să-i respecte dorințele. Vă implor, nu o judecați cu asprime, doamnă Blake.“

„Dar o femeie bătrână ca ea!“, strigă Margaret.

„Poate să pară foarte bătrână în ochii a două tinere domnișoare ca voi“, spuse doamna Blake, „dar doamna O'Brien, am înțeles, nu are cu mult peste patruzeci; își pierduse soțul și se gândea, probabil, că domnișoara Emma ar putea s-o părăsească în curând, întemeindu-și un cămin al ei. E un lucru atât de surprinzător că și-a dăruit inima unui necunoscut atrăgător? *Eu* trebuie să mă ocup de mulți copii, dar alte femei, rămase dintr-o dată singure, ar putea fi foarte tentate să nu piardă ocazia unei perspective fericite. Și, poate când voi înșivă veți avea patruzeci de ani, nu o să vi se mai pară o vârstă atât de înaintată“.

„Are patruzeci și *opt* de ani!“ spuse Margaret.

Copiii deveneau agitați, iar acum le cereau oaspeților să vină cu ei să vadă grajdurile și grădina. Domnișoara Blake spuse, „Du-te dumneata,

domnișoară Margaret, între timp, sora dumitale și cu mine vom spăla porțelanurile“.

Emma era recunoscătoare să rămână câteva minute fără Margaret. Ea și domnișoara Blake erau deja bune prietene și, în timp ce spălau și ștergeau vechile cești albastre de Wedgwood, începură să-și vorbească pe un ton destul de familiar.

„Am locuit aici în ultimii cinci ani“, spuse gazda ei. „Soțul meu a murit – foarte brusc, foarte neașteptat – când Frank era doar un bebeluș, și noi am rămas aproape fără nimic. Vezi cât de neajutorate suntem noi, femeile, domnișoară Emma! Aș fi preferat să plec să muncesc ca guvernantă, decât să fiu o povară pentru John – fratele meu – dar copiii au nevoie de creștere și de educație. Încerc să-i asigur un cămin confortabil, *asta*, cel puțin, stă în puterea mea“.

„Domnul Howard pare să țină foarte mult la Charles“, spuse Emma.

„Chiar ține. Nu s-a plâns niciodată. A fost profesor-asociat al Colegiului St. John, din Oxford, în urmă cu mulți ani și, în această calitate, nu i se permitea să se căsătorească, înțelegeți, iar eu nu cred că i-ar fi convenit. A devenit profesorul particular al lordului Osborne, căci tânărul acela n-a reușit să facă nimic la Eton, și de fapt locuia la castel atunci când eu am rămas văduvă. Imediat după aceea, a spus familiei că trebuie să plece – să-și ia orice slujbă, ca să ne asigure traiul, mie și copiilor mei. Dar, cum Osbornii nu erau deloc dornici să se despartă de el, i-au oferit casa asta și postul de la Wickstead. Domnului care era aici înainte i s-a dat o altă casă, în Kent“.

După numărul locuințelor de care dispun, se gândi Emma, Osbornii trebuie să fie *foarte* bogați.

„Și iată-l că vine chiar în clipa asta“, adăugă veselă domnișoara Blake. „Îmi dau seama întotdeauna, copiii sunt atât de bucuroși când îl văd“.

Domnul Howard intră în bucătărie, înconjurat de o ceată de băieței vorbăreți și de Margaret. Emma îl găsi tot atât de chipeș ca prima oară când îl văzuse. Era înalt, cu un aspect plăcut, deschis, și cu părul tuns scurt, cum era la modă și, în timp ce dădeau mâna, spuse ceva despre faptul că a avut fericirea de a-l fi cunoscut pe tatăl ei.

„Unchiule John“, strigă micul Charles, „ne dai voie să mergem cu oaspeții noștri în parc, ca să pot călări pe calul meu?“

Calul acesta – un cadou din partea familiei Osborne – era înșeuat, și trecură printr-o o poartă care ducea din fundul grădinii în parc. Emma se gândi că ar fi fost și mai încântătoare la o scară mai mică. Ziua era frumoasă; câteva câprioare se plimbau printre ulmii mari și printre stejarii acum pictați ușor cu galben, iar băieții alergau, căutând ultimele castane sălbate, în timp ce adulții vorbeau, iar Charles călărea pe lângă ei.

„Mi-am învățat lecția de latină la prima oră a dimineții! *Amo, amas, amat* – Știți ce înseamnă asta, domnișoară Emma?”

„Cred că da”, spuse Emma râzând. „Am prins puțină latină acasă la unchiul meu”.

„Și știi să spun *mensa, mensam*,” strigă micul Frank, „dar este foarte complicat.”

„Nu e deloc ușor”, spuse domnul Howard, „și multe lucruri îi interesează pe nepoții mei mai mult decât romanii, dar mă tem că trebuie să fie perseverenți, ori vor avea de furcă odată ieșiți în lume.”

Emma se gândi că făcea aluzie la lipsa lor de avere și spuse, ca să schimbe subiectul: „Ați fost tutorele lordului Osborne, nu-i așa?”

„Da, i-am fost pedagog un an sau doi, înainte de plecarea lui la Oxford, dar - “ Se întrerupse, iar Emma se întrebă dacă fusese pe punctul de a spune că lordul Osborne se dovedise departe de a fi un elev capabil. „Am ezitat”, continuă el, „căci, după cum probabil ați aflat de la Harriet, familia noastră este prea puțin obișnuită să se amestece cu nobilimea. Însă lordul Osborne are puterea de a face atâta bine, atât în Parlament cât și pe domeniile lui, încât am considerat nedrept din partea mea să îl refuz. Iar după aceea - Iată, cum vi se pare, domnișoară Emma?”

Ajunseseră să poată zări castelul Osborne, o clădire elegantă, aproape de două ori mai mare decât fosta locuință a Emmei din Shropshire, cu trei rânduri lungi de ferestre. Margaret era complet uimită și strigă: „Ei bine, nu am văzut de când mă știu o casă atât de mare!”

„Am fost înăuntru de o foarte multe ori”, spuse Charles, „și iată, aceea este lady Osborne!”

Doamna ce se plimba pe terasă le făcu semn cu mâna să se apropie și meraseră pe iarbă în umbra castelului la care se ajungea pe o alee de lămâi în latura de vest. Emma, văzând-o pentru prima oară la lumina zilei, fu foarte mirată de aspectul lui lady Osborne. Era înaltă pentru o femeie, cu ochi albaștri strălucitori și un păr foarte bogat, de culoare deschisă, iar vocea ei, când li se adresă, era joasă și blândă.

„Domnișoară Emma Watson – îmi amintesc bine de dumneata – și sunt la fel de fericită s-o întâlnesc pe domnișoara Margaret. Nu ați fost în interiorul castelului, cred –

Doriți să serviți ceva răcoritor?”

Doamna Blake refuză, cu multe mulțumiri, spunând că micuții aveau nevoie de odihnă, dar domnul Howard, domnișoarele Watson și Charles o urmară în castel, după ce îi încredințară calul unui argat. Emma fusese în incinta multor case grandioase, dar niciuna nu se putea compara cu aceasta. Observă câteva piese minunate de Canaletto și de Gainsborough în hol – iar

Charles nu întârzie să le arate bursucul împăiat, după care intrară în antreul personal al doamnei, cu vedere către un lac artificial care strălucea în soare.

Printre numeroasele portrete din această încăpere se afla și unul al lui lady Osborne – mireasă, de Romney și, alăturat, un portret al lordului răposat, care semăna foarte mult cu fiul lui. Emma ar fi considerat aproape de necrezut că această doamnă era mama a doi copii maturi, dacă nu li s-ar fi alăturat de îndată niște tineri, pe când servitoarea aducea ceai chinezesc.

Respectabila Fanny Osborne era mai scundă și mai simplă decât mama ei, iar comportamentul ei era rece și nestudiat. După ce privi sfredelitor aspectul modest al lui Emma și Margaret, nu spuse mare lucru. Fratele ei se strecură înăuntru imediat după ea, iar ochii i se opriră imediat asupra mai tinerei domnișoare Watson. Ocupă scaunul aflat alături de al ei și spuse fără vreo introducere, „Mă doare atât de rău capul după noaptea trecută, încât nu m-am simțit în stare să merg la vânătoare.“

„Îmi pare rău să aud asta, my lord“.

„Musgrave și cu mine am stat trei până la miezul nopții și am băut un sfert de litru de sherry“, continuă el, „și sunt aproape terminat. Dar cel puțin am plăcerea să vă văd *pe dumneavoastră*.“ Emma nu știa ce să spună. „V-am căutat la Stanton Wood zilele trecute, dar nu erați acolo. Nu v-ar plăcea să vedeți vânătoarea în plin sezon, domnișoară Emma?“

Emma îi răspunse cu tact că nu asistase niciodată la o vânătoare.

„Unii oameni nu îți împărtășesc gusturile, Reginald,“ spuse cu blândețe domnișoara Osborne; „domnul Howard, de pildă, n-ar vâna niciodată“.

„E adevărat?“ întrebă Margaret, care stătea lângă el și era vizibil emoționată de grandoarea persoanelor de față.

„Da“, spuse calm domnul Howard. „Aș prefera să privesc o pasăre fumoasă sau un cerb, decât să le ucid“.

„Vă înțeleg simțămintele, domnule Howard,“ spuse lady Osborne cu încântătoarea ei voce,, și sunt mulți ani de când nu am mai vânat. Nu, Reginald, nu mai vreau să te aud pomenind de asta! Și acum, ați vrea să ascultăm puțină muzică?“

Emma nu mai atinsese clapele de la întoarcerea ei în Surrey, căci familia Watson nu avea pian, dar se bucurase de excelenți maeștri în Shropshire, și era fericită să cânte puțin. Domnișoara Osborne exersă o melodie sau două, iar apoi mama ei cântă o arie scurtă, dar divină, cu textul într-o franceză ce aproape că părea limba ei maternă.

„Este minunat“, spuse domnul Howard, „domnia voastră are un accent impecabil.“

„Îmi readuce în minte o mulțime de amintiri“, spuse lady Osborne

încet, „căci, știți,” – către Emma și Margaret – „am fost crescută în Franța înainte de Revoluție – și am plecat de acolo abia când m-am căsătorit, eram pe atunci încă o copilă.”

Imediat după aceea sosi timpul să se întoarcă la conac și plecară, cu mii de mulțumiri pentru cât de plăcut se simțiseră. Margaret lăuda cu glas tare castelul, terenurile și pe gazda lor, dar doamna Blake, căreia îi erau adresate în mod deosebit toate acestea, spuse liniștită doar că familia Osborne fusese întodeauna foarte amabilă față de familia lor.

Capitolul șapte

DUPĂ O PLĂCUTĂ cină la conac, tinerele doamne începură să se împrăștie, căci se lăsa întunericul. Domnul Howard spuse că avea să le conducă înapoi și să-i transmită omagiile sale domnului Watson și se despărțiră cât se poate de afectuos de copii și de doamna Blake.

Emma mergea în trăsură de-a lungul câmpiilor tivite cu frunze, în lumina cenușie crepusculară, în timp ce domnul Howard mergea pe lângă ele. Arătă spre stelele ce răsăriseră de timpuriu: „Iar acolo,” spuse el, „este o imagine minunată – Marte, de un roșu deosebit de intens, și mai aproape de Pământ ca de obicei”.

„Ah!” strigă Margaret, „sunt sigură că nu sunt destul de deșteaptă ca să înțeleg astronomia.”

„De ce nu, domnișoară Margaret?” dori să știe domnul Howard. „Cu siguranță nu pentru că sunteți femeie; am cunoscut o doamnă, pe Miss Caroline Herschel, care este un astronom aproape tot atât de bun ca și fratele ei”.

Lui Margaret nu-i trecu prin minte nici o replică.

Ajuns la Stanton, merse în treacăt pe la domnul Watson, care era în pat, dar se arătă bucuros să stea puțin de vorbă și apoi, după câteva fraze amabile pentru Elizabeth, plecă. Margaret era atât de bine dispusă și avusese o zi atât de plăcută, încât aproape că îl putea ierta pentru faptul că nu îl chema Tom Musgrave.

„Bine, fetelor,” strigă Elizabeth „închipuți-vă că ați fost primite chiar la Castel! Vreau să îmi spuneți cum a fost, Margaret; cum erau tablourile și grădinile, ce vi s-a oferit să beți, totul. Și spuneți că era ceai chinezesc original?”

Margaret o asigură că era așa. La început fusese aproape pe punctul de a muri de teamă, dar membrii familiei Osborne erau atât de afabili și de înțelegători, le trataseră aproape ca și cum ar fi fost pe picior de egalitate.

„Și domnul Howard este foarte plăcut, nu-i așa?”, spuse Elizabeth foarte bine dispusă. „Nu mă așteptam să se deranjeze și să stea de vorbă cu mine”.

Margaret spuse solemn, în timp ce se așeză:

„Domnișoara Fanny Osborne este îndrăgostită de el!”

„Așa crezi, Margaret?“ întrebă Emma. „N-am văzut nici urmă de așa ceva, iar familia ei, cred eu, ar dori ca ea să caute ceva mai presus decât un preot de țară, și să se mărite cu cineva de rangul ei.“

„Spui asta doar pentru că și tu îl plăci, Emma“, i-o întoarse Margaret, „și, dacă ar fi cum spui, nu ar acorda atâtea favoruri familiei Blake și nu i-ar fi dăruit un cal băiețelului fără vreun motiv anume. Lady Osborne ar fi probabil foarte bucuroasă să-l câștige pentru fiica ei; era tot timpul atentă la cuvintele lui.“

Emma tăcu, dar își aduse aminte că domnișoara Osborne dansase și vorbise numai cu ofițeri la balul de la White Hart și știa, ceea ce pesemne că Margaret nu știa, că domnul Howard nu avea nici un fel de avere. Stilul de viață de la castel și de la conac erau atât de diferite, încât nu putea crede că o asemenea căsătorie era privită cu ochi buni. Și poate că nici nu voia să creadă asta, căci sigur fratele și sora ei, de rang mare sau nu, îi păreau cu mult inferiori domnului Howard.

Două zile mai târziu și, de data asta, la o oră mai convenabilă, lordul Osborne și Tom Musgrave trecură din nou pe acolo pentru o jumătate de oră. Elizabeth era în bucătărie și pregătea plăcintă cu jeleu de mere, și fu imposibil de convins să li se alătore. Emma ar fi preferat să nu fie acasă, dar ambii gentilomi îi acordau o atenție atât de vizibilă, încât nu avea cum să mai plece. Îl găsi pe lordul Osborne mai lent și mai stupid ca niciodată. De ce venise, nu își dădea seama, căci nu conversa deloc, ci pur și simplu stătea ținându-l cu privirea și făcând remarci foarte seci. Oricum, Tom era foarte agitat și îi făcea atâtea complimente, încât Margaret nu își putu ascunde furia, de îndată ce domniile plecară. Zâmbetul dulce îi dispăru și își încolți sora.

„Sunt convinsă, Emma, că este foarte urât din partea ta să-l acaparezi pe Tom Musgrave când știi bine că este prietenul meu preferat. Este foarte nefiresc din partea propriei mele surori. Desigur, Penelope a făcut același lucru – de aceea Elizabeth este domnișoară bătrână – dar nu mă așteptam la asta din partea *ta*! Ești mai tânără – poți să-ți aștepți rândul – și te asigur că nu vrea să spună nimic cu atitudinea lui prostească și cu complimentele lui, dat fiind că așa le vorbește tuturor femeilor tinere!“

Șocată și rănită, Emma nu putu să nu-și dorească în sinea ei ca Margaret să fi folosit ea însăși bunele ei sfaturi.

„Pe onoarea mea, Margaret, chiar dacă mi-ar plăcea un bărbat, nu aș încerca vreodată să i-l iau vreuneia dintre surorile mele. Ar fi nedrept. Nu aș avea liniște dacă aș face așa ceva. Și în plus, chiar *nu* îl plac în mod deosebit pe Tom Musgrave. Poți să refuzi să-mi dai crezare, dar așa stau lucrurile.“

„Te rog s-o lași în pace, Margaret“, spuse Elizabeth, care intrase în cameră exact la țanc pentru a face ultima observație. „Emma e o copilă cu

adevărat bună, nu ți-e dușmancă, și mă tem că Tom Musgrave este mai interesat de tinerele femei de la Castel decât de ea sau de tine.“

Curând după aceea se bucurară de un oaspete mult mai binevenit, fratele lor Sam, care venise tocmai de la Guilford în una din puținele lui zile libere. Emma fu încântată de el. Era un tânăr chipeș de douăzeci și doi de ani, nu foarte bine îmbrăcat, cam slab și obosit, dar cât se poate de sincer încântat s-o revadă pe sora lui cea mai mică. „Te-aș fi recunoscut oriunde, Emma“, o asigură el. Domnul Watson se simțea destul de bine ca să coboare și întreaga familie se așează pentru o cină gustoasă.

„Apropo, tată“, spuse el când Nanny aducea prunele înăbușite, „l-am văzut pe un vechi prieten de-al lui Robert ieri – pe domnul Purvis, care locuiește la Alford³, la aproximativ paisprezece mile de aici. M-au chemat la ei când unul dintre copii a avut o infecție în gât și acum m-a întrebat de voi toți.“

„Cum arată?“ întrebă Elizabeth, pe un ton discret.

„Destul de bătrân. Mai degrabă de patruzeci decât de treizeci. Mi-a trebuit ceva efort să-mi amintesc cine e“.

„Nu, nu are decât treizeci și doi“, protestă Elizabeth, dar Sam nu auzi. Emma putu să observe că Elizabeth era profund mișcată.

După ce se ridicaseră cu toții: „O să mă scuzați, domnule, dacă plec numaidecât? – Ar trebui să mai vizitez câteva persoane din oraș“.

„Se referă la Mary Edwards“, spuse Elizabeth, în timp ce Sam se îndepărta de-a lungul câmpiei noroioase. „Bietul băiat. Presupun că nu o să creadă decât dacă află direct din gura ei. Bine, Emma, acum ți-ai cunoscut toți frații și surorile, cu excepția lui Penelope – nu-mi pot imagina ce face. Nu a mai scris acasă de trei săptămâni“. Continuă. Suspînând: „Mi-era teamă să nu leșin când Sam a pomenit de James Purvis. La vremea aceea, era școlar și nu băga de seamă ce se petrecea. E foarte urât din partea mea că mă gândesc la el, nu-i așa? – Mi-aș dori să-i văd copiii. Ei bine, nu sunt șanse să ne mai întâlnim vreodată de-acum, el la Alford, iar eu aici, și cred că e cu atât mai bine, căci ar fi tare dezamăgit de felul cum a decurs viața mea.“

Emma simțea că sora ei era cu adevărat rănită și se simți mai rușinată ca oricând de comportamentul surorii sale Penelope, care acum lipsea de acasă de două luni.

³ care locuiește la Alford, la aproximativ paisprezece mile de aici. În manuscrisul lui Jane Austen, acest pasaj a fost tăiat și indică faptul că Purvis face parte din cler.

Capitolul opt

O PERIOADĂ ÎNTUNECATĂ începu atunci pentru întreaga familie, dat fiind că a doua zi după vizita lui Sam, domnul Watson se trezi foarte slăbit. Nu îl dureau nimic, dar în următoarele două săptămâni se părea că puterile îl părăseau cu fiecare zi. Medicul care îl vizita zilnic îi spuse lui Elizabeth că nu se aștepta să reziste până de Crăciun.

Emma stătea ceasuri întregi lângă el în fiecare zi, adesea citindu-i din *Povestirile* lui Crabbe, lectura lui preferată. Spre seară, mintea lui o lua razna și uneori povestea despre vremea când ea, o fetiță în vârstă de numai cinci ani, plecase de la Stanton.

„Părea un lucru atât de nelalocul lui, draga mea Emma, să trimiți un copil departe de casă, dar tu erai foarte mică – nu aveai mamă – iar Domnul Turner și Sophy te îndrăgeau atât de mult. Biata Sophy, mă întreb ce mai face. Am ezitat – Shropshire e foarte departe – dar Robert a precizat că ei îți puteau oferi un cămin mult mai confortabil decât îți puteam asigura noi. În ce mă privește, nu-mi pare rău că mă duc, dar mi-aș fi dorit să vă văd pe voi, fetele, măritate. Robert a fost întotdeauna cu capul pe umeri, chiar de când era mic – Robert o să aibă grijă de voi...”

„Dragă tată“, spuse Emma cu glas mângâietor, deși poate nu tocmai sincer, „sunt sigură că noi, frați și surori, vom face tot ce ne stă în putință să ne ajutăm unul pe altul“.

Pe măsură ce ziua se scurgea, se gândea mai mult la familia pe care o pierduse – la mama ei, despre care avea o amintire cât se poate de vagă; la tatăl ei, un om activ între două vârste când a plecat ea de acasă, dar acum cu părul alb și slăbit; la frații și surorile ei, de la care nu se aștepta să aibă față de ea nici un fel de respect deosebit, căci copilariseră separat. Credea că Sam și Elizabeth aveau să-i fie întotdeauna prieteni, dar Robert și Margaret o considerau în mod fățiș o povară și se putea încrede prea puțin într-o atitudine binevoitoare din partea lui Penelope. Timpul trecea încet. Predicatorul în funcție, domnul Grant, veni în vizită o dată sau de două ori, dar acest lucru era o slabă consolare, căci cu toții știau că avea să ocupe funcția îndată ce se elibera. Avea cinci copii și firește că își dorea un venit mai mare. Robert veni într-o zi, fără soția sa, și părea prost dispus. Era clar pentru el că ar fi putut să fie nevoit să-și întrețină surorile mult mai curând decât fusese de așteptat.

Sam trecu și el pe acolo timp de câteva ore, și confirmă părerea medicului că de-acum sfârșitul nu mai putea fi îndelung amânat.

Vremea se înrăutăți și timp de mai multe zile plouă încontinuu. Starea de spirit a lui Margaret nu fu îmbunătățită de un bilet din partea familiei Edwards în care își mărturiseau bănuiala că, acum, domnișoara Watson nu mai putea să se gândească să ia parte la adunarea din noiembrie. „Nu văd la ce îmi folosește mie sau altcuiva să stau acasă“, se plânse ea. Își petrecea mai tot timpul privind pe fereastră la laurii din care picura apa și nu făcea mai nimic ca să le ajute pe Nanny sau pe Elizabeth, care mai aveau puțin și picau din picioare.

Emma încerca să facă o scurtă plimbare în fiecare zi, îmbrăcându-se gros și punându-și galoși ca să se ferească de noroiul adânc. Oricât de cenușie era vremea, tot nu îndemna la melancolie mai mult decât atmosfera din casă, care curând avea să nu mai fie a lor. Într-o dimineață îl întâlni pe domnul Howard, care se dădu jos și merse alături de ea până la ușă. „Merg doar ca să citesc din Herodot cu tatăl dumitale“, spuse el, „doar știi că noi, bărbații de la Oxford, credem că nimic nu are vreo valoare dacă nu este scris într-o limbă moartă“. Iar la plecare: „Este paguba *dumitale*, domnișoară Emma, nu a lui – dar sora mea și cu mine vom fi de ajutor cât de mult vom putea“.

În tot acest răstimp nu sosi nici o veste de la Penelope. Primiseră un bilet, chiar în ziua în care domnul Watson se simți rău, spunând că va face o plimbare prin grădinile catedralei cu domnul Harding, dar nu mai mult. Elizabeth o informă cu privire la sănătatea din ce în ce mai precară a tatălui lor și, puțin mai târziu, Emma își asumă sarcina de a scrie din nou, spunându-i direct că trebuie să vină în curând acasă, dacă dorea să-l vadă în viață. Nici la această scrisoare nu primi nici un răspuns.

Emma nu putu să înțeleagă acest lucru. Sora ei putea probabil să găsească greu pe

cineva care s-o aducă de la Chichester, dar simțea că ea ar fi luat și o trăsură publică, mai degrabă decât să stea departe. Desigur, nimic nu o împiedica să corespundă. Elizabeth scutură din cap îngrijorată când observă acest lucru. „Încearcă să-l împace pe doctorul Harding“, spuse ea, după care nu mai spuse nimic.

Sfârșitul avu loc în liniște într-o noapte ploioasă, în a treia săptămână a lunii noiembrie. În următoarele câteva zile, aproape întreaga familie se adună la Stanton; Robert, Jane și Sam, care fu nevoit să plece imediat după înmormântare. Cu toții vorbeau neconținut despre ce putea face Penelope în acel timp.

Odată ce sicriul fusese dus din mica biserică normandă pe o alee presărată cu băltoace și frunze veștejite, domnul Howard, care fusese de față

la slujbă, dădu mâna cu Robert și cu Elizabeth și le făcu din nou urările sale. Întorsă acasă, Emma se strădui din greu să îndure comportamentul unora din familie. Jane gemea prin casă, se uita prin dulapuri și luă în stăpânire un set de linguri de argint decorate cu figurile apostolilor, la care tânjise de mult, plângându-se, după cum îi era obiceiul, că mobilierul era demodat și trebuia înlăturat.

Robert era resemnat. “Ei bine, presupun că voi, fetele, va trebui să veniți înapoi la Croydon. Avem două dormitoare foarte bune, iar Elizabeth poate să stea pe mica sofa a lui Gussy, dar nu știu ce ne vom face cu Penelope, când o să binevoiască să se mai arate.”

Emma era îngrozită de această perspectivă. Atitudinea lui Jane și chiar a lui afixau cât se poate de clar cât de puțin le convenea gândul de a avea patru persoane în plus la ei în casă.

Urcă la etaj, în camera pe care o împărțea cu Elizabeth și începu să compună o scrisoare pentru mătușa ei din Irlanda. I se părea ciudat acum să scrie, după tot ce trăise, dar se gândi că era drept s-o anunțe de moartea domnului Watson și s-o mai întrebe care erau noutățile ei. Tocmai o sigilase, când Nanny îi aduse un bilet de la doamna Blake; în el o ruga cât se poate de amabil să vină la Wickstead pentru o mică schimbare, după ce căminul ei se va destrăma.

Încă nu începuse să scrie un răspuns, când se auzi un zgomot de roți. Emma privi pe fereastră și văzu o trăsură elegantă apropiindu-se prin ploaie; se opri și din ea ieșiră două doamne și un domn mai în vârstă. Gândindu-se că ar fi putut să fie în sfârșit Penelope, alergă pe scări și în câteva minute se trezi îmbrățișată cu tandrețe de sora ei.

„Mica mea Emma! Câți ani au trecut de când nu ne-am văzut! Îmi pare atât de rău, Elizabeth“, continuă ea, „că nu am apucat să-l văd pe tata în ultima clipă, dar am fost cu toții plecați într-o călătorie la Londra, și toate scrisorile tale au sosit într-un teanc mare ieri. Dragul nostru tată, nu am cuvinte să spun ce dor îmi va fi de el! Iar acum am niște vești care vă vor surprinde foarte mult – doctorul Harding și cu mine urmează să ne căsătorim!“

Fetele domnului și doamnei Robert Watson se lumina vizibil la aflarea acestei însemnate vești. Doar trei surori de întreținut, în loc de patru! După ce se făcură prezentările și Nanny aduse tort și vin, Emma putu studia în voie musafirii.

Penelope Watson nu arăta cu mult altfel decât Margaret, fiind frumoasă, cu trăsături puternic conturate și, deși era cu trei ani mai mare, avea douăzeci și șase de ani, ea arăta cel mai bine dintre cele două. Comportamentul ei era hotărât, aproape mecanic, iar panglicile negre pe care

le purta pentru tatăl ei nu reușeau să-i ascundă vizibila bună dispoziție. Dr. Harding era un gentilom bine făcut, cu o perucă albă și tenul sănătos. Emma înțelese că avea un grajd cu cai și două locuințe opulente în Sussex. A treia persoană era fiica sa rămasă văduvă, doamna Monks, o femeie mărunță cu fața acrită de treizeci și ceva de ani, ce nu părea deloc încântată că urma să aibă o mamă vitregă cu mai bine de zece ani mai tânără decât ea.

„Dr. Harding are o casă minunată în Close“, spuse Penelope, „unde stă împreună cu Luisa, draga de ea“ – și dădu din cap spre tăcuta doamnă Monks. „Vom fi cu toții atât de fericiți. Avusesem de gând să vin acasă pentru puțin timp, Elizabeth, dar în curând vă veți muta cu toții, voi sta mai departe cu prietenii mei la Chichester până ne căsătorim, iar asta se va întâmpla în săptămâna dinaintea Crăciunului“.

„Da, nu are sens să pierdem timpul“, aprobă doctorul Harding absent.

„O să mă refuzi, dragă Robert?“ întrebă Penelope. „O să fie o nuntă foarte liniștită, dar mi-aș dori atât de mult să fiu înconjurată de toată familia.“

„Cu cea mai mare plăcere“, spuse Robert, „și aș îndrăzni să spun, dr. Harding, că, după ce vă instalați, veți binevoi să luați pe una sau două dintre surorile mele să stea cu voi. Chichester e un loc bun pentru tinere ca să-și găsească soți, pare-mi-se!“

„Nu, nu“, se grăbi dr. Harding să spună, „eu cu Penny mă însor, nu cu familia ei. Nu, domnule Watson; surorile dumitale sunt problema dumitale personală, nu a mea. Nu-mi pot umple casa de femei prostuțe care bârfesc și de care să mă împiedic tot timpul“.

Din ochii lui Elizabeth țâșniră lacrimi iar conversația se întrerupse. Cum începea să se întunece, Penelope se duse îndată în camera ei să-și aducă unele lucruri, și întreaga adunare porni cu trăsura pentru a petrece noaptea la White Hart. Robert și Jane îl condamnau cu glas tare pe doctor pentru proastele-i maniere imediat după ce plecă, iar Emma reflectă în tăcere la norocul pe care-l avea Penelope de a se căsători cu un bărbat prost-crescut de șazeci de ani, care își înmormântase deja două soții.

Margaret era cea mai indignată. „Eu nu m-aș căsători cu un asemenea bărbat“, spuse ea, „nici de-ar da zece mii de lire pe an“.

„O, ba ai face-o, Margaret“, spuse Jane pe un ton ascuțit, „iar dacă nu, aș fi tare furioasă pe tine. Te rog să-ți aduci aminte că acum depinzi total de fratele tău și de mine, și îi iau pâinea de la gură fetei mele ca să te hrănesc. Penelope a procedat mai bine decât s-ar fi putut aștepta cineva. Omul va muri probabil peste doi sau trei ani, iar apoi ea va putea face tot ce va dori“.

„Aș fi putut face exact același lucru“, se plânse Margaret, „dacă m-ar fi invitat *pe mine* cineva la Chichester“.

„Atunci trebuie să-ți faci niște prieteni acolo, Margaret! Nu mă mir că

nu ai niciunul, dacă te văicărești tot timpul așa“.

Emma se gândi că nu o aștepta un viitor prea fericit când surorile ei aveau să fie nevoite să împartă casa cu fratele lor și, nefiind în stare să mai îndure, părăsi tăcută încăperea.

Capitolul nouă

ERA NOAPTEA DINAINTEA mutării. Aproape tot mobilierul familiei era împachetat sau vândut; numeroase scaune de stejar și cuiere vechi de care Emma își amintea foarte vag din copilărie fuseseră scoase bucată cu bucată, odată cu cea mai mare parte a bibliotecii domnului Watson, căci Robert nu era un om înclinat spre lectură. Elizabeth și Margaret aveau să meargă drept la Croydon, dar ea consimțise foarte încântată să fie oaspetele doamnei Blake timp de două săptămâni.

Robert aprobă hotărât. „Doamna Blake are un frate, nu-i așa? Da, l-am cunoscut la înmormântare. Ai grijă ce poți să faci acolo, Emma.“

Vineri seară, el și soția sa cinau cu o veche cunoștință în D., iar Elizabeth, epuizată, se retrăsese să se culce spunând că are o durere de cap. Sam propuse să își arunce o ultimă privire prin vechea casă dar, după ce petrecu câteva ceasuri cu surorile lui, plecă din nou – în vizită la familia Edwards, se presupunea.

La ora opt, zgomotul de roți le făcu să creadă că Robert se reîntorsese, dar nici vorbă de așa ceva – era Tom Musgrave, care se afișă în holul de la intrare, acum atât de trist, dspuiat de tablouri și de mobilier, încât ambele fete se simțiră stânjenite că îl vedeau așa. Tânărul era roșu la față, cu ochi scânteietori, ceea ce o făcu pe Emma să se întrebe dacă băuse. Dar el se azvârli pe unul din scaunele rămase și spuse pe un ton obișnuit, „Ei bine, doamnelor, așadar aceasta este chiar ultima noapte pe care o petreceți acasă?“

„Draga, vechea noastră casă!“, spuse Margaret suspinând adânc.

„Așa este, e o pierdere, dar poate vă veți întoarce în vizită, sau voi avea eu drum pe la Croydon, drept care nu cred că e nevoie să ne luăm rămas bun deocamdată“.

Încântată de aluzia lui, Margaret găsi o sticlă pe jumătate goală de vin de păstârnac și îi turnă un pahar plin, pe care el îl acceptă recunoscător. Emma era îngândurată. Știa că sora ei își dorea ca ea să plece, așa încât după scurt timp se scuză că merge să aducă ceaiul și se îndreptă spre bucătărie, unde credea că va fi în siguranță. Dar, după nici cinci minute, Tom reapăru și se rezemă de un perete, dornic să continue conversația.

„Veți locui la Wickstead, domnișoară Emma?“

„Da, domnule. Plec mâine“.

„Poate am să trec pe acolo și, dacă aveți noroc, ați putea fi invitată la castel. Pot să vă spun confidențial că prietenul meu Osborne vă place. „Frumoasa Emma Watson“, așa a spus. Norocos individ, să-și capete moștenirea când nu avea decât optsprezece ani“.

Margaret îi urmă și se așeză cât mai aproape de, atât Tom cât îi îngăduia buna cuviință.

„Poate nu știți“, continuă el, „că bătrânul lord a fost invalid în ultimii zece ani de viață și abia dacă știa ce se petrecea în jurul lui. Soția sa era mai tânără și a crescut în Franța; de acolo are cele mai încântătoare maniere. Frumoasă femeie, deși mai în vârstă decât pare. Ea era lady Susan Villiers, fiica unui pair din partidul conservator ce locuia în străinătate și avea un venit de treizeci de mii de lire. Ea a umplut castelul și casa de la Londra cu oameni de lume, dădeau petreceri zi și noapte și știu sigur că a avut o idilă cu lordul Wiltshire timp de cel puțin cinci ani pe când lordul Osborne era în viață“.

„Cât de șocant!“ strigă Margaret. „Nu pot concepe ca o femeie măritată să se poarte în așa hal cu soțul ei!“

Spuse asta cu o privire languroasă către Tom.

„Nu puteți, nu-i așa, domnișoară Margaret? Ei, dar așa trăiesc aristocrații; voi fiicele de preoți nu știți ce se petrece în lumea cea mare și rea. Iată cât de dezaprobat se uită sora dumitale. Aveți un iubit, domnișoară Emma?“

„Nu, domnule“, spuse Emma aspru.

„Mare păcat – dar nu-i nimic – o fată frumoasă ca dumneata va avea curând o întreagă suită. Nu, domnișoară Margaret, nu am de gând să devin iubitul surorii dumitale – un destin mai înalt îi este rezervat.“ Se prăbuși pe scaun și făcu cu ochiul.

„Domnule Musgrave“, spuse Emma indignată, „această casă este îndoliată, iar dacă mai beți, vă veți simți prea rău ca să mai mergeți spre casă. O să vă pregătesc o ceașcă de cafea ca să vi se limpezească mintea și după aceea, poate...“

„Dar vă implor, spuneți-mi, domnule Musgrave“, interveni Margaret, „chiar este adevărat ce spuneți despre lady Osborne? Este o femeie foarte *arătoasă* – mai frumoasă decât însăși fiica ei – dar sunt convinsă că, la vremea ei...“

Tom răspunse încrezător, „N-o să vă vină a crede, Domnișoară Margaret, doamna e prea plină de sine ca să-i pese de vârsta pe care o are. Între noi fie vorba, îl place pe predicator. El se duce la castel și discută probleme bisericești – lucruri cât se poate de serioase – dar ea îl ține alături ceasuri întregi“.

„Cum! Domnul Howard?“

„Sigur că da. Ea a făcut tot felul de favoruri lui și familiei lui, și de ce ar face asta, dacă nu l-ar plăcea? E adevărat“, continuă Tom, „că nu e un om rău – ține slujbe rezonabil de scurte, așa încât în general nu mă trezesc decât după ce a terminat. Dar mi-e imposibil să admir un bărbat care nu merge la vânătoare“.

„Dar sunt convinsă“, strigă oripilată Margaret, „nu e cu puțință ca domnul Howard să nutrească vreo afecțiune pentru o femeie atât de bătrână!“.

„Afecțiune? Cine a pomenit de așa ceva? Nu, dacă un bărbat ar avea de ales, firește că ar prefera o micuță ființă fermecătoare ca domnișoara Emma sau ca dumneata, dar dacă nu se întrezărește nici un ban în afacerea asta, trebuie să se reorienteze cum poate. Judecând după asta, Howard știe cum să-și atingă interesele. Se va căsători cu ea și va fi recunoscător – doamnelor, mă scuzați“.

Deschise ușa bucătăriei și se năpusti afară, în grădină. Margaret, foarte alarmată, fugi după el. Era o lună strălucitoare și curând îl descoperiră pe Tom zăcând, pe jumătate fără cunoștință, pe o bucată de pământ sub un dud. Când îl întrebă cum se simțea, îngăimă ceva despre niște vin fierț pe care îl băuse înainte de a pleca de la D., și despre prea mult vin de păstârnac.

„Nu poate sta întins aici toată noaptea“, strigă Margaret, „își va găsi moartea!“

Cele două fete nu puteau să-l miște, și Emma se pregătea să fugă în casă ca s-o aducă pe Nanny când, din fericire, fratele lor mai mic apărui călare și întrebă ce se întâmplase. Unindu-și forțele, cei trei reușiră să-l tragă pe Tom înapoi în bucătărie, cu haina-i îmbibată de noroi proaspăt, iar Sam îngenunche pe podea ca să-l studieze.

„Sunt sigur că se simte cu adevărat rău!“, exclamă Margaret îngrijorată. „Vai, Sam, o să supraviețuiască?“

„Cred că da“, spuse Sam, care părea pe cale să izbucnească în râs; „Am văzut adesea bărbați în starea asta. Dar s-ar putea să aibă dureri de cap mâine dimineață“.

Se gândi. „Dacă îl putem duce înapoi în trăsura lui, am să-l conduc până acasă; e o noapte minunată și știu un tip în D. care îmi poate oferi un pat. Ei bine, acesta este mărețul Tom Musgrave! Nu-ți face griji, Emma. Am să te văd înainte de a pleca. La White Hart, nu-i așa?“

Cu mare efort și cu puțin ajutor de la Nanny, Tom fu așezat în propria lui trăsură, iar Sam urcă după el. Emma era furioasă că trebuia să aibă parte de deranjul acesta în ultima noapte petrecută acasă și, când abia dacă îl mai zăreau, fu tulburată și de felul nedrept în care îl judeca Margaret. Curând după aceea termină de împachetat și merse la culcare, luând cu ea câteva gânduri neplăcute și tulburătoare. Nu știa dacă să dea crezare unei jumătăți din cele

spuse de Tom Musgrave, dar în orice caz aici avea o cunoștință pe care nu regreta să o părăsească.

Capitolul zece

ÎN DIMINEAȚA URMĂTOARE, domnul și doamna Robert Watson părăsiră satul luându-le cu ei pe Margaret și pe Elizabeth, în timp ce domnișoara Blake o ducea pe Emma cu cufărul ei la conacul Wickstead. Robert avea s-o aducă la Croydon după două săptămâni și, curând după aceea, întreaga familie avea să meargă la Chichester la nunta lui Penelope.

Sam ajunsese acasă devreme, dar fu nevoit să plece de îndată ca să-i facă pe plac angajatorului său. „Scrie-mi, Emma“, spuse el înainte de a pleca, „și ne vom întâlni din nou de Crăciun. Tipul acela nu are nimic în cap; sper că Margaret nu îl place. E adevărat, am văzut-o pe Mary Edwards o dată sau de două ori, dar mi-e teamă că tatăl și mama ei sunt mai porniți împotriva mea ca oricând“. Toate cele trei surori erau pe punctul de a izbucni în lacrimi pe când îi făceau cu mâna și părăseau pentru ultima dată Stanton-ul.

Pentru Emma au urmat zece zile de fericire aproape perfectă. Nu se gândise că *putea* fi din nou fericită atât de curând, dar, după nenorocirile din ultimele câteva săptămâni, vesela și liniștita rutină de la Wickstead era lucrul cel mai liniștitor pentru ea. Avea propria ei cameră confortabilă cu vedere spre Parcul Osborne și era prima oară când dormea singură după ce plecase din Shropshire. Zilele ei treceau în mod plăcut, învățându-i pe copii și jucându-se cu ei, ajutând-o pe mama lor la diferitele treburi gospodărești și făcând îndelungi plimbări prin parc, căci vremea se limpezise. Simțea cum afecțiunea ei pentru întreaga familie creștea în fiecare zi. Doamna Blake era deja o prietenă de seamă și, cu cât îl vedea mai mult pe domnul Howard, cu atât mai mult îl plăcea. Își petrecea mult timp la parohie – căci mai avea în grijă și un alt sat aflat la o milă depărtare – dar își făcea timp să le dea băieților lecția de fiecare zi și le spunea povestiri grecești și romane, dintre care multe erau noi pentru Emma. Seara, în timp ce doamnele coseau, el le citea din Cowper sau Miss Edgeworth. Emma știa că obligațiile lui față de familia surorii lui îi alungaseră posibilitatea de a se căsători, și totuși nu vădea nici un fel de nerăbdare, de nervozitate față de copii.

Se gândea mult, firește, la insinuările lui Tom Musgrave din noaptea dinaintea plecării ei de la Stanton. Era adevărat că *și-ar fi dorit* ca ele să fi fost false, dar, lăsând la o parte acest lucru, nu vedea nici o dovadă a vreunei relații apropiate între domnul Howard și lady Osborne. El mergea în vizită la castel

în anumite zile, ca să anunțe familia despre ceea ce se petrecea la parohie sau de orice cazuri de nevoie în rândul sătenilor, dar părea să-și petreacă puțin timp acolo în comparație cu cel petrecut prin sat sau acasă. În plus, diferența de vârstă, de gusturi și de rang era atât de mare, încât orice posibilitate de căsătorie părea exclusă. Observase deja atitudinea lui față de lady Osborne. Erau de o amabilitate discretă și civilizată, ca față de oricine altcineva, dar cu nici un semn de considerație deosebită. Ajunse la concluzia că totul nu fusese decât vorbărie goală din partea lui Tom.

Sunt sigură de un numit pericol de a mă îndrăgosti de el, se gândi ea, dar trebuie să am grijă – s-ar putea ca totul să dispară în mod firesc după plecarea mea la Croydon. Însă nu avea nici o îndoială că era cel mai agreabil bărbat pe care îl cunoscuse vreodată și, ori de câte ori stăteau de vorbă, indiferent cât, se convingea și mai mult că gândurile lor, sentimentele lor, se asemanau.

Într-o zi, se duse în birou ca să-i cheme pe el și pe Charles la cină și îl găsi adâncit într-o serioasă conversație cu băiețelul.

„Nu este latină, domnișoară Watson“, spuse el, „este pamfletul domnului Clarkson despre comerțul cu sclavi. Cred că e bine ca Charles să afle câte ceva despre lume înainte de a pleca de acasă și, poate, înainte de a întâlni oameni care au făcut avere în felul acesta“.

„L-am citit“, spuse Emma cu interes și duioșie.

„Chiar l-ați citit?“

„Da, unchiul meu mi-a vorbit despre acest subiect îndată ce am fost în stare să-l înțeleg și o dată m-am certat foarte tare cu un negustor din Bristol și l-am dat afară din casa noastră“.

„Unchiul meu, *pe mine* m-ar da afară din casă“, spuse Charles, „dacă m-aș face negustor de sclavi“.

Domnul Howard zâmbi. „Da, Charles va afla că nu toată lumea gândește cum gândim noi. Sper că lordul Osborne își va ocupa într-o bună zi fotoliul în Parlament și se va învrednici să facă ceva bun, dar îmi pare destul de apatic acum“. Acesta era cel mai înalt nivel de critică la adresa familiei de la castel pe care îl atinsese vreodată. „Mai sunt însă speranțe, cât este încă tânăr“.

În clipa aceea, Charles ieși fugind din cameră, dar domnul Howard nu părea să aibă intenția de a pleca; în schimb, așeză un scaun pentru Emma și spuse: „Mi-ar fi făcut plăcere să-l cunosc pe unchiul dumitale, domnișoară Watson; deduc că v-au educat domnul și doamna Turner și că ați venit abia de curând la Surrey“.

„Nu-mi era unchi natural“, spuse Emma, „dar îl consideram ca pe un părinte. A fost invalid numeroși ani; poate, dacă nu ar fi fost așa, ar fi realizat

mai multe pe lumea asta. Duceam o viață foarte liniștită, dar eu aveam grijă de biblioteca lui, care era una excelentă, iar el s-a străduit din greu cu educația mea“.

„Așadar, ți-ai pierdut atât unchiul cât și tatăl în ultimii doi ani“, spuse dl. Howard. „Asta nu e ușor – dar mătușa dumitale, sunt sigur, se va întoarce într-o bună zi la dumneata, iar între timp ești înconjurată de frați și surori“. A urmat un moment de tăcere; Emma nu putea spune cât de mult ajunsese să-i deplângă pe acei frați și pe acele surori. „Ești norocoasă – eu și Harriet ne-am pierdut părinții la o vârstă fragedă; nu mai avem decât niște veri de departe iar cumnatul meu, deși un om plin de bunăvoință, și-a lăsat soția și copiii aproape fără nimic. Ei sunt toată familia mea și, după cum observi, suntem în relații foarte bune“.

„Regrețați vreodată viața de pedagog?“, întrebă Emma.

Era ciudat cât de intim își vorbeau, deși ea se simțea ca acasă în acea încăpere micuță cu rânduri de cărți aliniate în rafturi; bustul lui Homer pe birou; copacii cu puținele frunze ce le rămăseseră fluturând dincolo de fereastră. Îi amintea atât de puternic de biblioteca unchiului ei din Shropshire, încât aproape că îi venea să creadă că evenimentele din ultimii doi ani nu avuseseră loc.

„Ei bine, la început am regretat-o – dar e mai bine așa. Majoritatea tinerilor de la Oxford nu au nici un interes față de cărți, după cum cred că știți, dar mie îmi plac dintotdeauna; ar fi fost destul de ușor pentru mine să mă încui în colegiul St. John și să nu mai ies niciodată de acolo. Am simțit o puternică tentație să mă întorc acolo odată ce l-am pierdut de sub control pe lordul Osborne, dar cred că viața aceasta este mai folositoare, să am grijă de parohie și să le predau copiilor lui Harriet. Sunt niște copilași tare inteligenți. Cum spune poetul, este încântătoare misiunea de a îndruma o minte fragedă –“

„De a-l învăța pe tânăr să gândească“, completă Emma zâmbind citatul.

„Deci, cunoști *Anotimpurile*“, spuse domnul Howard. „Îmi dau seama că biblioteca unchiului dumitale era una de calitate, domnișoară Watson. Nu cred că Charles va deveni vreodată un studios; iubește prea mult viața în aer liber, dar trebuie să pun bazele.“ Fața i se întunecă ușor. Da, trebuie să îi împing de la spate, altfel nu știu ce se va alege din ei; singurul lucru la care pot spera este să le asigur acestor copii o minte bine utilată“.

Charles însuși își făcu apariția în ușă în acea clipă și îi întrebă dacă vor veni vreodată să cineze, așa încât conversația trebui întreruptă. Dar, în puținele zile ce au urmat, Emma și domnul Howard se treziră că își vorbeau din ce în ce mai des. Doamna Blake observă fără doar și poate apropierea

crescândă dintre fratele ei și tânăra aflată în vizită la ei, dar părea, cel mult, să o încurajeze.

Într-o zi, spuse, apropo de nimic: „Mi-aș dori ca John să se însoare, Emma; mi-aș dori să întâlnească o fată plăcută ca fire, modestă, căreia să nu-i fie teamă să trăiască cu un venit redus. El nu o spune niciodată, dar nu pot să nu-mi dau seama că eu și copiii suntem o povară grea pentru el. Oamenii cred că probabil suntem bogați, fiind atât de strâns legați de familia Osborne, dar nu suntem“.

„Presupun“, întrebă Emma cu prudență, „că a cunoscut multe doamne la castel“.

„Puține. A fost o tânără lady Flora pe care el o plăcea – îți semăna puțin, Emma, brunetă și vioaie – dar asta se întâmpla în urmă cu mulți ani, iar acum ea este soția unui alt bărbat. Nu cred că traiul liniștit pe care îl ducem i-ar fi convenit, și desigur nu am fi avut o poziție destul de înaltă pentru familia ei. Dar nu trebuie să mă plâng. Cei din familia Osborne au fost foarte amabili cu Charles“. Și începu să vorbească despre altceva.

În tot acest timp, Emma nu o văzuse pe lady Osborne dar, într-o zi frumoasă, când domnul Howard îi condusesese afară să vadă o priveliște vestită, o întâlniră în caleașca ei și se opriră să-i vorbească preț de câteva minute. Rezultatul fu o invitație la cină la castel în seara următoare.

Farfuriile erau de Sèvres, mâncarea și vinul erau cu mult mai fine decât cele cu care fusese Emma obișnuită chiar și acasă la unchiul ei. Domnișoara Osborne se întorsese la Londra cu prietena ei, neputând să îndure să stea la țară în luna noiembrie, dar fratele ei era acolo, stângaci și tăcut ca de obicei. Emma îl surprinse de nenumărate ori fixând-o cu privirea, dar nu spunea nimic demn de a fi auzit.

„Azi n-am împușcat decât patru păsări“, se lamentă el, „iar vulpea pe care am prins-o joi era foarte bătrână, nu era suficient de puternică să ne facă să alergăm cum trebuie. S-ar putea să mă întorc la Londra să văd ce fac băieții, dacă situația nu se îmbunătățește“.

Emma se căznea să-i dea un răspuns, când se trezi cu privirea lui lady Osborne ațintită asupra ei.

„Așadar, domnișoară Watson“, întrebă ea pe obișnuitul ei ton blând, „nu ai plecat la Croydon cu restul familiei?“

Emma se justifică spunându-i că doamna Blake avusese amabilitatea de a o ruga să rămână.

„Și sper că va reveni des pe la noi“, spuse doamna Blake, „căci suntem foarte bune prietene, iar copiii o adoră“.

„Chiar așa este“, consimți dl. Howard.

Emma se învioră auzind acestea și văzând zâmbetul de pe fața

domnului Howard în timp ce o privea. Totuși, nu se simțea în largul ei în prezența lui lady Osborne; nu-și putea explica de ce, dat fiind că femeia aceea în vârstă nu spusese nimic nelalocul lui, dar era tensionată – și-ar fi dorit să scape de prezența ei. Nu am să mă las, se gândi, *nu am* să mă las influențată de nimic din cele spuse de Tom Musgrave. După cină, lordul Osborne spuse, „de ce nu ne cânti una din frumoasele dimitale melodii, domnișoară Watson?” Ea le făcu pe plac, dar numai pentru puțin timp, și se simți eliberată când putu să plece acasă pe jos cu prietenii ei, sub cerul înstelat.

Mai erau patru zile până la întoarcerea Emmei la Croydon, când sosi o scrisoare la ora micului dejun pentru domnul Howard.

„Trebuie să plec la Oxford, Harriet“, spuse el îndată ce o citi, „prietenul meu Murray, care a fost cu mine la St. John, este bolnav. E grav – a căzut dintr-o trăsură – și nu se speră să mai trăiască douăzeci și patru de ore“.

„Îmi amintesc de el“, spuse doamna Blake, „sigur că trebuie să te duci, John. O să am grijă de toate aici“.

Domnul Howard era gata de plecare în jumătate de oră; sora sa îl avertiza insistent să aibă grijă. O sărută, strânse mâna Emmei și își exprimă speranța de a o vedea înainte de plecarea ei, iar copiilor le spuse să fie cuminți. După plecarea lui, casa părea aproape goală.

„Ei bine,“ spuse doamna Blake, ridicându-se, „am să fac lecțiile cu Charles și cu Caroline, iar dumneata ce-ar fi să duci cei doi băieței să alerge? E o dimineață atât de splendidă, încât o să vă facă bine tuturor“.

Îi dădu Emmei cheia parcului, și trecură pe poarta grădinii. Era foarte frig, dar soarele strălucea puternic; pajiștile și ramurile copacilor erau acoperite de un strat gros de gheață iar laurii aveau fructe roșii. Frank și Henry alergau încoace și încolo, chiuind de încântare de fiecare dată când vedeau o veveriță, iar Emma pășea în urma lor cu repeziciune, având grijă să nu-i lase să se îndepărteze prea mult. Avea prea multe în gând – domnul Howard galopând pe drumurile înghețate, dacă avea să se întoarcă înainte ca ea să trebuiască să plece, cum avea să se descurce în casa lui Robert. Momentul când era așteptată la Croydon se apropiase supărător de mult.

Reflecțiile ei fură întrerupte de apariția lui lady Osborne, care pășea pe drumul obișnuit către parohie și, deși nu se putea simți la largul ei, Emma păși înainte și o salută cu un zâmbet artificial.

„Bună dimineață“, spuse scurt lady Osborne. „Îl așteptam pe domnul Howard acum o oră; unde este?“

„Tocmai a plecat“, îi explică Emma, „la Oxford. S-a dus să-i fie alături unui prieten care este foarte bolnav; de fapt, e pe moarte. Mă tem că n-a avut timp să scrie un bilet, dar doamna Blake - “

Fu șocată de expresia de pe fața celeilalte femei; era mai mult decât

dezamăgire, părea să fie furie.

„Ea cu siguranță ar fi trebuit să-mi scrie“, spuse lady Osborne cu răceală. „Și *dumneata* când pleci?“

„Vineri; fratele meu are treabă în apropiere și mă voi înapoia cu el“.

„Perfect.“ Lady Osborne începu să meargă înapoi de-a lungul aleii care ducea la castel și Emma, neștiind ce să facă, merse alături de ea. „Nu-mi imaginez că vei reveni, domnișoară Watson, ai primit deja destulă ospitalitate de la familia parohului. Poate că nu îți dai seama că acesta nu este un domeniu public, iar eu nu permit ca oricine să se perinde prin parcul meu?“

Emma era șocată și derutată. Lady Osborne o văzuse în parc încă de la prima ei vizită. Se plimbaseră pe aici în fiecare zi fără observații sau întrebări. Abia știind ce să creadă, răspunse: „Îmi pare rău. Am înțeles că parcul este deschis pentru doamna Blake și oaspeții ei“.

„Dacă sunt eu de acord, da. Dar *dumneata* nu ești tocmai genul de persoană pe care doresc să o văd – oricum, dacă te întorci la familia dumitale...“

Tonul din vocea ei era inconfundabil. Emma se opri brusc, colorându-se intens în obraji, și spuse: „Ce aveți de obiectat împotriva familiei mele, lady Osborne? Nu mi-e rușine cu ei; tatăl meu a fost un gentilom și un învățat“.

„Se poate. Dar fratele dumitale este doar ucenicul unui chirurg, iar surorile dumitale sunt vestite pentru că se țin scai după Tom Musgrave și după oricare alt tânăr care *nu* le vrea!“

„Sunt foarte sigură că sora mea Elizabeth nu a făcut așa ceva!“, strigă Emma, și își dori să nu fi spus asta.

„Surorile dumitale Penelope și Margaret sunt luate în răs pe oriunde se duc. Doamna Blake, fără îndoială, s-a împăcat cu *dumneata* din amabilitate, dar odată ce vei ajunge la Croydon, unde îți este locul, sper să nu te mai văd vreodată pe terenul meu“.

E nebună, se gândi Emma, dar spuse cu hotărâre, „Voi părăsi terenul dumneavoastră numaidecât, lady Osborne, dar familia mea este tot atât de respectabilă ca a dumneavoastră.“

Se gândea că nu trebuia să-și afișeze tulburarea și nu trebuia să uite de cei doi băieți. Henry încă mai alerga prin iarbă, dar Frank, cel mai mic, se apropiase de ele și se ținea strâns de fusta ei, cu o privire îngrijorată. Lady Osborne era mai înaltă cu un cap decât ea și era ceva înfricoșător la ea când privea în jos, aprinsă la față și cu ochi scânteietori.

„Și încă un lucru, domnișoară Watson. Dacă ai planuri în privința domnului Howard – cum cred că ai – dă-mi voie să te asigur că va fi numai osteneală irosită. Îl cunosc de mai mult timp, îl cunosc mult mai bine decât

dumneata. E un bărbat cu strălucite calități, care ar putea fi episcop peste zece ani, dacă are prietenii cuveniți. Iar prietenii săi sunt *aici*, la castelul Osborne, el nu-și dorește o fată fără pic de avere, fără nici o educație, fără nici o - “ Pentru un moment, păru incapabilă să vorbească, apoi continuă: „Știu că mătușa dumitale s-a descotorosit de dumneata – a avut motivele ei, fără îndoială – și nu-i poți oferi nimic. Îți dau cuvântul meu, domnul Howard nu e pentru dumneata!”

Emma răspunse cât putu de calm: „Domnia voastră vorbește de educație. Mă tem că propriul dumneavoastră comportament îmi pare dovada unei proaste creșteri. Însălmântați copiii. Veniți, băieți, e timpul să mergem acasă“.

Și, luându-l de mână pe Henry, care din fericire alergase până în clipa aceea, păși foarte repede spre parohia Wickstead, strângând mâinile fiecărui băiat în ale ei, abia dându-și seama de lacrimile care începeau să-i șiroiască pe față.

Capitolul unsprezece

EMMA ERA APROAPE incapabilă să-și explice comportamentul lui lady Osborne. Atât de nepotrivit pentru o femeie de rangul ei, atât de diferit de încântătoarele maniere pe care le avea față de restul lumii! La început, era clar pentru ea doar că trebuia să plece de acolo, că, după ce va fi părăsit Wickstead, ceea ce avea să se întâmple cât se poate de curând, nu mai trebuia să se întoarcă niciodată. Le spuse băieților, deși nu cu o voce prea convingătoare, că nu era nimic în neregulă cu ea și în doar cinci minute erau înapoi la Parohie.

Își ștersese ochii înainte de a ajunge înăuntru și, îndată, micuța Caroline alergă spre ea spunând: „E o scrisoare pentru dumneata, Emma; tocmai a sosit; pot să văd ce scrie?”

Scrisoarea era de la fratele ei din Croydon. O deschise imediat și citi:

„Dragă Emma – Marți trebuie să merg la Shawcross (pe 1 decembrie), așa încât voi ajunge la D. cu trei zile mai devreme decât am plănuit. Încearcă să fii gata să vii cu mine la începutul după amiezii, căci zilele încep să se scurteze.

Al tău frate iubitor, R. Watson“.

În orice alt moment, o astfel de veste ar fi picat cât se poate de prost; acum, Emma se simțea eliberată, simțea că nu mai putea să suporte să rămână în vecinătatea castelului Osborne nici un ceas mai mult decât trebuia neapărat. Spuse: „Urc puțin, copii” și se duse repede în camera ei, unde începu să-și împăturească rochiile și să-și strângă lucrurile, în timp ce cuvintele rostite de lady Osborne încă îi răsunau în urechi.

Ce anume o adusese la o astfel de furie, făcând-o să lase la o parte orice urmă de politețe și de reținere, care, pentru vârsta și rangul ei, ar fi trebuit să fie o a doua natură? Doar o emoție foarte puternică putea să o explice și nu era greu de ghicit care era acea emoție. Ținea la domnul Howard atât de mult, încât nu se sfia să își afișeze sentimentele în fața unei fete aproape necunoscute. Tom Musgrave avusese, din nefericire, dreptate. În ciuda diferențelor de avere și de vârstă, lady Osborne nutrea o dragoste fierbinte față de domnul Howard.

Acesta era așadar motivul pentru care se simțise atât de stânjenită în

seara precedentă. Emma încercă să-și amintească modul în care se comportase la cina festivă, întrebându-se dacă își trădase afecțiunea pe care sigur o simțea față de domnul Howard. Spera că nu. Dar Lady Osborne îi ghicise în mod evident sentimentele, și simți cum se înfierbântă de rușine la gândul că și alții – poate el însuși – ar fi putut să le ghicească. Era bucuroasă că el plecase; nu credea că avea cum să-l reîntâlnească într-o stare cât de cât de calmă.

Dar domnul Howard – ce avea *el* de gând să facă? Între ei nu era nici o înțelegere, asta era clar, altfel era puțin probabil ca lady Osborne să se fi purtat atât de aspru. Dar își aminti cum Tom Musgrave le spusese ei și lui Margaret, „Howard știe cum să-și atingă interesele“. Renunță la ideea că un bărbat cu adevărat bun, așa cum îl știa ea, s-ar însura pur și simplu ca să pătrundă în lumea bună. Dar, desigur, el văzuse doar latura afabilă și încântătoare a caracterului lui lady Osborne. De față cu *el*, ea nu și-ar fi arătat temperamentul coleric pe care tocmai și-l afișase față de Emma, era atât de atrăgătoare (pentru vârsta ei) și avea atât de mult de oferit, încât el ar fi putut, eventual, să o găsească irezistibilă. Mai erau apoi prietenii ei cu influență, cele treizeci de mii de lire ale ei; chiar și casa în care locuia el se afla pe proprietatea Osbornilor. În ceea ce o privea, el sigur părea că o place, dar nu o cunoștea de mult timp. Mulți ani, el fusese unul dintre cei mai apropiați prieteni ai familiei lordului Osborne, iar ea nu știa mai nimic despre viața lor.

Și chiar dacă, fapt care acum părea imposibil, el ar fi cerut-o în căsătorie, nu ar fi fost în mod clar datoria ei să refuze? Lady Osborne îi arătase foarte clar că furia ei nu avea să cunoască limite dacă acest lucru s-ar fi întâmplat. Domnul Howard nu avea nimic, în afară de ceea ce primea de la Osborni. Văzu cum se contura pentru el un viitor putred, mica familie putea fi alungată din casă; de dragul doamnei Blake și al copiilor, era cinstit ca ea să plece, lăsându-l pe el să-și hotărască propriul destin.

În timp ce se vântura prin plăcuta cameră în care simțea că nu avea să mai stea vreodată, reflectă asupra felului în care situația ei se schimbase din vara trecută. Cum toate necazurile începuseră după moartea unchiului și căsătoria mătușii ei! Dacă ar fi moștenit opt sau nouă mii de lire sterline, după cum se așteptaseră cu toții, ar fi avut ceva consistent să-i ofere domnului Howard. Prea puțin o consola gândul că, dacă nu s-ar fi întors în Surrey, nu l-ar fi întâlnit niciodată.

Se auzi o bătaie ușoară în ușă și se trezi cu doamna Blake stând în prag. „Draga mea Emma, ce s-a întâmplat?“

Frank spuse cu vocea lui pițigăiată: „Lady Osborne s-a înfuriat, iar Emma a plâns“.

„Coboară“, îi spuse doamna Blake copilului și, urmând-o pe Emma în camera ei, închise ușa.

„Emma, ești tulburată – lady Osborne a spus sau a făcut ceva care te-a rănit – te rog, spune-mi“.

Emma spuse pe cât de rezonabil putea, deși nu prea era în stare să-și reprime semnele unei puternice emoții: „Doamnă Blake, trebuie să vă las curând – fratele meu sosește peste câteva ceasuri – ceea ce a spus lady Osborne contează prea puțin, este de-ajuns că nu sunt dorită aici. Vă rog să-i transmiteți complimentele mele domnului Howard – regret că nu am să-l văd – iar dumneavoastră primiți cele mai calde mulțumiri din partea mea, însă nu cred că mă voi mai întoarce vreodată în Wickstead“.

„Înțeleg, Emma. Lady Osborne este îndrăgostită de John și nu poate să suporte să te vadă cu el“.

„Dar e mult mai în vârstă decât el!“

„Bine, dacă e vorba despre asta“, spuse doamna Blake zâmbind, „domnul Blake era cu zece ani mai în vârstă decât mine, și nimeni n-a văzut nimic ciudat în asta. Dacă doi oameni sunt fericiți împreună, cine e în măsură să-i judece? Dar o să fiu sinceră: nu vreau ca el să se însoare cu ea. O consider o femeie rea, egoistă și pătimășă, căreia puțin îi pasă de proprii copii și a cărei unică lege este să-și facă sieși pe plac. Știu sigur că nu avea pic de afecțiune față de răposatul ei soț.“

„Dar sunteți cu toții atât de apropiați!“

„Nu am avut de ales, Emma; John este obligat să mențină o bună relație cu familia Osborne, iar eu trebuie să fac ce face el. Sunt amabili – în felul lor, nestudiat –, dar niciunul dintre ei nu a fost învățat să se gândească la altcineva în afară de el însuși. Charles, mai ales, este preferatul lor, dar mă înfior la gândul că va crește cu convingerea că poate să trăiască pe picior mare ca Osbornii, deși nu va avea venitul lor“.

„Dar – chiar crezi că fratele dumitale o place?“

„Nu știu decât că *ea* îl place pe *el*. Când am venit prima oară aici, numele ei era asociat cu al Contelui de – în fine, nu trebuie să bârfesc – dar, de când acela s-a însurat, în urmă cu un an, ea și-a petrecut mult mai mult din timpul ei la castel, și am putut urmări interesul ei față de John cu o teamă crescândă. Este cel mai amabil bărbat din câți există, dar, ca orice englez, *nu* vrea să vorbească despre sentimentele sale. Bărbații nu sunt ca noi, Emma; pasiunile lor sunt mai puternice și abilitatea lor de a analiza caracterele, poate, mai slabă, și îmi pot închipui că o femeie frumoasă cu maniere încântătoare ar putea să-și facă loc în inima lui pe negândite. Știu că a fost dezamăgit de lordul Osborne; nu a fost în stare să-l facă să ia în serios nici o materie, dar mama lui a fost odinioară o mare frumusețe, să știi; este obișnuită ca bărbații să-i cadă la picioare. Dar, Emma, trebuie să-ți mărturisesc, întotdeauna am crezut că pe *tine* te place“.

Da, se gândi Emma, dar nu avem bani nici unul, nici celălalt.

La ora două sosi Robert, nerăbdător să plece; spuse că era sigur că nu aveau să ajungă la Croydon înainte să se întunece. Charles părea de neconsolat. “Este un bal de Crăciun la White Hart“, spuse el, „și mă gândeam că o să dansezi cu mine, Emma. Nu ar putea să mai stea câteva săptămâni, domnule Watson? Unchiul meu va fi foarte mâhnit când va afla că a plecat“. De dimineață, vremea se schimbase și ploaia cădea în timp ce cuferele Emmei erau ridicate și așezate în trăsură. Privi pe fereastră spre prietenii ei până în ultima clipă, convinsă că nu avea să-i mai vadă vreodată. Pe când trăsura trecu de zidul lung al familiei Osborne, privi îngrijorată prin ploaia abundentă, simțind că, după vorba poetului, lăsa în urmă bucuria înaintând spre suferință.

Capitolul doisprezece

ORĂȘELUL Croydon era situat într-un ținut deluros, plăcut, în drumul de la Londra la Brighton, iar Robert avea o casă confortabilă, cu o grădină înconjurată de ziduri, pe High Street. Era mai mare și mai bine mobilată decât Parohia Wickstead, dar atmosfera era alta; Jane fusese bucuroasă să le amuze pe domnișoarele Watson pentru scurte intervaluri de timp, să le ducă la petreceri cu dansuri și jocuri de cărți în speranța că își vor găsi degrabă soți, dar acum, când le avea pe toate trei în grijă, fără ca plecarea lor să se mai întrezărească vreodată, simțea cum casa ei nu-i mai aparținea și starea ei de tristețe se amplifică. Pe servitoare o concediasă, iar Elizabeth era acum singura care se ocupa de Augusta, fetița de doi ani. Sora ei cea mai mică fu salutată fără urmă de bucurie.

„Bun, Emma, ai avut o vacanță minunată cu toți acei oameni de rang mare, dar acum este timpul să devii utilă; ține, te rog, acest coș de lucru. Nu am pic de putere deocamdată, și tare mi-ar prinde bine o mână de ajutor“.

Emma era foarte nerăbdătoare să se simtă utilă și cârpi o sumedenie de lucruri în prima săptămână, dar, pe când stătea și lucra, ascultând-o mai tot timpul pe sora ei plângându-se, îi era imposibil să alunge meditațiile cele mai melancolice. Se părea că orice casă de care avusese parte de când se știa era sortită să-i scape din mâini: casa confortabilă din Shropshire pe care o crezuse a ei până la sfârșitul vieții, apoi casa tatălui ei și, ultima, Parohia Wickstead, unde se simțise atât de mult ca făcând parte din familie. Acum era ținută în Croydon, fără să se poată aștepta ca lucrurile să se îmbunătățească în vreun fel, în timp ce speranța ca domnul Howard să ajungă într-o zi să o iubească aproape pierise. Avea să fie surprins, poate că avea să-i pară rău nemaigăsind-o la întoarcere, dar șansele de a-l reîntâlni erau cu siguranță puține. Din fericire, nici Robert, nici Jane nu aveau cum să-și dea seama de proasta ei dispoziție.

Acum, Elizabeth dormea în camera fetei, în timp ce Emma era nevoită să împartă camera cu Margaret. Sora ei acceptase acest lucru fără pic de bunăvoință și, în prima noapte, o ținu trează până târziu vorbindu-i despre Tom Musgrave.

„L-ai întâlnit?“ Și, când Emma spuse că nu, „Va fi un bal foarte curând, și presupun că trebuie să mă duc, dar bărbății tineri din Croydon nu

sunt nici pe departe atât de chipeși ca el. Nu-i așa că e încântător, Emma? Atât de frumos și prieten atât de intim al familiei Osborne!”

Emma nu încurajă această orbire voită și se strădui pe cât putu să trăiască în armonie cu toți cei din casă, deși felul răutăcios de a fi al lui Jane făcea acest lucru foarte dificil uneori. Făcea plimbări îndelungi în afara orașului ori de câte ori se puteau lipsi de ea și Elizabeth i se alătura uneori, iar Augusta alerga pe lângă ele. „Mi-ar fi foarte greu“, îi spuse ea cu franchețe, „dacă n-ar fi fetița aceasta“.

Într-o dimineață sosi o scrisoare din biroul lui Robert.

„Aici e mai mult de lucru pentru mine!“, spuse Jane răspicat. „Robert scrie că prietenul lui, Purvis, este cu el – s-a întors de la Londra – și dorește să-l invite acasă la cină. Au mers la școala primară din Guilford împreună, dar în ultima vreme nu prea l-am văzut, căci soția lui a fost bolnavă vreme îndelungată și a murit acum șase luni. Are trei copii cred, toți sub cinci ani. Slavă domnului că am mereu pregătită o masă bună și sunt sigură că se va bucura foarte mult să ne vadă“.

Îndată ce cele două surori rămaseră singure, Elizabeth se prinse de ea ca să-și spună oful: „O, Emma, nu pot să suport așa ceva – trebuie să stau sus la mine, iar tu trebuie să spui că mă simt rău – și te asigur că este adevărat, inima mai are puțin și îmi sare din piept!“

Emma ieși cu ea în grădină și făcură de câteva ori înconjurul casei, iar în cele din urmă se așezară în spate, sub părul cel bătrân. Aerul proaspăt părea să-i redea lui Elizabeth starea bună, dar ea continuă să spună pe cele mai agitate tonuri, „Nu pot – este imposibil pentru mine să-l întâlnesc. Se va întreba de ce m-a plăcut vreodată, m-am schimbat atât de mult. Lumea mă considera o fată foarte frumoasă, dar asta se întâmpla pe când aveam vârsta ta de acum. Bietul om, probabil că este încă în doliu, și nu aș putea să suport să mă suspecteze că aș fi încercat să-l acaparez, numai pentru că soția lui a murit!“

„Asta e o prostie, Elizabeth“, spuse Emma ferm. „Dl. Purvis însuși arată destul de bătrân și de consumat după câte știu de la Sam și, poate, după ce vă veți întâlni, vei descoperi că nu îl mai plăci. *Trebuie* să vă întâlniți, sau n-ai să ți-l poți scoate din cap niciodată. Fii doar veselă și naturală ca întotdeauna, și amândoi vă veți înțelege foarte bine“.

„Nu cred că Jane știe despre noi doi“, spuse Elizabeth cu umilință. „Nu îl cunoștea pe Robert când ne-a vizitat, iar bărbații nu bârfesc niciodată despre astfel de lucruri, cum facem noi. Încercau să-mi facă cunoștință cu un văduv de patruzeci de ani când am venit pentru prima oară la Croydon, dar acum se spune că va fi mai potrivit pentru Margaret. Jane spune că Augusta are atâta nevoie de mine, încât aproape că s-a resemnat la gândul că eu o să

rămân fată bătrână“.

„Nu are importanță, Jane! Tu arăți foarte bine“. Și, într-adevăr, aerul proaspăt a colorat puțin obrajii lui Elizabeth. „O să mergem pe pajiști și apoi ne vom întoarce, iar eu o să o trezesc pe Gussy și o să am grijă de ea în timp ce tu vei îmbrăca rochia cea mai bună“.

Elizabeth fu foarte tăcută la cină, și abia dacă își ridică privirea din farfurie, dar Emma observă că domnul Purvis o privi deloc indiferent de cum își făcu intrarea. Era un bărbat înalt, adus de spate, cu părul foarte delicat, cu o față tristă și serios, părând mai bătrân decât Robert, deși în realitate erau de aceeași vârstă. Emma se pregătise să-l displacă, dar aproape că uită de comportamentul lui față de sora ei când văzu cât era de derutat. Erau puține șanse ca vreunul dintre ei să vorbească, fiindcă Jane vorbea tot timpul despre Penelope și despre grandioasa nuntă pe care urma să o facă peste două săptămâni.

El rămase cu ele pentru câteva ceasuri, o luă pe mica Gussy pe un genunchi, iar Elizabeth îi luă un scurt interogatoriu despre copiii lui. Nu credea să fie vorba de o fragilitate la ei, dar se îmbolnăveau des și era nerăbdător să-i revadă. Stăteau de vorbă cât se poate de firesc, când grupul se destrămă și el fu nevoit să plece să petreacă noaptea la Star Inn.

Elizabeth suspină adânc. „S-a terminat și, la urma urmei, sunt foarte bucuroasă că l-am văzut. E ca și cum am tras linie în mintea mea sub toată povestea“.

Dar a doua zi, Emma descoperi că ea nu încetase câtuși de puțin să se gândească la Purvis. El intră ca să-și aducă omagiile înainte de a pleca, stătută de vorbă o jumătate de oră, iar când în cele din urmă plecase, Elizabeth nu putea să nu vorbească despre el, întrebându-se de ce îi vizitase în loc să se grăbească să ajungă acasă și spunând că în mod cert arăta mult mai bătrân. Era în jur de douăsprezece, iar ele lucrau în salon, în timp ce Augusta se juca pe podea cu niște petece de țesături colorate, când mica servitoare aduse o scrisoare cu un sigiliu mare.

„Trebuie să fie pentru Robert – Nu, îmi este adresată mie. Acesta este sigiliul familiei Osborne, e adevărat, dar nu-mi pot imagina de ce mi-ar scrie mie cineva din familia lor“.

„Te rog, deschide-l“, o îndemnă Elizabeth înnebunită de curiozitate.
Emma făcu astfel, și citi:

Doamnă,

Veți fi surprinsă, pot spune, văzând că mă adresez dumneavoastră, dar Musgrave îmi spune că știe din gura dumneavoastră că nu aveți nici un iubit. Aceasta este o propunere onorabilă. Sunteți cea mai frumoasă ființă pe

care am văzut-o în viața mea și, cu toate că prietenii m-ar putea crede nebun, sunt decis: veți fi a mea. Îmi voi oferi onoarea de a trece pe la fratele dumneavoastră joi, ca să puteți face aranjamentele pentru hainele de cununie și tot restul. Rămân, doamnă, al dumneavoastră cel mai devotat,

Osborne

Nu vă faceți griji în privința mamei mele, căci se va muta în Casa Dower.

„Nu se poate – nu, nu se poate să vorbească serios!“, strigă Emma după ce sfârși. Mai citi scrisoarea o dată – și încă o dată. Nu încăpea nici un fel de îndoială că era o cerere în căsătorie. Elizabeth era într-o asemenea stare de tensiune, încât nu avu de ales decât să-i arate scrisoarea, dar era deja foarte supărată pe prezumția tânărului că ea îi va îndeplini dorința numaidecât, aluzia la faptul că vorbise despre ea cu prietenii lui și că aceștia vorbiseră despre ea disprețuitor.

„În schimb vorbește serios“, spuse Elizabeth plină de uimire. „Ei bine, ce căsătorie măreață – n-am auzit de când sunt așa ceva! Sper că o să te văd uneori, Emma. Și mama lui! Pe unde e această casă Dower? Trebuie să fie de două ori cât a noastră“.

„Este la marginea parcului, suficient de aproape ca să poată deranja. Dar nu-i da importanță, Elizabeth, sunt cât se poate de hotărâtă să nu am nimic de-a face cu familia aceea“.

Din nefericire, în clipa aceea intră doamna Robert Watson, iar Elizabeth îi comunică de îndată minunata veste că sora cea mai mică primise o ofertă – de la un lord, nici mai mult nici mai puțin – și că presupunea că niciunuia dintre ei nu avea să i se permită s-o viziteze când se va muta la castelul Osborne. Jane îi înșfăcă scrisoarea din mână cu un cuvânt, „Prostii!“, dar, după ce o citi, păru complet înmărmurită.

„E posibil să vorbească serios? Ești sigură că nu glumește? Ei bine, Emma, acesta e cel mai de seamă lucru care i s-a întâmplat vreunui dintre familiile pe care le cunosc. Uimitor noroc! Trebuie să te așezi și să-i scrii imediat, până nu se răzgândește. Iar când va veni în vizită – n-am mai primit vizita unui lord până acum – trebuie să mă duc să cumpăr doi curcani –“

Emma, dorindu-și foarte mult să fie lăsată să-și citească scrisoarea în singurătate, spuse: „Te implor, nu te deranja, Jane. Nu am de gând să mă mărit cu el“.

„Nu îl accepți! Nu spune așa ceva, fată prostuță! Știi că trebuie să te măriți și nu sunt multe femei fără un penny, te asigur, care să spere la o ofertă pe jumătatea acesteia. Află că toată lumea o să vuiască despre uluitorul noroc

pe care îl ai!“

„Omul ăsta e prost și necioplit. Nu este nici pe departe un gentilom cum este – cum sunt atâția alții cu un venit mult mai mic. Te rog, mai uită-te o dată la scrisoarea lui, Jane; chiar crezi că se exprimă ca un bărbat rezonabil?“

„Nu cred că îți poți permite să îl refuzi, Emma“, spuse Elizabeth de-a dreptul șocată. „Nu te vei mai întâlni cu o asemenea ocazie a doua oară“.

„Atunci va trebui să mă lipsesc“, spuse Emma, „căci, cum nu pot nici să-l plac, nici să-l respect pe lordul Osborne, sunt pe deplin convinsă că ar fi o nebunie să mă mărit cu el. Abia dacă mă cunoaște; este doar unul din ciudatele lui capricii“.

Continuă să se certe aproape toată ziua iar în clipa în care Robert sosi acasă, Jane se repezi să-i spună întreaga poveste. Atunci dispăru și ultima urmă de liniște pentru Emma, căci rudele o atacară una după alta, toate îndemnând-o să nu fie atât de proastă încât să refuze această mare șansă. Robert, când află că hotărârea ei era deja luată, se înfurie de-a dreptul.

„Nu este un alt bărbat la mijloc, nu-i așa? Sigur așa fi aflat“.

„Nu“, spuse Emma, „nu este nici un alt bărbat“.

„În cazul ăsta, nu înțeleg. Nu vei avea fețișoara asta frumoasă toată viața ta, Emma; în trei sau patru ani vei trece de forma ta cea mai bună și te asigur, domnișoară, că în Croydon nu sunt mulți tineri, ca să nu mai vorbim de Camera Lorzilor, care să viseze să te ia fără un sfanț. Teamă mi-e că ești foarte încăpățânată și prostuță“.

„Și foarte nerecunoscătoare“, spuse Jane, „căci până și mâncarea din farfurie îți este dată de fratele tău și de mine și este clar datoria ta să te măriți cât mai bine cu puțință. Ba nu, orice fel de măritiş e bun, chiar și cu un bătrân ca doctorul Harding, iar tu spui că acest lord este foarte tânăr“.

„Dar“, protestă Emma, „nu l-ați cunoscut, este plictisitor și prost-“

„Asta nu schimbă nimic“, spuse Robert. „Ar trebui să te gândești la familia ta, Emma, și nu numai la tine. Ai putea s-o iei pe Margaret să stea cu tine la castel și să-i faci rost și ei de un soț, ne-ar face o mare de bine tuturor dacă ai deveni lady Osborne. Sam, pe care pretinzi că îl iubești atât de mult, ar putea face rost de o slujbă mai bună, iar micuța Augusta ar putea fi primită în înalta societate când va mai crește. Am să fiu foarte supărat dacă nu vei arăta mai mult respect pentru părerea mea, când știi atâtea despre lumea asta, nu ca tine“.

Emma înțelese că erau cu toții împotriva ei. Numai Elizabeth, după ce se gândi un timp, spuse liniștită că, dacă Emma chiar nu-l plăcea pe lordul Osborne, poate că nu trebuia să îl accepte, dat fiind că mariajele dintre nobile și oamenii de rând nu aveau prea multe șanse de izbândă, iar tânărul acela putea fi, până la urmă, puțin cam nebun. Robert îi spuse furios să tacă,

iar Emma văzu cu cât de puțin respect era tratată sora ei în casa fratelui lor. Era o anticipare a ceea ce ar fi putut aștepta ea însăși dacă nu ar fi făcut după cum dorea el.

În cele din urmă, promise că avea să se gândească foarte bine, că nu avea de gând să răspundă scrisorii lordului Osborne decât după scurgerea acelei nopți, ca să aibă timp să reflecteze. Se duse devreme în camera ei, dar îndată urcă după ea sora ei Margaret.

„Ești o mare neroadă, Emma. *Eu* l-aș lua, deși nu am vorbit niciodată cu el, dar e foarte chipeș și foarte bogat și mi-aș dori atât de mult să stau cu tine“. Iar Emma știa că mintea ei era plină de baluri la castelul Osborne și de Tom Musgrave.

Trebuia să se gândească la multe lucruri, când Margaret adormise în sfârșit, ea rămase trează aproape toată noaptea, ascultând ceasul bisericii din Croydon bătând până la ora trei. Deși de la bun început nu avusese îndoieli în privința sentimentelor ei, trebuia să se întrebe acum, era oare drept să refuze acea ofertă magnifică? Își aminti de propriile-i cuvinte – „nu trebuie să ne așteptăm cu toții să avem noroc fiecare în parte – norocul unui membru al familiei aduce noroc tuturor celorlalți“. Dacă îl accepta pe lordul Osborne, sigur ar fi putut să facă ceva pentru surorile ei și pentru Sam; micul detaliu că ea însăși ar fi fost cât se poate de nefericită era, poate, neimportant. Alternativa era să trăiască probabil tot restul vieții în casa fratelui său, care ar fi făcut-o în fiecare clipă să își simtă starea de dependență și traiul i-ar fi fost mult mai neplăcut în viitor, căci se simțea foarte sigură că Jane și Robert nu aveau să o ierte prea curând. Ascultă cum sforăia Margaret și se gândi la nenumăratele dezavantaje ale Croydon-ului; își aminti de camerele spațioase și de frumoasele terenuri din jurul castelului Osborne, care ar fi devenit proprietatea ei dacă s-ar fi decis. Reuși chiar să schițeze un zâmbet discret când se gândi cât de furioasă și cât de stupefiată ar fi fost lady Osborne și cât de greu i-ar fi venit să creadă. Dar, când își reaminti de ultima lor întâlnire; de furia nejustificată a doamnei din pricina prieteniei dintre ea și domnul Howard, se indignă gândindu-se la ce ceea fusese aproape hotărâtă să facă.

Nu, era imposibil. Ar fi fost o greșeală, ar fi fost imoral să se mărite cu un bărbat când iubea un altul – când și pe celălalt l-ar fi întâlnit tot timpul dacă s-ar fi mutat în castelul Osborne. Nu exista nici o șansă să ajungă să aibă vreun sentiment față de lordul Osborne, atâta timp cât avea să-l aibă mereu înaintea ochilor ei pe domnul Howard. Și nu putea să se prefacă; el avea să afle foarte curând că ea nu îl prețuia. Bogăția, titlul, eliberarea de grijile primare care i-ar fi revenit nu ar fi putut să o apropie de bărbatul acela. Se trezi cât se poate de hotărâtă.

După micul dejun, Robert plecă la muncă. Jane spuse „*Acum*, Emma,

trebuie să-i scrii; ai amânat deja prea mult“.

Emma se așeză la biroul de scris din hol. Se gândi, îmi voi hotărî cursul vieții viitoare. După ce stătu nemișcată pentru un timp, începu să scrie: „Dragă lord Osborne, regret —,,.

Se auzi zgomot de cai în stradă. Lăsă pana, se ridică și alergă la fereastră. Domnul Howard se opri la poarta tatălui ei călare pe iapa lui castanie.

Capitolul treisprezece

SENZAȚIILE unei tinere domnișoare, atunci când bărbatul la care se gândise atâtea zile și pe care avea slabe speranțe să-l mai întâlnească, apărură pe neașteptate chiar în pragul casei, pot fi mai ușor descrise decât imaginate. Emma simți cum abia dacă mai putea să respire; lăsă scrisoarea să zacă pe birou și nu se mai gândi la ea. El aflase, probabil, de impertinența lui lady Osborne și venise să-și ceară scuze; sau poate că voia să se asigure că ea ajunsese cu bine în casa fratelui ei. Își reveni; mai mult decât probabil, el nu voia absolut nimic. Nu avea idee dacă Elizabeth o lăsase pe Margaret să înțeleagă să nu apară, dar, în tot cazul, domnul Howard își făcu apariția în câteva minute, și Emma rămase complet singură pentru a-l primi.

Păși înainte și spuse ea ce se cuvenea. El arăta obosit și mai prost dispus decât îl văzuse ea vreodată, dar, ca întotdeauna, nu avură nici o dificultate în a începe să converseze.

„Doamna Blake este bine? Și copiii?”

Da, sunt bine cu toții, dar îi văzuse doar în treacăt; călătorise foarte mult de la Oxford și Surrey.

„Dar domnul Murray? A murit?”

„Da, chiar a doua zi după ce am ajuns la Oxford. Era unul dintre cei mai vechi prieteni ai mei, cu un an mai tânăr decât mine”. Se ridică, și începu să se plimbe neconținut prin cameră; Emma se ridică și ea. „Când mă întorceam de la înmormântarea lui, l-am întâlnit pe neașteptate pe Tom Musgrave pe Broad Street. L-am ajutat să se întoarcă la han – era în cea mai gravă stare de beție –”

Părea că îi era greu să continue. Emma nu era în stare decât să asculte.

„Pe scurt”, spuse brusc, „am aflat mai întâi de la Tom Musgrave, dar știu că este adevărat – știu că ai primit o cerere în căsătorie din partea lordului Osborne”.

Obrajii Emmei se îmbujorară puternic; ochii ei se îndreptară îndată spre foaia de hârtie lăsată pe biroul ei, iar el continuă:

„Da, tocmai mă pregăteam să-i răspund”.

„Slavă Domnului”, spuse domnul Howard, „așadar nu e nimic stabil!”; continuă el puțin mai calm, „Domnișoară Emma, este decizia dumitale; poți, eventual, să mă consideri un tânăr neobrăzat care se amestecă

unde nu trebuie și, dacă m-ai da afară din casă pentru că-mi vârnă nasul în treburile dumitale, nu m-ar mira, dar – „,

„Nu aș face asta niciodată“, spuse Emma.

„Atunci te implor să mă ascuți, înainte ca hotărârea dumitale să fie irevocabilă. Știu că, în ochii lumii, este un mariaj excelent, că prietenii s-ar putea să insiste să consimți, dar – Ei bine, trebuie să spun ce simt“. Pentru o clipă, tăcu și apoi izbucni: „Nu merită nici să stea în aceeași încăpăre cu dumneata!“

Emma era surprinsă de violența limbajului său și, când încercă să vorbească, nu putu.

„Știi“, spuse domnul Howard, „că am fost tutorele lordului Osborne și că după aceea am petrecut trei ani la Oxford, deși el a plecat fără vreo diplomă?“

„Da“.

„Trebuie să-ți spun că, în acel timp, s-a împrietenit cu o tânără femeie – domnișoara Tate – fiica unui hangiu. A convins-o să plece de acasă. Legătura lor a continuat timp de mulți ani. Există doi – doi copii naturali foarte mici“.

„Eu – eu nu știam“, spuse Emma.

„Firește că nu știai. Nici eu nu aflasem până când mi-a spus Musgrave, lucru pe care cu greu l-ar fi făcut, dacă nu ar fi băut. Venise la Oxford ca să stabilească situația cu biata fată – în realitate, ca s-o plătească. Lordul Osborne era sătul de ea, spunea el, și dorea – nu, *plănuia* să se însoare cu dumneata“.

„Sunteți sigur că toate astea sunt adevărate?“

„Da, pentru că primul lucru pe care l-am făcut a fost s-o văd pe tânăra femeie și familia ei. Pare cu inima zdrobită. Mi-a spus că el îi promisese să se însoare cu ea când împlinește douăzeci și cinci de ani și are dreptul să facă ce dorește el. Bineînțeles că nu intenționa cătuși de puțin să facă așa ceva. După aceea, m-am întors la Wickstead și am mers până la castel ca să-l văd“.

„Ce părere are mama lui?“, întrebă Emma brusc alarmată.

„Nu am întrebat-o. Am vorbit doar cu lordul Osborne în persoană. El – ei bine, Emma, nu e nevoie să repet în întregime conversația noastră. I-am spus că, dată fiind durata relației lor, chiar sunt de părere că ar trebui să se însoare cu ea și că, orice ar crede prietenii sau familia lui, cea mai importantă datorie a lui este față de copiii pe care i-a adus pe lume. El a râs, spunându-mi că se vor dscurca mult mai bine în clasa socială din care fac parte și că ar trebui să-l felicite pentru că și-a alungat amanta, pentru a se căsători cu o femeie tânără și cinstită – dumneata. Nici el, nici Musgrave nu păreau să creadă cumva că *nu te vei căsători* cu el“.

„Eu –“

„Așadar, i-am spus că, dacă el nu avea să te pună în temă, o voi face eu. Mi-a spus să mă duc dracului. Și mi-a mai spus că așteaptă dintr-o clipă în alta să accepți. Ne-am despărțit în relații îngrozitor de proaste și... Emma – domnișoară Watson – am venit tocmai până aici ca să te văd. Acum știi toată povestea și poți să optezi“.

Tot plimbându-se neobosit prin mica încăpere ajunsese la un pas de ea; Emma își dădu seama că stăteau fără să vrea foarte aproape unul de celălalt, că acum capul ei aproape că îi mângâia mâneca. Amândoi se retraseră și în aceeași clipă ea o văzu pe Jane deschizând poarta grădinii și își dădu seama că nu mai aveau să fie lăsați mult timp singuri. Se forță să pară calmă și spuse, îndreptându-se spre birou:

„Nu ar trebui să-i dai crezare, domnule Howard; nu am făcut nici o promisiune. Privește – îi puse în mână scrisoarea neterminată – „înainte de venirea dumatile mă hotărâsem deja să-l refuz pe Lordul Osborne“.

Fața lui se luminează și păru gata să vorbească, dar, înainte de a putea rosti un cuvânt, Jane dădu buzna înăuntru, salutându-l cu entuziasm și spunându-i că își amintea foarte bine de el. Vorbea atât de mult, încât Emma aproape că răsuflă ușurată încă o dată, înainte de a o auzi pe Jane invitându-l să rămână la cină, căci soțul ei ar fi fost încântat să-l cunoască.

„Sunteți foarte amabilă, domnișoară Watson“, spuse Howard, „dar mi-e teamă că va trebui să plec imediat; i-am promis surorii mele să fiu înapoi când se lasă noaptea iar parohia mea a fost foarte abandonată în ultima săptămână. Vă rog să transmiteți complimentele mele întregii familii. Ne vom întâlni din nou, domnișoară Emma“.

O rapidă strângere de mână și plecă; Emma privi cum Jane îl însoți până la ușă și își dădu seama că îndesase discret scrisoarea în buzunar și o luase cu el. Se sprijini de perete, aproape prea emoționată ca să poată gândi, temându-se numai că Jane ar putea începe să-i pună întrebări. Dar sora ei fu chemată de bucătăreasă și ea fu lăsată în pace. Se așază numaidecât și îi scrisese o scrisoare de refuz hotărât lordului Osborne, o duse la poștă și o lăsă acolo.

Capitolul paisprezece

„EI BINE, EMMA“, spuse doamna Robert Watson în clipa în care sora ei intră înapoi în casă, „acum înțeleg de ce nu ai putut fi convinsă să te căsătorești cu lordul. Copilă acunsă ce ești; bănuiesc că ai aranjat asta pe când locuiai în Wickstead. E un bărbat minunat, draga mea; te felicit din toată inima. Ce contează banii când ești îndrăgostit? Și, la urma urmei, cred că are destulă avere ca să puteți trăi amândoi“.

„Crede-mă, Jane“, spuse Emma cu onestitate, „nu sunt logodită cu domnul Howard“.

„Nu, nu, m-am întors în momentul cel mai nepotrivit, nu-i așa? Dar sigur o să se întoarcă. Margaret o să fie turbată de gelozie pentru că e mai mare decât tine, dar, dacă vrea să-și găsească un soț, va trebui să aibă un comportament mai plăcut. Chiar am început să mă satur de felul ei arțăgos de a fi“.

Adevărul era că Jane începuse să îl simpatizeze dintr-o dată pe domnul Howard, al cărui aspect plăcut, ale cărui maniere elegante față de ea însăși și interesul lui vizibil față de Emma o convinseseră că era o persoană foarte potrivită s-o ia pe acea tânără din grija ei. Și surorile ei erau absolut convinse că domnul Howard era îndrăgostit de ea și că, dacă nu erau logodiți, acest lucru trebuia să se întâmple curând. Robert fu mai puțin exaltat când Jane îi vorbi la cină despre cele întâmplate peste zi.

„Mda, voi femeile vedeți peste tot câte o poveste de dragoste, iar eu o să susțin întotdeauna că Emma a făcut o prostie refuzând o ofertă atât de bună. Howard e un bărbat de mare valoare; l-am văzut o dată sau de două ori, dar, la urma urmei, este doar un predicator“.

„Nu l-ai cunoscut cum l-am cunoscut eu, Robert“, spuse soția lui. „Îmi plac mult bărbații înalți, iar el are niște ochi negri nespuse de atrăgători; pot spune că m-ar atrage foarte mult dacă nu aș fi femeie măritată, dragul meu. Singurul lucru care îmi cam displace este că nu își pudrează deloc părul, dar nu încape îndoială că Emma îl poate convinge să fie mai elegant, după ce se vor căsători“.

Robert nu se lăsă impresionat. „Doar pentru că Emma are o slăbiciune pentru Howard, e curată nebunie să alunge un bărbat cu o situație de zece ori mai bună. Nu i-a făcut încă o propunere, nu e așa? Nu, cred că nu. Atunci, ea

ar putea foarte bine să se trezească fără nici un soț, și o să-i pară rău că nu l-a luat în căsătorie pe lord, care ar fi putut să facă atât de mult pentru familia noastră. Cel puțin nunta lui Penelope este săptămâna viitoare, iar apoi vor mai rămâne doar trei fete. Ce bărbat ar vrea să aibă surori?”

Toate acestea nu erau deloc pe placul Emmei, dar continuă să spună, încet dar ferm, că domnul Howard trecuse pe acolo doar ca să vadă dacă ea ajunsese la Croydon cu bine și pentru a-i saluta familia. Se hotărî să nu îi repete ceea ce îi spusese el despre lordul Osborne. Secretul nu era al ei și, deși o tulburase, nu reușise chiar să o șocheze, căci oricum nu avusese niciodată o părere grozavă despre tânărul acela. Dacă Robert *ar fi* știut, se temea că i-ar fi spus să nu dea importanță.

Dar era greu pentru ea să rămână atât de detașată cum și-ar fi dorit, când atât Jane, cât și Elizabeth și propria-i inimă îi spuneau că era foarte probabil ca domnul Howard să vrea să-și îndrepte atenția asupra ei. Își aminti cât de puternic o strânsese de mână, cuvintele lui grăbite. „Ne vom întâlni din nou, domnișoară Emma“. Nu uitase comportamentul lui lady Osborne și hotărâse că, dacă el *avea* să vorbească, trebuia neapărat să-i spună despre implacabila ostilitate a doamnei. Dar, cu cât se gândea mai mult, cu atât era mai convinsă că cele două familii nu își aveau locul în aceeași parohie; conflictul amar pe care el îl avusese cu lordul Osborne făcea absolute imposibil acest lucru. Totuși, poate că nu depindea de el să renunțe la casa din Wickstead; nu era doar el în măsură să se gândească la asta, iar ea nu știa ce șanse mai existau pentru el. Se epuiză tot gândindu-se la ce avea el să facă și uneori simți că nu avea de ales decât să încărunească într-un colegiu din Oxford, folosindu-și întregul venit pentru a-și întreține sora și pe copiii acesteia.

Trecuseră două zile fără vreun eveniment iar în cea de-a treia, Robert, cu o privire foarte întunecată, tocmai plecase la birou când în dreptul casei opri o caleașcă elegantă din care țâșni Tom Musgrave, cu părul proaspăt pudrat și cu întraga-i ființă emanând siguranța cuiva care este binevenit oriunde s-ar duce. Margaret părea aproape că-și ieșise din minți de bucurie iar tânărul îi salută fără să dea vreun semn că și-ar aminti, sau fără să se simtă stânjenit de starea în care îl văzuseră ultima oară. După ce vorbi puțin, se îndreptă spre Jane și îi spuse cât se poate de politicoasă: „Doamnă, îmi acordați privilegiul de a conversa câteva minute cu domnișoara Emma Watson?”

Jane consimți cu mare emoție și cele trei domnișoare mai mari părăsiră camera; Emma înțelese că se gândeau că venise să-i facă o propunere și că Margaret, cel puțin ea, era profund dezamăgită. În ceea ce o privea, nu era prea tulburată. Era cât pe ce să leșine cu o zi în urmă, când fusese singură cu domnul Howard, dar se gândi că îl putea ține foarte bine sub control pe

Tom Musgrave. Se așează din nou și îl întrebă cum îi mergeau afacerile.

Tom mormăi și șuieră. „Bine, domnișoară Emma, presupun că știți ce am venit să vă spun“

„Chiar nu știu, domnule“.

„Atunci, adevărul este că lordul Osborne a primit scrisoarea dumitale, în care îi refuzi propunerea. Este foarte surprins la fel, ca toți cei de la castel. Cu tot respectul cuvenit pentru familia dumitale, nu își puteau imagina că o fată fără nici un fel de avere ar spune nu unui colț de rai. Este o propunere foarte bună, să știi; sunt o mulțime de domnișoare în Londra înnebunate să pună mâna pe el“.

„Mi-ar părea tare rău dacă aș răni pe cineva“, spuse Emma, „dar sunt sigură că lordul se va consola curând cu una dintre domnișoarele la care v-ați referit; sunt sigură că nu suntem făcuți unul pentru celălalt“.

„Dar unde este problema, domnișoară Emma? Osborne și-a închipuit că poate te temi de mama lui, dar crede că a spus deja ceva în această privință – ea se va muta definitiv la Dower House, de îndată ce vă veți fi căsătorit“.

„Mama lui nu are nici o legătură cu mine, domnule Musgrave“.

„Nu e tocmai adevărat, pentru că, știți, am aflat că ați avut o discuție foarte neplăcută“. Emma era uluită și nu mai putea spune nimic. „E numai lapte și miere, doamna, când lucrurile merg așa cum vrea ea, dar când nu e în public are un temperament diabolic. Am văzut-o o dată sau de două ori, când era supărată pe fiica ei sau pe servitori și, păze! Firește, poate crezi că ai trecut neobservată, dar sunt multe ferestre în aripa dinspre est, iar îngrijitoarea a văzut-o pășind spre dumneata, oprindu-se, și își putea da seama din gesturile doamnei că era vorba de o cearță, deși sigur că nu putea auzi ce s-a spus. Și am aflat că unul dintre grădinari a auzit două femei ridicând tonul tot în ziua aceea“.

„Eu *nu* am ridicat tonul!“ spuse Emma.

„Bineînțeles că nu“, spuse Tom liniștitor, „dar nu te condamn că ești înspăimântată, e o femeie îngrozitoare. Spun asta numai ca să-ți dovedesc că știu ce se petrece în casa aceea. Ei bine, Osborne și cu mine ne-am bătut capul și desigur am ajuns la concluzia că te avertiza să nu te apropii de el. Nu pare să își dea seama că fiul ei este un bărbat matur. Înțeleg că ai plecat de la Wickstead în aceeași zi, ca să nu te mai arăți în fața ei“.

„Am plecat pentru că a venit fratele meu să mă ia și, la drept vorbind, domnule Musgrave – “

„Dar, domnișoară Emma, am venit să-ți spun că bătrâna doamnă nu vă va crea nici un fel de probleme, căci pleacă mult mai departe, nu la Dower House. Adevărul este că totul este stabilit între ea și Howard. Ți-am spus că are o slăbiciune pentru el, nu-i așa? Se vor căsători foarte discret peste câteva

săptămâni pentru a evita orice obstacol din calea relației lor și îl va duce în Wimpole Street, unde îl va prezenta unor oameni de vază din Londra ca să-i obțină o strană sau un scaun episcopal. O să devină episcop, spune ea cel târziu în 1812. Nu ar trebui să-mi pese de astfel de treburi,” spuse Tom pe un ton sincer, „dar fiecare face după bunul său plac. Ca să rezum, nu vei fi nevoită să o vezi decât o dată sau de două ori pe an iar atunci când vei deveni dumneata lady Osborne, și nu ea, o vei putea certa după pofta inimii“.

„Sunteți sigur că totul este aranjat?“

„Da, este cert. Deja m-am întâlnit cu cel care o să facă rost de locuință, căci a cinat la castel miercuri. Singurul lucru pe care nu îl înțeleg este ce se va întâmpla cu sora lui Howard și cu copiii ei, dar băieții, presupun, vor merge la școală, iar doamna Blake probabil că va face rost de o casă undeva, dat fiind că lady Osborne nu vrea ca ea să trăiască *en famille*. Și acum, dragă domnișoară Emma, ce ai să răspunzi propunerii prietenului meu?“

Cu toată suferința din suflet, Emma avu timp să fie cuprinsă în treacăt de compasiune atât față de lordul Osborne, prea leneș ca să-și exprime personal intențiile, și față de Tom care, se părea, era pregătit să îndeplinească orice misiune, oricât de meschină, ca să-i facă pe plac celui mai bogat. Se ridică.

„Nu pot spune decât ce am spus și mai devreme, domnule, și nu am nimic de adăugat. Vă rog să mă scuzați“.

Încercă să ajungă la ușă, dar Tom Musgrave aproape că o blocase.

„Dar... îți spun, domnișoară Emma, nu ai aflat despre copiii naturali, nu-i așa? Căci nici o fată cu capul pe umeri nu ar — “

Emma trecu de el și se îndreptă spre camera ei care, din fericire, nu era ocupată de Margaret, închise ușa și dădu frâu liber șuvoiului de lacrimi.

Capitolul Cincisprezece

DUREREA EMMEI ERA ACUM mult mai mare decât în ziua în care lady Osborne o atacase în parc. Atunci, era o simplă amenințare că s-ar putea căsători cu domnul Howard; acum, era aranjat. Și-ar fi dorit, dar nu putea să se îndoiască de faptul că Tom Musgrave, prieten atât de intim al familiei de la castel, știa despre ce vorbește.

Dar de ce domnul Howard, cu excelentele lui calități și limpezimea minții sale, și-ar fi unit destinul de cel al unei astfel de femei? Dar vai, își aduse din nou aminte, el cunoștea doar pe jumătate caracterul lui lady Osborne. Fermecătoarele ei maniere (față de cei cărora dorea să le fie pe plac), frumusețea ei, căreia nu îi lipsea nimic în afară de floarea tinereții, puteau să predomine în ochii lui așa cum li se întâmplase multor bărbați. În plus, el nu putea să dea ascultare propriilor dorințe; trebuia să se mai gândească și la bunăstarea doamnei Blake și a copiilor ei și, cine știe, poate că o astfel de căsătorie părea pentru el ceea ce trebuia și anume cel mai prudent lucru de făcut?

Trecuseră abia trei zile de când el stătuse de vorbă cu ea și, din cuvintele și gesturile lui din acea zi, era aproape sigură – ba nu, *foarte* sigură că el o plăcea. Însă se putea să o placă, poate, în alte împrejurări și-ar fi putut dori să se însoare cu ea, dar cu toate astea să decidă că orice legătură mai apropiată cu ea nu era înțeleaptă. Dorise să o salveze de la o viață alături de lordul Osborne care cu siguranță ar fi fost cât se poate de nefericită, dar avea să aibă grijă să evite să o revadă vreodată. Într-adevăr, dacă *s-ar fi căsătorit* cu fiul lui lady Osborne, ea și el ar fi avut mereu ocazia de a se întâlni, iar perspectiva aceea era de neîndurat.

Auzi pe cineva venind la etaj și tresări; nu dorea să întâlnească pe nimeni din familie, în starea de suferință în care se afla. Dar nu era decât Elizabeth. „Draga mea Emma“, spuse ea cu respirația tăiată, „nu coborî încă; Jane e mândioasă, căci deja se împăcase cu gândul că domnul Howard urma să se însoare cu tine și nu cu Lady Osborne“.

„De unde a aflat?“, întrebă Emma rece.

„Păi, știi că dacă te afli pe culoarul din față poți să auzi fiecare cuvânt ce se spune în hol, iar Jane nu s-a urnit de acolo după ce ai închis ușa și a auzit tot. A fost foarte urât din partea ei, dar aceasta este casa ei, iar eu ce puteam

face? Înțelege, avea mari speranțe, mai întâi că domnul Howard a venit să te ceară în căsătorie, apoi a fost Tom Musgrave, iar acum se pare că nu te vei căsători cu nimeni“.

„Nu, Eliza, cred că nu“.

„Biata de tine“, spuse Elizabeth, îmbrățișându-și sora cu căldură. „Sper să nu fie adevărat, căci am ajuns să-l plac foarte mult pe domnul Howard, dar trebuie să fie foarte, foarte nebun, dacă o preferă pe lady Osborne în locul tău. Ce comportament pentru o femeie de cincizeci de ani! Ar fi mult mai potrivit pentru ea să se dedice actelor de binefacere în această etapă a vieții ei“.

Emma nu și-o putea închipui pe lady Osborne dedicându-se actelor de binefacere în nici una din etapele vieții ei, dar încercă să zâmbească.

„Și se pare că nici de lord nu o să ai parte“, spuse Elizabeth, scoțându-și batista. „În fine, poate că așa e mai bine; sunt sigură că ea ți-ar fi făcut traiul îngrozitor ca soacră. Dar, Emma, am venit doar ca să-ți spun să fii foarte atentă, Jane o să vină aici dintr-o clipă în alta. Ar fi venit la tine imediat după plecarea lui Tom Musgrave, dar întâmplător Gussy a căzut și s-a lovit la picior, iar acum se tânguie de durere“.

Și, într-adevăr, Emma putu auzi plânsul unui copil, plâns de care nu-și dăduse seama până atunci.

Își șterse lacrimile, iar Jane urcă imediat după aceea cu o furie nestăvilită. „Bine, domnișoară, sper că știi ce faci, pentru că eu nu pricep absolut nimic. Toți acești tineri îți scriu și te vizitează acasă, și nici vorbă de logodnă! Nu știi cine crezi că te va accepta, dacă nu cumva vreun duce, căci se pare că ești prea orgolioasă ca să accepți pe cineva mai prejos. Fiii naturali sunt cauza? O, da, domnul Musgrave mi-a vorbit despre asta. Dă-mi voie să-ți spun că, dacă lordul Osborne ar fi avut *patru* în loc de doi, asta nu te-ar fi privit; este de datoria ta să nu mai trăiești de pe urma fratelui tău și a mea și să te măriți cât de bine poți. Și – cine oare este acela? M-am săturat până peste cap de toți oaspeții aceștia!“

Se uitară pe fereastră și văzură o trăsură, necunoscută care se opri în față și, o clipă după aceea, Penelope și o servitoare coborâră din ea. Jane alergă să le întâmpine, iar Emma și Elizabeth priveau amuzate cum erau duse cuferele la ușă, iar vizitiul se pregătea să plece. Sora lor nu arăta ca o fată ce urma să se mărite. Avea o mulțime de bagaje și părea foarte tulburată. Elizabeth exclamă: „Vai de mine, Emma, mă întreb dacă nu cumva doctorul Harding a rupt logodna. Întotdeauna m-am temut de asta“.

Coborâră scara și o găsiră pe Penelope în hol, înconjurată de cuferele ei și plângând amarnic. Margaret stătea lângă ea, dar nu încerca defel să o consoleze.

„Unde este doctorul Harding?“ , întrebă Jane sec.

„Doctorul Harding a *murit*! Un atac de astm l-a luat din această lume marți, după o scurtă suferință. N-am să-mi revin niciodată. Trebuie să mă primești aici, Jane; aceasta este singura mea casă!“ Și se aruncă, plângând încă, în brațele înmărmuritei sale cumnate.

Jane ceru să se aducă ceaiul, iar Elizabeth o ajută să intre în salon, o făcu să se întindă pe sofa și îi dădu niște picături de lavandă. Emma n-o admirase niciodată pe sora ei ca acum, când o vedea cu câtă tandrețe avea grijă de Penelope fără de care, poate, ea însăși ar fi fost căsătorită de mulți ani. Trecutul părea aproape uitat când spuse cu îngrijorare: „Liniștește-te, draga mea Penny – sunt sigură că ești în cea mai profundă suferință, dar o să te îmbolnăvești dacă plângi atâta“. Dar Penelope continuă să plângă, atât de tare, încât o înspăimântă pe micuța Augusta, tânguindu-se că nimeni altcineva nu avusese vreodată un asemenea ghinion.

„Măcar dacă s-ar fi întâmplat cu o săptămână mai târziu! Atunci aș fi putut deveni doamna Harding și aș fi putut s-o izgonesc din casă pe vulpea aia de Luisa Monks! Acum ei îi va rămâne totul și, în loc să-i pară rău de mine, face scandal pentru niște bijuterii pe care doctorul Harding mi le-a dăruit și despre care spune că îi aparțin, dar sunt decisă să am grijă să nu pună mâna pe ele!“

„Nu cred că poți face asta, Pen“, spuse Robert, care venise acasă în timp ce se întâmplau toate astea și acum stătea în picioare cu o față foarte lungă. „Dacă doctorul Harding le-a cumpărat pentru tine, sunt ale tale, dar dacă sunt bijuteriile mamei ei, mă tem că are dreptul la ele“.

„Este vorba doar despre un inel cu smarald“, spuse Penelope, plângând deasupra ceștii cu ceai, „și despre două sau trei coliere din aur fără prea mare valoare. Cine m-ar putea hăitui pentru ele după cât am suferit? E o femeie foarte rea, să știi, Robert. Niciodată nu m-a făcut să mă simt binevenită în casă, nici nu voia ca bătrânul ei tată să mă facă fericită, iar eu speram să se mute definitiv la Bath după ce ne-am fi căsătorit. Cine ar fi crezut că totul avea să se sfârșească așa!“

„Ce vreau eu să știu“, spuse Jane, care dăduse semne de nerăbdare, „este unde o să trebuiască să doarmă Penelope? Elizabeth și Gussy sunt într-un dormitor, iar Emma și Margaret în altul, nu mai rămâne decât podul. Cred că va trebui să ne mutăm în alt pat, și ele trei să se înțeleagă cât mai bine cu puțință. Ți-am spus întotdeauna, Robert, că această casă este prea mică“.

„Nu avem loc toate trei în aceeași cameră!“ strigă Margaret.

Emma începu să se teamă că, deși în clipa aceea Penelope era în centrul atenției, familia nu putea decât să devină și mai nefericită, iar ea nu avea cum să scape de învinuiri în zilele și în săptămânile următoare.

Capitolul Șaisprezece

EMMA AVUSESE DREPTATE când se gândise că Jane avea să fie foarte mândră pe ea pentru că îl refuzase pe lordul Osborne, dat fiind că acum nu avea nici o altă perspectivă. În ziua următoare, când îi vizită verișoara ei, doamna Pratt, o femeie cu vederi înguste foarte asemănătoare ei, ea se plânse în prezența ei că două dintre surorile soțului ei fuseseră pe punctul de a se căsători, iar în cele din urmă se alesese praful de povestea asta.

„Nu o pot învinui pe Penelope“, spuse ea, „nu a fost vina ei că doctorul Harding a murit când a murit, dar Emma a avut două ocazii cu lordul Osborne și, fără ca măcar să se deranjeze să-mi ceară sfatul, l-a refuzat! Chiar așa a făcut, verișoară. Este foarte greu să locuiești toate patru aici, să iau din porția micuței Gussy și, între noi fie vorba, urmează să mai am un copil la vară, deși am sperat că nu avea să se întâmple atât de curând. Și acum, desigur, toate vor ca eu să le duc la petreceri, chiar dacă sunt în doliu, dar starea mea este foarte fragilă și de ce m-aș deranja câtuși de puțin pentru Emma, când ea însăși nu face nimic pentru ea?“

Doamna Pratt spuse ce se cuvenea, dar Emma înțelese că nu o credea pe Jane, căci nu era plauzibil ca un lord să vrea într-adevăr să se însoare cu cineva din familia lor, sau că ar fi putut fi refuzat, dacă ar fi vrut. Un lord! Nu, nu, își închipuia, după cum avea să-i spună soțului ei, că Jane inventase totul ca să-și dea importanță.

Era o ușurare, oricum, că nu mai avea nici o veste de la lordul Osborne, care păru că în sfârșit îi acceptase hotărârea. Se gândea mult la domnul Howard și la zilele fericite pe care le petrecuse la Wickstead, unde nu exista nici o nemulțumire egoistă, nici certuri de oameni înguști la minte cum trebuise să îndure tot timpul la Croydon. Noaptea ei erau chinuitoare din pricina certurilor dintre Penelope și Margaret, în dormitorul neîncăpător pe care îl împărțeau cele trei fete. „Nu înțeleg de ce Penelope trebuie să aibă parte de toată compătimirea“, se plângea Margaret ori de câte ori rămânea singură cu sora ei mai mică. „Toată lumea știe că nu îl plăcea pe doctorul Harding și de fapt nimeni nu îl plăcea, fiindcă era un bătrân foarte nesuferit“.

În timp ce zilele treceau, Emma, în suferința ei, începu să creadă că ar fi fost poate mai bine să părăsească locuința fratelui ei și să-și găsească ceva de lucru, chiar și ca profesoară la o școală, după cum îi pomenise odată lui

Elizabeth. Îi plăceau copiii și, oricare ar fi fost dezavantajele vieții de guvernantă, se gândea uneori că era greu de crezut să fie mai rele decât viața în ceea ce era acum casa ei. Toate cele patru surori erau conștiente că Jane nu le dorea prezența, deși Elizabeth își petrecea aproape fiecare zi și noapte având grijă de micuța Augusta. Sarcina o făcuse irascibilă și agitată și fetele nu se simțeau niciodată destul de ferite de atacurile ei. Robert era mai rezonabil, dar cu toate astea îi dăduse clar Emmei să înțeleagă că era foarte supărat.

Se apropia Crăciunul iar Jane promisesese, mai mult împotriva voinței ei, să le ducă pe Emma și pe Margaret la niște petreceri liniștite. Emma găsi vreo doi sau trei tineri cu care să stea de vorbă, dar nici unul, își spunea, nu se putea compara cu domnul Howard. Vai, nu era atât de ușor să faci ceea ce știa că trebuia făcut: să-l alunge din gândurile ei.

Sam vorbea despre cum aveau să treacă de sărbătorile Crăciunului. Emma se gândi că ar trebui să-l consulte în ce privea viitorul ei; era bărbat, cunoștea lumea, și poate că era în stare să o ajute cu un sfat ca să-și găsească o slujbă respectabilă.

Spera să primească vești de la Wickstead, căci nu putea să ia nici o hotărâre până nu afla dacă domnul Howard se căsătorise. *După aceea*, spera ea, putea să se decidă să-l uite, dar între timp își ocupa timpul cu pregătirile de Crăciun și încerca să o domolească pe Jane, ferindu-se să-i iasă în cale. În sfârșit sosi o scrisoare. O deschise sfâșiind-o, dar nu era vestea de care se temea atât de mult.

Doamna Blake își cerea scuze pentru că nu scrisese mai demult, dar toți copiii fuseseră răciți și nu avusese o clipă liberă. „Sunt convinsă că ai făcut bine refuzându-l pe lordul Osborne“, adăuga ea; “nu ai fi putut fi fericită niciodată cu un asemenea bărbat. Chiar dacă are un caracter cât se poate de bun, este totuși mult prea greoi și stângaci pentru tine. Nu cred că el și John vor mai fi vreodată prieteni, deoarece s-au certat foarte tare când s-a întors de la Croydon, și niciodată nu va crede că hotărârea a fost a ta. Acum își petrece aproape fiecare zi la vânătoare. Cred că s-ar putea să nu mai rămânem multă vreme la Wickstead – dar, când voi ști unde urmează să plec, am să-ți spun mai multe – oriunde ar fi, sper că ne vom reîntâlni curând, draga mea Emma. Charles mă strigă din pat și trebuie să fug!”

Să plece de la Wickstead! – Ce putea să însemne asta? Emma nu știa ce să creadă. Îi era ușor să creadă că ar fi fost neplăcut pentru domnul Howard și lordul Osborne să mai aibă vreo legătură, iar dacă lady Osborne intenționa într-adevăr să se căsătorească cu el, asta nu ar fi îndreptat lucrurile, căci fiul și fiica ei nu puteau decât să o considere o legătură cât se poate de nepotrivită și de degradantă. Un timp, mai reflectă cu uimire la scrisoare, dar în cele din

urmă scris un răspuns, mulțumindu-i din nou prietenei ei pentru ospitalitate și exprimându-și deosebita ei dragoste față de micul Charles.

Cu două zile înainte de Ajunul Crăciunului, Elizabeth tocmai sosise de afară ținând-o de mână pe Augusta și o găsi pe Jane plângându-se, ca de obicei, tuturor celor care o ascultau, că era foarte greu, în starea de sănătate în care se afla, să trebuiască să le ducă pe surorile soțului ei peste tot, pentru că nici una dintre ele nu era în stare să-și găsească un soț.

„Jane, draga mea“, spuse Robert, „ai știut foarte bine când te-ai măritat cu mine că am patru surori. Este datoria mea să le întretin și așa voi face, deși Emma s-a purtat ca o proastă, după cum spui. Putem da o petrecere după ce nu vom mai fi în doliu și, cine știe, dacă va fi găzduit un regiment la Croydon, ar putea cunoaște niște ofițeri—“

„Nu va mai trebui să mă întretii multă vreme, Robert“, spuse Elizabeth, cu vocea tremurândă. „Domnul Purvis m-a cerut în căsătorie. S-a întâmplat chiar acum, când ne plimbam pe High Street în văzul tuturor, și așteaptă în hol să îți dau vestea. Îmi va părea foarte rău să o părăsesc pe Gussy, dar el are trei copii care ar trebui să se bucure de grija unei mame. Mă duc la ei în vizită sâmbăta viitoare, după care urmează să ne căsătorim, îndată ce poate să aibă loc ceremonia“.

Uimirea și bucuria domnului și doamnei Watson la această veste cu totul neașteptată meritau să fie văzute. Jane simțea că, de fapt, ar fi preferat să scape de Penelope, căci Elizabeth era devotată fetei ei și îi suporta felul dificil de a fi cu mai multă răbdare decât fetele mai mici, dar, chiar înainte de a-și încheia urările, se hotărâse în sinea ei ca Emma să fie cea care urma să aibă în viitor grijă de Augusta. Penelope suspină încet și fugi din cameră înainte ca Purvis să poată fi invitat să intre. El intra și se arăta atât de sincer încântat și atât de conștient de meritele lui Elizabeth, încât erau foarte puține îndoieli în privința fericirii lor. Emma se gândi că într-adevăr această pereche aproape de vârstă mijlocie avea o șansă cu mult mai mare de a fi fericită decât mulți dintre cei care se căsătoriseră la prima scânteiere de tinerețe și de dragoste. Nunta urma să aibă loc de Anul Nou, după care Elizabeth avea să se mute în locuința vicarului și să se familiarizeze cu copiii lui.

Întreaga familie – în afară de Penelope, care trimise vorbă că avea o durere de cap – cină laolaltă, cu cele mai fericite sentimente, până când Purvis fu nevoit să plece. Mai târziu, Emma se strecură în camera lui Elizabeth și, în timp ce Augusta dormea profund în patul ei, începu să vorbească.

„Nu știam că l-ai mai văzut de atunci, de prima dată“.

„A trecut de două ori pe aici“, spuse Elizabeth, și m-a întâlnit întâmplător când ieșisem cu Gussy. Prima dată l-am invitat să intre în casă, dar nu a vrut, iar a doua oară mi-a fost teamă să-l invit, pentru că Penelope se

întorsese deja. Așa încât ne-am dus la cimitir, unde e liniște, și am stat printre pietre și am vorbit. E atât de greu, Emma, să fii supravegheată în fiecare clipă.“ Emma nu putu decât să o aprobe. „Este foarte ciudat, dar poate nu prea am s-o mai văd pe Penny, căci Alford e un loc foarte îndepărtat, iar eu o să fiu extrem de ocupată cu atâția copii. E vorba de Edward, William și micuța Anne. Cel mai mare nu are cinci ani împliniți și sper că vor ajunge să mă placă. Sunt sigură că voi face tot ce pot să le fiu o mamă bună“.

„Eu sunt sigură“, spuse Emma cu căldură, „că sunt foarte norocoși că au parte de tine“.

„De fapt, nu este chiar atât de brusc, pentru că eram foarte atașați unul de celălalt când eram mai tineri. El nu era prea fericit cu soția sa, Emma. Nu voia să spună asta, dar sunt sigură că era așa, căci mi-a spus de nenumărate ori că a făcut o mare greșală lăsându-mă să plec. Îți aduci aminte când spuneam că m-aș căsători cu orice bărbat cu sete de viață, chiar dacă nu era Purvis? Cât de mulțumită sunt acum, că am așteptat toți acești ani! Deși, să părăsesc *această* casă“, spuse Elizabeth, „chiar dacă nu cu el, va fi o binecuvântare“.

Emma o aprobă cu ardoare, deși tăcută.

„Numai de tine, Emma, și de micuța Gussy o să-mi pară rău. Trebuie să vii des să stai la noi. Ți-aș oferi bucuroasă găzduire ție și lui Margaret, dar poate că ei nu i-ar plăcea foarte mult; aproape că nu sunt bărbați tineri neînsurați la Alford“.

„Nu, Elizabeth, sunt sigură că *nu* i-ar plăcea acolo și nu cred că oamenii proaspăt căsătoriți ar trebui să locuiască împreună cu altcineva dacă pot evita acest lucru. Poate că Jane își va îmbunătăți comportamentul când vom rămâne doar trei în casă, în loc de patru“.

Dar, în sufletul ei, Emma nu credea că acest lucru era de așteptat și simțea că situația ei nu putea decât să se înrăutățească atunci când cea mai virtuoasă dintre surorile ei avea să plece. Elizabeth îngropată într-un sătuc, iar ea putea să speră să o vadă doar o dată sau de două ori pe an!

Capitolul Șaptesprezece

PUȚINELE ZILE RĂMASE până la Crăciun fură ocupate cu bucuriile sezonului și cu pregătirile pentru căsătoria lui Elizabeth. Robert se căzni din greu și îi dăruî cinci lire sterline pentru hainele de cununie. O conduse până la Alford ca să-i întâlnească pe Purvis și pe copiii lui, o vizită din care ea se întoarse foarte fericită. Penelope bombănea și se certa des cu Margaret și cu Jane. Nu și-l dorise cu adevărat pe Purvis pentru ea, dar era furioasă că sora ei îl luase, după cele întâmplate. Le spunea tuturor că „îmbătrânise foarte mult și era aproape chel“.

Gâsca, plăcintele umplute și prăjiturile erau toate pregătite în ajunul Crăciunului, când căzuse și puțină zăpadă, dar era puțin probabil să dureze mult sau să facă drumurile de necirculat. Dimineața, sosi o scrisoare pentru Emma, întotdeauna avea emoții când sosea corespondența, de teamă că aducea vești despre domnul Howard, dar de data aceasta sentimentele ei se transformă în încântare, când recunoscuseră scrisul familiar și drag al mătușii Turner. Nu mai știa de ea de câteva săptămâni și surpriza ei fu cu atât mai mare când văzu că scrisoarea fusese scrisă de la o adresă din Hampstead:

Draga mea nepoată,

O să fii surprinsă când vei înțelege acum că m-am întors în Anglia, dar nu am făcut decât să traversez canalul irlandez cu sufletul mai tulburat decât îți pot spune. De când ne-am întâlnit ultima dată, tu ți-ai pierdut iubitul tată, iar eu – dar nu am să scriu mai mult într-o scrisoare pe care ar putea s-o citească oricine. Este suficient să îți spun că m-am despărțit de căpitanul O'Brien; au existat divergențe ireconciliabile și (din partea lui) multă cruzime. Draga mea Emma, nu știu dacă mă poți ierta vreodată pentru că te-am abandonat, dar îți scriu ca să te rog să vii aici cât mai curând posibil după Crăciun; voi fi încântată să te primesc pentru cât timp vei vrea. Am o căsuță de țară lângă Hampstead Heath, iar vecinii mă știu ca doamna Turner, căci nu cred că aș mai putea locui vreodată la Shropshire, după câte s-au întâmplat.

S. O'Brien

Emma se hotărî imediat să se ducă la ea cât mai curând cu putință, dar

mai întâi fu obligată să-i arate scrisoarea lui Robert, care o citi de trei ori cu tăcută uimire.

„Ei bine, trebuie să te duci neapărat la Hampstead să afli ce se întâmplă, dar nu știu dacă soțul ei îi va permite să plece de lângă el. El are dreptul asupra tuturor banilor ei. Mă întreb dacă într-adevăr s-au despărțit definitiv sau este doar o ceartă. Ce fel de om este el, Emma?”

„Este foarte afabil“, răspunse Emma, „foarte plăcut la prima întâlnire, dar mă tem că mătușa mea a fost profund dezamăgită de el. Sigur că, îndată ce s-au căsătorit, el s-a întors împotriva mea și a insistat să fiu trimisă numaidecât înapoi la tatăl nostru“.

„S-a însurat cu ea pentru bani, presupun?”

„Nu sunt sigură că a fost numai asta. E o femeie arătoasă pentru vârsta ei, și are un temperament agreabil, dar cred că, dacă nu ar fi fost *nici un ban* la mijloc, probabil că nu s-ar fi însurat cu ea. Robert, sunt cât se poate de nerăbdătoare să o văd. Dacă poate să îmi ofere o casă, am s-o primesc căci, după cum știi, și așa suntem prea mulți în casa ta“.

Robert se gândi la asta. „Sam sau eu te vom conduce. Nu trebuie să te aștepti să mai fii moștenitoare, Emma, căci, după cum am spus, soțul va lua totul, dar dacă ar fi să moară, sau dacă ea a fost în stare să salveze ceva din averea ei, ar fi un lucru tare bun pentru tine“.

Deși meraseră la culcare foarte târziu, Sam se culcă și mai târziu, iar Emma nu îl văzu până dimineață când coborî la micul dejun în Ziua de Crăciun. O întâlni cu o mare fericire pe chip și cu brațele încărcate de cadouri, spunând: „Felicită-mă, Emma; sunt un om împlinit; bătrânul Curtis m-a făcut asociatul lui și curând o să-mi permit să mă mut în propria mea casă“.

Toată familia era încântată de norocul lui.

„Nu cred să fi muncit cineva din greu așa cum am muncit eu în ultimele douăsprezece luni“, spuse Sam, „dar bătrânul a avut niște palpații la inimă, iar practica e de-acum prea mult pentru el“. Și le dădu amănunte suplimentare după ce se așeză să mănânce șuncă și ouă cu multă poftă.

„Dragă Sam“, strigă Elizabeth, „nu cred că există cineva care să merite acest lucru mai mult decât tine“.

„Și după ce vei avea casa ta, ai de gând să te însori, Sam?“, întrebă Margaret nerăbdătoare. „Eu una aș putea să vin să am grijă de casa ta, în caz că nu te însori, dar ce spune Mary Edwards?“

El o privi cu seriozitate și spuse că nu era nimic stabilit, dar era limpede din ochii lui sclipitori că relația lor nu mergea deloc rău. Emma, înțelegătoare, schimbă subiectul discuției. Sam spuse că, dacă ar fi știut cine era Purvis, i-a fi acordat mai multă atenție și că avea să se ducă negreșit la nunta lui Elizabeth, care fusese fixată pentru a doua săptămână a lunii

ianuarie.

Toată această conversație despre căsătorii o întristă foarte mult pe Penelope, care se retrase îndată ce se termină micul dejun. Acceptă să apară din nou la biserică, îmbrăcată toată în doliu și apoi putu fi văzută schimbând câteva cuvinte cu câțiva vecini, acceptându-le condoleanțele și privind cu modestie în jos. Scrisoarea doamnei O'Brien a fost apoi tema discuției, iar Sam fu numai decît de acord să o ducă pe Emma la Hampstead cu trăsura a doua zi.

„S-ar putea ca întîlnirea să fie de bun augur“, spuse Robert, „dar trebuie să o aduci înapoi, dacă locul acela nu îi priește“.

Emma nu își putea imagina un loc mai potrivit pentru ea decît alături de mătușa ei, în cazul în care căpitanul chiar intenționa să stea departe de ele, iar ea și Sam porniră la drum cu primii zori ai celei de-a doua zile de Crăciun. Pe dealurile îndepărtate se așternuse zăpadă, dar drumurile erau curate și, pe măsură ce înaintau, Sam îi povesti ce se întîmplese.

„Întodeauna am plăcut-o pe Mary, după cum știi, Emma, dar domnul și doamna Edwards au fost împotriva mea și, multă vreme, am fost aproape lipsit de orice speranță. Dar adevărul este că mama ei îl antipatiza pe căpitanul Hunter și s-a gândit că, la urma urmei, era mai bine să se fi stabilit la Guilford decît să se perinde dintr-un loc în altul cu regimentul, dat fiind că averea mea s-a îmbunătățit. Așadar, am ajuns atît de departe încît, dacă îmi va merge bine și în continuare, s-ar putea să ne căsătorim cam într-un an. Mi-a luat ceva timp ca să-i conving pe cei vîrstnici că nu sunt un vîânător de zestre. Niciodată nu mi-a păsă de cele zece mii de lire; și dacă nu ar avea un penny, tot aș mai vrea să mă căsătoresc cu ea, dar în mod cert ne-ar merge mult mai ușor dacă am avea destul ca să trăim. Apoi, poate, am să pot face ceva pentru voi, fetele. Ți-ar plăcea să locuiești în Guilford, Emma? Se vor da tot soiul de petreceri acolo. O plăci pe Mary, nu-i așa?

„Foarte mult“, spuse Emma cu sinceritate. Nu era foarte sigură că o putea ierta pe Mary Edwards care, fără îndoială, nu băgase în seamă adevărata valoare a lui Sam din pricina unei elegante haine militare purpurii dar, cum totul era stabilit, spera ca totul să fie cît se poate de bine. Și se consolă cu gândul că, fie că se va însura, fie că nu, viitorul lui Sam se întrezărea acum a fi mult mai bun decît în urmă cu câteva săptămîni.

Traversară Podul Londrei și, spre sfîrșitul dimineții, ajunseră în fermecătorul Hampstead, un sat cu străduțe în pantă, aer curat și pajiști întinse ce ofereau priveliști londoneze încântătoare. Curînd ajunseră la o căsuță de țară în Flash Walk, iar Emma se trezi îmbrățișată de mătușa ei, pe care nu o văzuse de trei luni.

Capitolul optsprezece

DOAMNA O'BRIEN era o femeie deosebit de frumoasă pentru anii ei, semănând mult cu răposata mamă a Emmei, cu un temperament puternic, generos și romantic ce o făcea iubită de toată lumea, dar, de asta Emma era sigură, care o făcuse să sufere enorm de la ultima lor întâlnire. Fratele și sora fură întâmpinați cu încântare.

„Prea scumpă Emma, nici nu speram să te văd atât de curând. Și iată-l pe micul Sam! Ai aproape un metru optzeci înălțime! Abia aștept să-mi cunosc mai bine nepoții și nepoatele, acum, că stau atât de aproape“.

Fu adus ceaiul și doamna O'Brien menționează că locuința nu avea decât un dormitor liber, care avea să fie al Emmei cât timp va dori ea. Entuziasmul pe care îl afișa pentru că nepoata ei avea să stea din nou cu ea părea atât de puternic, încât Sam fu nevoit să spună: „Eu trebuie să mă întorc în seara aceasta, doamnă, dar, vă rog, nu vă simțiți jignită, nu aș vrea să o las pe sora mea aici, dacă prezența ei ar fi cu totul nedorită de căpitanul O'Brien“.

„Nu ai de ce să te temi în *această* privință“, spuse mătușa ei cu voce caldă. „Domnul O'Brien este acum în drum spre India și vreau să sper și cred că nu mă va mai deranja vreodată. Nu, Emma este binevenită să stea în casa mea, până când va avea propriul ei cămin, iar eu voi fi bucuroasă să vă fiu companie ție sau uneia dintre surorile tale oricând veți fi în preajma mea. Iar acum, haideți să facem o plimbare înainte de cină, ca să vă pot arăta câte ceva din Hampstead“.

Consimțiră și se plimbară timp de mai bine de un ceas, admirând tot ce vedeau: izvoarele minerale, atelierul domnului Romney, acum pustiu, copiii lansând zmeie deasupra câmpiei – toate fură remarcate și lăudate. La momentul convenit, se întoarseră acasă pentru o cină copioasă; doamna O'Brien vorbi mult despre plăcerile oferite de Hampstead, unde locuia deja de o săptămână, dar foarte puțin despre împrejurările care o făcuseră să se stabilească, atât de brusc, într-o localitate în care era aproape necunoscută. Sam plecă îndată ce se ridicară de la masă, căci trebuia să se întoarcă la Croydon și să pornească spre Guildford în dimineața următoare.

„Vă aștept pe amândouă la nunta lui Elizabeth“, spuse el la plecare. „Nu va fi peste mult timp și mă bucur că te las pe mâini atât de bune, Emma“.

„Draga de Eliza!“, suspină doamna O'Brien pe când îi făceau cu

mâna. Mi-o amintesc ca pe o fată foarte frumoasă, dar acum trebuie să aibă aproape treizeci de ani. Crezi că bărbatul acela se va purta frumos cu ea, Emma?”

„Sincer, cred acest lucru, mătușă“.

„Asta este o ușurare. Și spui că domnul Purvis e un vechi cunoscut de-al familiei? I-aș atrage atenția oricărei tinere femei să nu se mărite cu un bărbat complet necunoscut, despre care știe doar că este o persoană atrăgătoare și are niște maniere plăcute, demne de încredere. Emma, m-am purtat atât de nedrept cu tine!“

După care izbucni în lacrimi.

„Draga mea mătușă“, strigă Emma, „nu ai nimic să-ți reproșezi; tu ai fost cea care a suferit, nu eu, și măcar plecarea mea mi-a îngăduit să mă apropiu pentru a doua oară de surorile și de frații mei“. Pe măsură ce vorbea, se gândi că numai doi din cei cinci se dovediseră prieteni adevărați față de ea, dar era tot atât de adevărat că nu avea să regrete niciodată întoarcerea ei în Surrey. „Te implor să nu mai vorbești nicicând despre asta“.

Treptat, doamna O'Brien deveni mai calmă și, după ce fură aprinse lumânările din micul salon, își începu povestirea.

„Mă simt foarte vinovată de toate câte s-au întâmplat. Eu și unchiul tău am avut o căsătorie cât se poate de nefericită, după cum știi, dar, în anii în care a fost foarte bolnav, viața monotonă de la țară m-a deprimat și îmi doream foarte mult o schimbare. Cred că am fost puțin nebună, Emma. Nimic altceva nu mă putea face să resping un copil pe care îl știam și îl iubeam de paisprezece ani pentru un bărbat pe care abia îl cunsocusem de patru săptămâni. Chiar și așa, nu aveam nici cea mai vagă idee că aveam să te părăsesc – eram pe deplin hotărâtă să te țin la noi și a fost cel mai mare șoc pentru mine când el a insistat ca tu să te întorci la tatăl tău. Dar la acea vreme eram căsătoriți – nu prea aveam de ales – iar el m-a convins că era atât de îndrăgostit de mine, încât nu putea suporta o a treia persoană în preajma noastră“.

Emma îi strânse mâna înțelegătoare.

„Ei bine – mi-a fost tare dor de tine când am ajuns în Irlanda. E o țară frumoasă, și mi-aș fi dorit să-ți fi arătat Dublinul, unde am petrecut câteva săptămâni îndeajuns de fericite. Dar foarte curând am început să regret ce făcusem; mă întrebam îngrijorată cum te descurcai și i-am reproșat că m-a constrâns să mă părăsești“.

„Dragă mătușă, nu am vrut niciodată să-ți pricinuiesc vreun necaz!“

„O, draga mea, el era capabil să-și pricinuiască chiar sieși necazuri! Ce hal de prieteni avea! Stăteau treji toată noaptea, se îmbătau până cădeau sub masă și pierdeau sume uriașe la cărți! Viața noastră a devenit curând de

coșmar; era imposibil să am pic de liniște acasă la mine, căci bărbații aceia îngrozitori abia dacă mai plecau vreodată. Curând am descoperit că era înglodat în datorii și că acela fusese motivul pentru care se însurase cu mine. Certurile noastre au devenit din ce în ce mai dese și mai amare, până când, în sfârșit, s-a mutat în casa amantei lui. O cunoștea pe femeia aceea de mulți ani și îmi spunea în față că prefera compania ei decât a mea. După o astfel de insultă gravă și publică, mi-am spus că nu îi mai eram datoare cu nimic, dar încă nu mă hotărâsem ce să fac, când regimentului său i s-a ordonat să plece în India“.

„Și acum este în drum spre India?“

„Da. I-am spus că nu voi merge cu el; dacă clima nu m-ar fi ucis, sigur ar fi reușit asta purtarea lui urâtă“. Doamna O'Brien își șterse ochii. „În linii mari, nu este un om rău, draga mea. A consimțit ca eu să mă întorc în Anglia cu ce am putut păstra din averea bietului tău unchi – și în plus am niște bijuterii, de care el nu are habar. Oricum, el crede că sunt în casa noastră din Shropshire, iar eu sunt decisă să nu mă întorc nicicând *acolo*; nu aș putea să îndur zâmbetele și disprețul vechilor mei vecini – care în orice caz au considerat cu toții că a fost o nebunie din partea mea să mă mărit cu el“.

Emma își aminti ce se spusese în acea vreme și fu de acord.

„Așa că în locurile astea sunt doamna Turner, văduva unui gentilom din Shropshire. E atât de departe de vechile mele cunoștințe, încât este prea puțin probabil să fiu descoperită de cineva și avem destul ca să putem trăi confortabil, deși nu în lux. Dar, Emma, nu am să-ți pot da mai mult de o mie de lire; averea care ți s-ar fi cuvenit e aproape terminată. Când te vei căsători, copila mea, să fie un bărbat ales de rațiunea ta – nu te arunca pradă unui moment de pasiune. Sunt mult, *mult* mai fericită ca femeie nemăritată decât dacă aș fi rămas împreună cu domnul O'Brien“.

Emma învățase să fie precaută în ultimile luni și nu pomeni nimic de domnul Howard, deși credea că mătușa ei sigur ar fi acceptat. Calitățile lui erau familiare tuturor – dragostea față de familie, principiile sale ferme - singurul dezavantaj era, din câte știa ea, că ar fi putut să fie deja soțul lui lady Osborne.

Capitolul Nouăsprezece

ÎN URMĂTOAREA SĂPTĂMÂNĂ, Emma a continuat să stea fericită cu mătușa ei, găsind casa din Flash Walk mult mai intimă decât mult mai spațioasa casă pe care o lăsase în Croydon. Pe lângă încântătoarea situație, se întâmplau multe în Hampstead – evenimente muzicale, exista o bibliotecă, o mulțime de vizitatori pentru apele minerale. Doamna O'Brien era deja în foarte bune relații cu vecinii și mătușa și nepoata erau invitate la petreceri distractive de anul nou. Își amenajase și un mic atelier și pomenea de obținerea unui venit, ca domnișoara Kaufmann, pictând portrete. Temperamentul ei plin de viață, vesel, nu era menit sărăciei. Curând, avea aproape să uite de acea căsătorie nesăbuită care ar fi putut distruge întreaga fericire a altei femei, iar dacă el nu avea să se întoarcă, după cum nădăjduia ea, Emma simțea că aveau să se descurce foarte bine.

Încă se mai gândea tot timpul la domnul Howard și fu foarte surprinsă când scrisoarea ei pentru doamna Blake se întoarse, cu mențiunea că familia nu se mai afla la Wickstead. Se întrebă îndelung, dar îi era groază să întrebe, unde dispăruseră cu toții; cu atâtea cunoștințe rămase în Surrey, sigur avea să descopere destul de curând ce se întâmplase.

Trebuie să fiu suficient de fermă, își spuse ea. Când voi ști că el s-a însurat, sau când va trece destul timp încât să pot fi sigură că nu mai dorește câtuși de puțin să mă revadă, poate că voi găsi forța să-l alung din mintea și din inima mea.

Așteptau cu nerăbdare nunta lui Elizabeth ce urma să aibă loc pe paisprezece ianuarie. Doamna O'Brien își dorise întotdeauna să-i cunoască mai bine pe copiii surorii ei și, dacă nu ar fi locuit atât de departe, sigur i-ar fi văzut mai des; acum spera cu optimismul ei caracteristic ca toate nepoatele ei să îi semene Emmei.

În primele zile ale anului avură loc căderi masive de zăpadă. Străzile fură curând curățate, dar continua să fie foarte frig. În dimineața zilei de 4 ianuarie, Emma se chinuia să-și încalze galoșii după micul dejun ca să pornească în obișnuita și lungă ei plimbare pe câmp. Mătușa ei devora cu neastâmpăr un nou roman și nu vru să o însoțească. Nu se mai puteau zări decât alte câteva persoane, iar ea se căznea să înainteze pe cărările înzăpezite cu un sentiment de încântătoare libertate. Aici putea hoinări după bunul plac,

și nici o lady Osborne nu i-ar fi ordonat să plece de pe domeniul ei. Merse tanțoș mai bine de o milă, trecu de lacurile înghețate până unde se zărea Kenwood House, apoi se întoarse înapoi, cu obrajii aprinși de mișcare și tocmai se pregătea să traverseze Heath Road când auzi o voce cunoscută strigându-i numele.

„Emma! Te-am căutat peste tot!“ Și micul Charles Blake sări jos de pe cal, traversă drumul în fugă și o strânse în brațe.

Emma îl îmbrățișă la rândul ei, cu adevărat încântată să-și vadă micul prieten după o absență de patru săptămâni“ și, o clipă după aceea, privi în sus colorându-se în obraji și observă în spatele lui silueta înaltă a unchiului lui.

„Am venit călare de la Highgate“, spuse el, „nu departe de aici. Mă bucur să văd că arăți atât de bine, domnișoară Emma. Mătușa dumitale ne-a spus că te-am putea găsi pe câmp“.

„Pare o doamnă foarte drăguță“, adăugă Charles , „și ne întoarcem cu toții acasă la ea ca să bem ciocolată“.

Emma observă că Charles avea alt cal decât cel de la Surrey și comentă acest lucru.

„I l-am înapoiat lordului Osborne când ne-am mutat“, spuse Charles cu o expresie cam tristă, „dar nu îmi pare prea rău. Pe acesta îl am din grajduri, noi nu avem loc pentru un cal în noua noastră casă“.

„Așadar v-ați mutat – în Highgate?“

„Da, și unchiul a venit ieri călare la Croydon să te vadă, dar lumea i-a spus că ai plecat“.

„Charles“, spuse domnul Howard, „vrei să ții tu hățurile cailor cât timp fac o scurtă plimbare cu domnișoara Emma?“

Charles consimți cu o privire plină de înțeles și Emma se trezi dintr-o dată aproape singură pe câmpul înzăpezit cu bărbatul pe care, în urmă cu un ceas, se chinuise să îl alunge din gândurile ei pentru totdeauna. Nu putea să ridice privirea spre el; era într-o totală criză de cuvinte.

„Ia-mă de braț, te rog“, spuse domnul Howard. „E foarte alunecos pe jos“.

Ea făcu întocmai și porniră din nou spre Parliament Hill. În primele cinci minute, îi fu imposibil să creadă că într-adevăr pășea alături de el, prinsă strâns de el, un minut mai târziu, i se părea cel mai firesc lucru din lume. El își dresă glasul de câteva ori, remarcă frumusețea peisajului, o întrebă de mai multe ori dacă îi plăcea la Hampstead. Răspunsurile ei erau însă cât se poate de stinse, aproape de neuzit.

„Abia dacă știu cu ce să încep“, spuse domnul Howard, „și teamă mi-e că nu am fost destul de clar când ne-am întâlnit ultima oară, dar – Bine, probabil o să îți dai seama că legătura mea cu familia de la castel m-a oprimat

pentru o vreme. Iar episodul în care Osborne a încercat să obțină cu forță atenția dumată a fost picătura care a umplut paharul“.

„V-ați certat?, întrebă Emma.

„O, da, am avut o ceartă îngrozitoare. Cred că ți-am spus că m-am instalat acolo în primul rând ca să câștig destui bani pentru Harriet și familia ei, dar și pentru că speram să am o oarecare influență asupra lui Osborne – însă de mult am renunțat la speranța aceasta. Erau foarte amabili, foarte liberali, dar trăiam pe domeniile lor ca angajat, ca o companie la jocurile de cărți când se plecteau. Ei bine, nu sunt ceea ce ar pretinde numele meu că sunt, reformatorul închisorilor, dar chiar doream să fiu de folos“.

„Înțeleg foarte bine acest lucru“.

„Aș putea face câte ceva bun la parohie, nu prea mult“, continuă Dl. Howard, „dar adevărul este, Emma – domnișoară Watson – că de mult îmi caut un alt post. Harriet știe și este de acord. Și în sfârșit dorința mi-a fost îndeplinită; am fost numit directorul unei școli din Highgate – nu foarte departe de aici, după cum am spus. Harriet va fi administrator iar băieții vor studia gratuit. Mi-ar face mare plăcere să îți arăt școala“.

„Sunt sigură“, spuse Emma, „că va fi un succes datorită dumată“.

„Este pe vârful unui deal – aerul e foarte curat – o clădire mare, copiii au mult spațiu de alergat și deja le place. Nu vor avea luxul de care se puteau bucura la Osborne Castle, dar avem ceva cu mult mai bun, independența noastră. Se opri și îi apucă mâinile într-a lui. „Nu am să fiu niciodată un bărbat bogat, Emma, dar – mă vei accepta?“

Emma începu să spună – nu știa ce anume, dar nesiguranța prelungită a ultimelor săptămâni fusese prea mult pentru ea și o bruscă izbucnire în lacrimi aproape că o reduse la tăcere. Domnul Howard era foarte îngrijorat, ștergându-i lacrimile cu mănua și întrebând-o întruna ce o tulburase. În cele din urmă, ea reuși să spună, „mi-a fost teamă – că n-am să te mai văd niciodată“.

„Dar, Emma – am crezut că ți-ai dat seama când te-am lăsat la Croydon că eram pe deplin hotărât să mă întorc. Numai că atunci nu îți puteam oferi o casă, și am vrut ca totul să fie limpede și hotărât înainte de a vorbi cu fratele tău. Trebuie să fi înțeles că te plac, Emma.“

„Speram“ – mărturisi Emma, ștergându-și lacrimile, „dar, domnule Howard – “

„John“.

„John – nu a existat niciodată vreo legătură sentimentală între tine și Lady Osborne ?“

„Doamne, nimic de genul ăsta“, spuse domnul Howard, roșind puternic. „Nu îmi vine să cred că și-ar fi dorit asta, mai mult decât mi-aș fi

dorit eu, și în plus nu avem un gând sau un simțământ în comun“.

„Eu cred că ea și-a dorit asta“.

Emma era cât se poate de sigură că își dăduse seama de sentimentele lui lady Osborne, chiar dacă el spunea că nu era așa și că acesta ar fi fost încă un motiv pentru el să plece din Wickstead pentru totdeauna. Ea îl elogia pentru că nu abuzase de femeia care îl iubise cu pasiune, deși fără să gândească, și hotărî că numele ei nu mai trebuia pomenit niciodată în discuțiile lor. Dacă doamna îi dăduse lui Tom Musgrave să înțeleagă că era deja stabilită căsătoria lor, cu intenția ca această veste să treacă mai departe la ea, sau dacă Tom nu făcuse decât să se joace după cum obișnuia el, acest lucru conta prea puțin acum.

„Nu sunt atât de mândru încât să cred asta. Dar, scumpa mea Emma“, strigă domnul Howard, „cum ai putut să crezi că, știindu-te pe *tine*, cu frumusețea și bunătatea ta, aș fi putut, fie chiar și ipotetic, să mă îndrăgostesc de lady Osborne?“

„Și cum ai putut tu să crezi că, știindu-te pe *tine*, aș fi putut să mă îndrăgostesc de fiul ei?“

„Dar nu am crezut – știam că ești mai înțeleaptă – dar aproape că m-a înnebunit să îl aud pe Tom Musgrave și apoi chiar pe el vorbind de parcă ar fi fost un lucru stabilit. Păreau să creadă că nici o fată, înțeleaptă sau nu, nu ar fi refuzat vreodată o asemenea mană cerească. Dacă acel bărbat fără minte ar fi – ei bine, m-am decis să vin la Croydon ca să mă conving cu ochii mei. Și chiar am crezut, la acea vreme, că îmi exprimasesem foarte limpede speranțele și dorințele“.

Emma zâmbi și nu îi reproșă nimic. Chiar și cel mai amabil dintre bărbați, se gândi ea, cu greu putea să își închipuie cum o femeie care stătea acasă, liniștită și retrasă, putea fi prada celei mai intense neliniști. Zilele care pentru ea se scurseseră atât de încet fuseseră, pentru el, încărcate de încheierea traiului de la Surrey și mutarea sa împreună cu doamna Blake și copiii la Highgate și venise la ea de îndată ce se eliberase. Se plimbară pe zăpadă încă un sfert de oră, prea încântați unul de compania celuilalt ca să știe încotro se îndreptau. Domnul Howard insistă în a pretinde că sentimentele lui pentru ea trebuie să fi fost întotdeauna evidente. „Cred că am început să te iubesc când te-am văzut prima oară dansând cu Charles“, spuse el, „și fiecare dată când te-am văzut de atunci nu a făcut decât să fortifice și să îmi adâncească iubirea. Și iată un tânăr care vrea să știe ce punem la cale“.

Charles, sătul de așteptare, se ridicase și strigă:

„Unchiule John! A spus da“?

„Maimuțoi mic ce ești“, spuse domnul Howard lăsând destul de grăbit brațul Emmei, „cum de ai *ghicit*?“

„Am văzut cum te-ai uitat la ea și cum s-a uitat ea la tine. Te vei căsători cu el, Emma? Mama speră că așa va fi și că vă veți simți minunat când veți veni la Highgate. Vom merge la dans în fiecare săptămână, iar unchiul poate să stea de-o parte și să joace cărți cu cei în vârstă. Ai spus da, Emma?

„Da“, spuse Emma iar Charles țâșni de pe calul său și făcu o tumbă în zăpadă, strigând:

„Ți-am spus că e mai drăguță decât toți Osbornii!“

Capitolul Ultim

ÎN URMĂTOAREA SĂPTĂMÂNĂ, Elizabeth și Purvis s-au căsătorit în Croydon și, trei săptămâni după aceea, în aceeași biserică, Emma a devenit soția domnului Howard.

A fost o mare plăcere pentru Robert Watson să le dea pe sora lui mai mare și pe cea mai mică, deși, după cum se plângea soția lui, ar fi fost mult mai bine dacă s-ar fi eliberat de celelalte două. Curând, însă, mai rămăsese doar una, căci doamna O'Brien, prezentată lui Margaret la prima cununie, îi oferise imediat cu toată bunătatea ce o caracteriza, camera Emmei, îndată ce Emma avea să se mute la Highgate School. Pentru Margaret, aceasta era o eliberare și o bucurie. Stătuse la Croydon prea mult timp, epuizase toate plăcerile de acolo și se certase aproape cu toți membrii familiei ei și, cum avea o fire mai puțin vitregă decât Penelope, îi era recunoscătoare mătușii ei pentru amabilitatea și nerăbdătoare să o ia de la capăt într-o localitate mai prietenoasă. S-au înscris în Asociația cititorilor, pictau acuarele împreună, mergeau aproape la fiecare cină festivă și la dans și adesea traversau câmpul cu trăsura acasă la Emma, unde Margaret avea să „raporteze“ curând că avea mulți admiratori printre tinerii din Highgate și Hampstead.

Penelope a rămas la Croydon, mai mult sau mai puțin nefericită, cu fratele și cu sora ei. Nervii lui Jane se mai relaxaseră puțin, pentru că avea din nou aproape toată casa numai pentru ea și cele două femei nu se certau mai mult de o dată pe lună, deși doamna Robert putea fi auzită atât de des spunând că era mare păcat că domnul Harding nu mai trăise încă o săptămână. Penelope însăși spunea că nu le invidia pe niciuna dintre cele două surori ale ei măritate și că sigur ar fi putut să se mărite cu Purvis în urmă cu mulți ani, dar nu îl vrusese. O enerva cât de bine se înțelegeau și ce bine trăiau împreună el și Elizabeth și cât de bine se împăca ea cu copiii lui. Jane își dădu seama că, dacă Sam s-ar fi căsătorit cu Mary Edwards, cum părea probabil, și își ridica propria casă în Guildford, Penny ar fi putut oricând să meargă să stea acolo și să-și încerce norocul.

Uneori, Emma era îngrijorată la gândul că s-ar fi putut întoarce căpitanul O'Brien s-o tulbure pe mătușa ei, dar John îi alunga temerile. „Am să fiu foarte atent la știrile din India“, spuse el, „și dacă ticălosul se *arată* vreodată, va descoperi că de data asta are de-a face cu un bărbat“. Fericirea

mariajului ei era aproape perfectă și descoperi în doamna Blake o soră mai afectuoasă decât Penelope, Margaret sau Jane, iar în copiii ei, prieteni adevărați.

Lady Osborne părăsi curând castelul și nu se mai întoarse mulți ani. Prea multă lume din Surrey știa sau o bănuia de lauda ei cu privire la domnul Howard, fie din comportamentul ei nechibzuit, fie din trăncăneala lui Tom Musgrave și, când tânărul acela trecu pe la casa din Wimpole Street sperând să fie invitat să cunoască pe cineva din lumea bună, i se spuse că domnia sa nu era acasă. Fiul ei, după ce ucisese toate păsările de pe domeniul lui, o urmă la Londra, unde majoritatea celor care îl frecventau îl considerau foarte prost, în afară, firește, de numeroase tinere domnișoare care pretindeau că iubeau din tot sufletul un lord. Putea fi văzut adesea în clubul său, plângându-se, după o jumătate de litru de sherry, că nu va putea înțelege niciodată de ce frumoasa Emma Watson își legase viața de cea a unui bărbat inferior lui din toate privințele – propriul lui bătrân tutore – și unul căruia nici măcar nu îi plăcea vânătoria – dar, în ciuda acestor carențe, este sigur că Emma nu a regretat niciodată alegerea făcută.

POST-SCRIPTUM

Se presupune că Jane Austen a scris *Familia Watson* în jurul anului 1804, pe când ea și sora ei trăiau la Bath cu părinții lor aflați la o vârstă înaintată iar ea se apropia de douăzeci și nouă de ani. Scrisese deja *Northanger Abbey* și primele versiuni ale romanelor *Rațiune și simțire* și *Mândrie și Prejudecată*, dar nu reușise să le publice. Cariera ei părea că stagnase, perspectivele de a se căsători erau inexistente și știa că, după moartea domnului Austen, urma să-și părăsească locuința și să devină dependentă de frații ei.

Fragmentul se întrerupe la finalul Capitolului 5, scris de mine, cu cuvintele „oaspeții pleacă, lăsând-o singură“. Poate că Austen a încetat să scrie după moartea tatălui ei, la 21 ianuarie 1805, dat fiind că ultimele pagini sugerează puternic apropierea rapidă a morții tatălui eroinei. Nu și-a reluat lucrul la acest roman și nici nu a început un altul decât opt ani mai târziu. Mulți dintre atât de numeroșii admiratori ai lui Jane Austen nu au citit *Familia Watson* și, în numărate rânduri, romanul a fost descris drept o carte morbidă și deprimantă. Dar ea conține unele dintre punctele forte ale literaturii ei, cum sunt conversația dintre Emma și Elizabeth cu privire la mariaj, mai spre începutul cărții, și meditațiile Emmei în încăperea în care agoniza tatăl ei, către final. Numiți-le deprimante dacă doriți, dar cartea are o eroină cu un spirit înalt, un splendid tablou – scena balului – , o mare doză de umor discret, tacit și cel mai convingător portret de copil din întreaga literatură a lui Jane Austen, cel al micului Charles. Acestea sunt afinitățile cu cele două voluminoase romane pe care le scrisese deja. Emma și Elizabeth, asemenea lui Elinor și Marianne, nu sunt bogate, ca să discute despre bani, iar relația lor cu un frate mercenar și cu soția acestuia nu e una simplă. Asemenea celor la fel de sărace, Jane și Elizabeth Bennet, ele au două surori care le pun într-o situație penibilă prin modul lor de a vâna bărbați. În opinia mea, dacă urmărim trama până la sfârșit, vom găsi și ceva în comun cu *Mansfield Park*.

Manuscrisul a fost păstrat cu grijă în familie timp de mai bine de șaiszeci de ani și, întâmplător, a fost publicat în 1871, în cea de-a doua ediție a cărții *Memoriile lui Jane Austen*, de către nepotul ei, J.E. Austen Leigh. El a adăugat această notă:

„Când Cassandra, sora autoarei, le-a arătat manuscrisul acestei opere

unor nepoate ale ei, le-a mai spus și ceva despre mesajul pe care intenționa să-l transmită, căci, cu această soră dragă a ei bănuiesc, și cu nimeni altcineva, Jane pare să fi vorbit liber despre orice operă pe care o avea finalizată. Domnul Watson avea să moară curând iar Emma urma să depindă, pentru a avea unde locui, de o cumnată cu vederi obtuze și de fratele ei. Avea să respingă cererea în căsătorie a lordului Osborne și o mare parte din ceea ce este interesant în narațiune urma să rezulte din iubirea lui lady Osborne pentru domnul Howard precum și, în alt plan, din afecțiunea acestuia pentru Emma cu care, în final, se căsătorește“.

Unele idei din cele de mai sus pot fi deduse din manuscris. Tatăl Emmei va muri, dar nu înainte de a afla mai multe despre domnul Howard și familia Osborne iar ea și surorile ei se vor muta la Croydon. Vor exista tensiuni familiale și lumea se așteaptă ca surorile să primească orice cerere în căsătorie ce li s-ar face. Interesul lordului Osborne față de Emma este deja evident. Înclin să cred că acest personaj a fost inspirat de un tânăr cu care Jane, cu doi ani înainte, refuzase să se mărite. Nu era lord, ci doar un oarecare domn Harris Big-Wither, dar înstărit, deși necizelat, și i-ar fi putut oferi un cămin luxos. Decizia ei de a-l refuza, după o noapte de agonie, trebuie să le fi părut prostescă multora și putem fi siguri că unele argumente pro și contra unei căsătorii pentru o situație sigură ar fi avut o mare pondere în forma finală a romanului. Domnul Howard, deși nu are nimic de spus în acest fragment, este cel mai sărac, dar și cel mai interesant bărbat pe care Emma l-ar putea iubi.

Dar „iubirea lui lady Osborne pentru domnul Howard“ ? Este ea posibilă? El are „puțin peste treizeci de ani“, ea are „aproape cincizeci“. Primul editor al lui Jane, R.W. Chapman, a crezut că fusese vorba de o confuzie cu fiica ei, *domnișoara* Osborne, de o vârstă vizibil mai potrivită pentru a fi mireasă. Dar eu nu sunt de acord, din trei motive: în primul rând, pentru că, în timpul în care a trăit Jane Austen, lumea nu confunda o domnișoară cu o lady, tot așa cum în generația mea nimeni nu face confuzia între o domnișoară și o doamnă. Al doilea motiv: familia Osborne nu avea nici o îndoială că persoana în cauză era lady Osborne și, în ultimul rând, deoarece există dovezi destul de relevante în roman că, într-adevăr, femeia mai în vârstă este cea la care s-a gândit autoarea. Ni se spune că este „foarte frumoasă“ și că are „de departe cea mai rafinată personalitate“ dintre toate femeile din grupul ei, deși toate sunt mai tinere. Asta nu e o văduvă bătrână și cochetă, ci o femeie care nu a renunțat nicidecum la sexul opus. Ni se pomenește foarte des despre mătușa Emmei, în vârstă de patruzeci și ceva de ani, care a provocat un scandal recăsătorindu-se. Jane Austen scrisese deja cartea *Lady Susan*, despre o văduvă plină de venin, superbă, în vârstă de treizeci și cinci de ani, care își

eclipsează propria fiică și are un efect electrizant asupra bărbatilor. Poate că personajul îi datorează ceva fascinantei sale verișoare, Eliza, care s-a căsătorit mai întâi cu un aristocrat francez iar apoi cu fratele lui Jane, Henry, cu cel puțin zece ani mai tânăr decât ea.

Astfel, fără prea mari eforturi, ne putem imagina acum felul în care a luat naștere povestirea. Domnul Howard, la fel ca domnul Collins, este un cleric din preajma celui mai mare conac din localitate și are o relație de prietenie cu proprietarii acestuia, care au obiceiul să-l invite mereu la cină și la o partidă de cărți. Fiind un om de bun simț, spre deosebire de domnul Collins, nu și-ar face vreo iluzie în privința acestei familii și ar considera poate relația aceasta îndatoritor de strânsă. Dar sora lui, care locuiește cu el, este o văduvă cu patru copii, probabil dependentă de el, așa încât lui nu i-ar fi foarte ușor să se „elibereze“. El și Emma (ca Edmund și Fanny din *Mansfield Park*) sunt un cuplu plin de virtuți, la care se gândesc, în ideea căsătoriei, două personaje mai înstărite și de lume, frații Osborne. Aceste căsătorii nu se vor concretiza, deoarece clasa de mijloc, ce-și câștigă existența trudind din greu și din care făcea parte familia lui Jane Austen, nu se amestecă nicidecum cu o aristocrație decadentă. După o astfel de criză, mi s-a părut puțin probabil ca prietenia dintre cele două familii să poată continua. Familiile Howard, Blake și Osborne au o relație armonioasă pe parcursul romanului, dar, în cele din urmă, domnul Howard și noua lui soție vor fi nevoiți să plece în altă parte.

Sunt și alte întrebări pe care Jane le-a lăsat fără răspuns. Penelope și Margaret, se vor căsători ele până la urmă? Oare Sam o va lua în căsătorie pe Mary Edwards cu cele zece mii de lire sterline ale ei, oare Elizabeth va putea să treacă peste prima ei iubire, Purvis? Ce rol joacă Tom Musgrave, care nu pare să fie soțul potrivit pentru nimeni? Își va mai face vreodată apariția mătușa Emmei? Unele dintre personaje nu ne-au fost prezentate deloc, iar altele nu au rostit un cuvânt, așa încât, dacă există cineva suficient de încăpățânat să încerce să încheie acest roman, va avea foarte mult de lucru. Nimeni nu poate ști exact ce ar fi făcut Jane Austen, dar, când am luat hotărârea de a încerca, mi-am propus să urmez cu fidelitate instrucțiunile ei și să nu adaug nici un personaj semnificativ.

Am presupus că alții au scris continuări ale romanului, dar nu am citit niciuna, cu excepția amuzantei cărți *Emma Watson* (1996), scrisă de Joan Aiken, care se îndepărtează cu mult de original. Versiunea mea era deja scrisă înainte de a afla că romanul fusese completat pentru prima oară încă din anul 1850, de însăși nepoata lui Jane Austen. Catherine Hubback (1818-77), fiica fratelui lui Jane, Frank, navigator, era o femeie inteligentă, care s-a văzut nevoită să-și câștige singură existența ca romancier după o cădere psihică a soțului ei, care a lăsat-o cu trei băieți de crescut. Era prea tânără ca să-și fi

putut cunoaște mătușa, însă a cunoscut-o foarte bine pe sora acesteia, Cassandra, care a trăit până în anul 1845. *Familia Watson* a fost citit cu glas tare în cercul familial și, dacă știa cineva ce avea să se întâmple mai departe, aceea ar fi fost Cassandra și, de la ea, nepoata ei. Aceste două femei erau mult mai apropiate de Jane Austen în timp și ca mod de a gândi decât aş putea fi eu; romanul lui Catherine *Sora mai mică*, ar putea aduce răspunsuri valoroase.

Acest roman s-a epuizat de multă vreme și mai poate fi citit doar în marile biblioteci, dar o parte din el a fost folosită într-o altă versiune a *Familiei Watson*, publicată în 1977. Catherine nu avea în față manuscrisul mătușii sale și a rescris povestirea din memorie, demonstrând astfel cât de bine o cunoștea. Romanul ei este întins și melodramatic, prezintă o mulțime de personaje care nu apar la Jane Austen, dar interpretarea pe care ea o dă relației dintre castelul familiei Osborne și Wickstead Parsonage este în esență aceeași cu a mea. Emma se împrietenește în scurt timp cu domnul Howard și cu sora acestuia care, după cum subliniază ea, „fac parte din categoria noastră socială, deși intimitatea lor la castel le conferă un efect artificial“. Doamna Blake e nemulțumită de această „intimitate“ și îngrijorată de interesul lui lady Osborne pentru fratele ei.

„M-aș bucura dacă v-ați duce traiul în alt colț de țară... cei ce sălășuiesc în castel sunt prea aproape ca să mai fie agreabili. Avem obligații pe care nici unii, nici ceilalți nu le putem uita... N-ai idee cât de tipică poate să fie ea; iar dacă fratele meu nu ar avea cel mai echilibrat temperament din lume, nu am putea continua să trăim în atâta armonie.“

(*Sora mai mică*, volumul 1, capitolul 8)

Domnul Howard este pus într-o situație dureroasă când își dă seama că lady Osborne este îndrăgostită de el:

„Această pedeapsă era fără îndoială cu atât mai neavenită, cu cât nu avea să ducă, se gândea el, la nimic altceva decât la o radicală ruptură dintre familia lui și cea a Osborn-ilor; și, dacă el nu avea forța să-și găsească o altă locuință, sigur viața lor avea să devină extrem de incomodă. Știa că „pețitoarea lui“ avea o fire răzbunătoare când se considera rănită sau insultată și, atât pentru familia lui, cât și pentru cea a iubitei sale Emma, întrezărea numai rele de la o asemenea perspectivă. Dacă Emma l-ar fi acceptat pe fiu, furia mamei lui ar fi fost puternică, iar dacă l-ar fi refuzat și l-ar fi acceptat în schimb pe domnul Howard, era puțin probabil ca ea să fie mai încântată. Orice speranță de continuare a relației cu stăpânii casei s-ar fi stins, și nu era sigur că, dat fiind venitul redus pe care îl avea, ar fi fost prudent să se căsătorească, de vreme ce atât sora lui cât și băiețelul ei depindeau de el. Trebuiau achitate taxele lui Charles la o școală publică și, mai târziu, trebuia

să se străduiască să acopere cheltuielile pentru studiile universitare; promisese să facă acest lucru, de bună voie făcuse acest angajament iar acum, când ajunsese să reflecteze serios la situația și la obligațiile sale familiale, la cheltuielile la care se obliga un bărbat însurat și la probabilitatea vreunei perspective mai bune de câștig, începu să se întrebe cum de infatuarea reușise să-l orbească înainte, făcându-l să se implice, fără o judecată mai profundă, într-o legătură afectivă care amenința să fie plină de griji și de greutate. Totuși era greu, foarte greu, să renunțe la încântătoarele speranțe care îi flataseră închipuirea; nu se simțea în stare de un asemenea sacrificiu; hotărât lucru, nu se simțea potrivit pentru asta“.

(*Sora mai mică*, volumul 2, capitolul 4)

Iată aici o prezentare foarte clară a problemelor cu care Emma și domnul Howard s-ar putea confrunta. Catherine, ca mătușă a ei, a realizat importanța banilor și a puterii. În cartea ei, lordul Osborne este mult mai amabil decât în cartea mea – deși tot atât de prost – iar Robert Watson, încă și mai rău. Amândouă am crezut că lady Osborne avea să se dovedească o femeie antipatică (*Sora mai mică* prezintă „ieșirile ei periculoase“ și „trăirile ei vehemente“), și mai existau și alte similitudini șocante. Fratele Emmei și soția lui o fac pe Emma atât de nefericită, încât aceasta se gândește să-și găsească un post de menajeră; apare chiar scena în care Jane și-a concediat fata în casă pentru ca sora ei să-i preia îndatoririle. Mătușa își părăsește soțul irlandez, dar își păstrează venitul (prea puțin probabil, m-am gândit eu, înainte de Legea pentru Proprietatea Femeilor Căsătorite). Domnul Howard este asigurat că, dacă se căsătorește cu lady Osborne, ar putea fi numit episcop, ceea ce spune enorm despre legătura dintre Biserica Anglicană și clasele dominante în lumea lui Jane Austen. În *Sora mai mică*, lordul Osborne are grijă să se ducă să trăiască în altă parte ca să poată scăpa; eu am preferat să-l pun să-și găsească ceva de muncă. Irene Collins, în *Jane Austen and the Clergy* (1993), spune că în jur de zece la sută din fețele bisericești au părăsit Biserica și au intrat în învățământ, o posibilitate de scăpare, pare-se.

Era un semn de trufie să „închei“ un roman al lui Jane Austen care sigur ar fi fost o capodoperă dacă l-ar fi terminat ea însăși? Da, bineînțeles, numai că eu am crezut că ar fi fost mai numeroși cei dornici să o citească dacă puteau afla „ce s-a întâmplat mai târziu“. Am încercat să lucrez în spiritul lui Jane Austen și să scriu încheierea pe care probabil că și-ar fi dorit-o ea și a fost încurajator să descopăr că nepoata ei, Catherine, îi interpretase gândurile într-o manieră foarte asemănătoare.

Merryn Williams